

ŠIRVINTŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2015-2020 metų vietos plėtros strategija

Širvintos
2015

TURINYS		Psl.
I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI		
1.	VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija	2
2.	VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	23
3.	VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)	2
4.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	4
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAIR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	1
6.	VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su ESIF teminiais tikslais ir EŽŪFKP prioritetais bei tikslinėmis sritimis	1
7.	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	3
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADERmetodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	11
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	15
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	7
11.	VPS finansinis planas	2
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	2
13.	VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną ir valdymas	5
IV DALIS. PRIEDAI		
1 priedas.	Širvintų r. vietos veiklos grupės narių sąrašas	1
2 priedas.	Širvintų r. vietos veiklos grupės valdybos narių sąrašas	3
3 priedas.	Informacinių renginių – susitikimų su kaimo gyventojais, dalyvių sąrašai	7
4 priedas.	Gyventojų apklausos rezultatų apibendrinimas	16
5 priedas.	VVG teritorijos situacijos 2011 m. analizė	1
6 priedas.	VVG teritorijos situacijos 2011 m. analizė	1
7 priedas.	NVO apklausos rezultatų apibendrinimas	1
8 priedas.	Širvintų rajono tautinio paveldo produktų gamintojų sąrašas	1
9 priedas.	Susitikimų su kaimo gyventojais dėl kaimo vietovių situacijos analizės, dalyvių sąrašai	5
10 priedas.	Viešinimo straipsniai	5
11 priedas.	Širvintų r. VVG strategijos rengimo konsultacinės darbo grupės posėdžių protokolai	12
12 priedas.	Širvintų r. VVG visuotinio narių susirinkimo protokolas	2
13 priedas.	Širvintų r. VVG valdybos posėdžio protokolas	2
14 priedas.	Širvintų r. VVG valdybos narių viešų ir privačių interesų deklaracijos	16
15 priedas.	Širvintų r. VVG deklaracija	1
16 priedas.	VVG teritorijos gyventojų klausimynas	8
17 priedas.	Raštas dėl VPS pristatymo Širvintų r. savivaldybės tarybai	1
18 priedas.	Raštas dėl VPS pristatymo Vilniaus regiono plėtros tarybai	1
19 priedas.	Vilniaus teritorinės darbo biržos Širvintų skyriaus informacinis leidinys „Širvintų rajono 2011-2014 m. darbo rinkos rodikliai“	14
20 priedas.	Širvintų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus pateikta informacija el. paštu, 2015-09-03 d.	2
21 priedas.	Širvintų r. savivaldybės administracijos raštas „Dėl statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6-13)-13-331	15

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI

1. VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija

1.1.

Informacija apie VVG

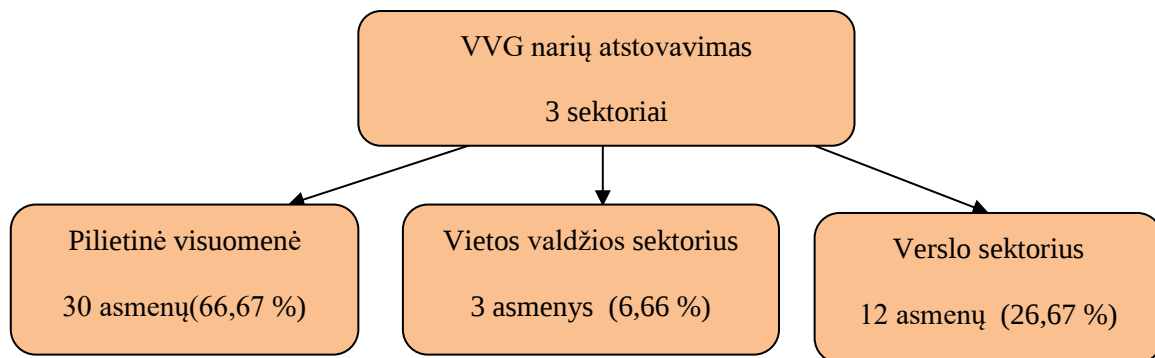
Širvintų rajono vietos veiklos grupė (toliau – VVG) kūrėsi, atsižvelgiant į visus LEADER+ metodinius reikalavimus bei principus: teritorinio vientisumo, “iš apačios į viršų”, lygiavertiškumo, viešumo, įtraukimo, partnerystės.

Pirmieji Širvintų r. VVG kūrimosi žingsniai prasidėjo 2004 m. balandžio mėn., kai keletas aktyvių Širvintų r. savivaldybės darbuotojų organizavo informacinius susitikimus programą LEADER pristatyti bendruomenių, kt. nevyriausybinį ir verslo organizacijų atstovams. Įsikūrimo pradžioje VVG sudėtį nevyriausybinių organizacijų, verslo sektorius ir vietos valdžia delegavo iš viso 15 narių: 8 kaimo bendruomenių ir kt. NVO atstovus, 3 verslo atstovus ir 4 vietos valdžios atstovus.

2004 m. liepos 2 d. Širvintų r. savivaldybės administracijos salėje įvyko steigiamasis VVG susirinkimas, steigiamo sutartį pasirašė visiems socialiniams ekonominiais partneriams atstovaujantys 6 (šeši) Širvintų r. VVG steigėjai, asociacijos įregistravimo data 2004 m. liepos 23 d., buveinės adresas Vilniaus g. 61, Širvintos LT – 19120.

Širvintų r. vietos veiklos grupės narių skaičius šiuo metu išaugęs iki 45 narių (priedas Nr. 1), atstovaujančių pilietinei visuomenei, verslui, vietos valdžiai. Nuo Širvintų r. VVG veiklos pradžios iki Širvintų r. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pabaigos 2015 rugsėjo mėn. vyko valdybos narių rotacijos. Valdybos narių sudėtys buvo pakeistos 7 kartus. 2015 m. rugpjūčio 19 d. VĮ Registrų centre įregistruota perrinkta VVG valdyba, susidedanti iš 11 narių (priedas Nr. 2), atitinkanti VVG sudėties būtinas atstovavimo proporcijas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės „Parama LEADER programos vietos plėtrai (bendruomenės inicijuota vietos plėtra (BIVP))“ įgyvendinimui keliamus reikalavimus: 5 VVG valdybos nariai (45,46 %) atstovauja pilietinei visuomenei, 3 nariai (27,27 %) – vietos valdžiai ir 3 VVG nariai (27,27 %) atstovauja verslo sektorį. VVG valdyboje taip pat išlaikyta lyčių pusiausvyra: 6 moterys (54,55 %) ir 5 vyrai (45,45%). Širvintų r. VVG valdyboje yra penki nariai iki 40 metų amžiaus.

Vietos veiklos grupėje atstovaujamos organizacijos ir jų deleguoti nariai yra tiesiogiai susieti su kaimo plėtra ir jos įgyvendinimu.

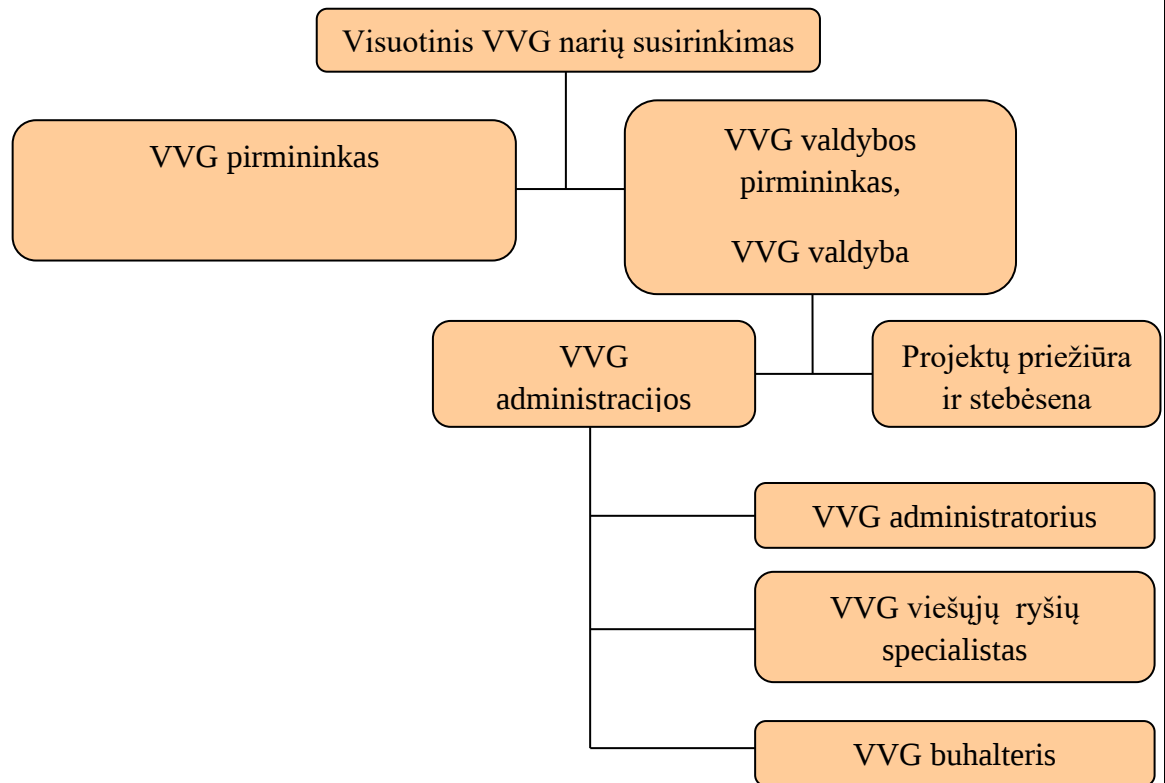

1.1.1 pav. VVG narių pasiskirstymas pagal atstovaujamą sektorių

Širvintų rajono VVG strategijos rengimą ir įgyvendinimą užtikrins VVG nariai, valdyba, pirmininkas ir administracijos darbuotojai.

Širvintų rajono VVG valdymo organai:

- visuotinis narių susirinkimas;
- kolegialus valdymo organas –valdyba. Valdybos darbui vadovauja valdybos pirmininkas;
- vienasmenis valdymo organas – VVG pirmininkas.

1.1.2 pav. VVG valdymo struktūros schema

Šiuo metu Širvintų r. VVG administracijoje dirba 3 darbuotojai: administracijos vadovas, administratorius ir buhalteris. Nuo 2016 m. planuojama įdarbinti viešųjų ryšių specialistą.

1.2.	VVG vertybės Širvintų r. VVG apžvelgdama virš 10 metų nueitą veiklos kelią, VPS planavimo, įgyvendinimo laikotarpiui vidaus ir išorės santykiuose stengiasi vadovautis apibrėžtomis ir visų VVG narių prisiimtomis vertybėmis, kaip ir pagrindinėmis ES aprašytomis 6 sėkmingo veikimo vertybėmis (orumas, lygybė, demokratija, laisvė, tesingumas, žmogaus teisės). Siekiant skaidrios ir efektyvios veiklos Širvintų r. VVG 2015-2020 m. VPS strategijos įgyvendinimas bus pagrįstas šiomis vertybėmis: • Tolerancija, supratimas, pagarba kiekvieno nuomonei; • Man gerai, kai gerai ir šalia esančiam; • Iniciatyvumas, savanoriškas darbas; • Lygiavertiškumas; • Sąžiningumas (sau ir kitam); • Tradicijų puoselėjimas ir perdavimas; • Lankstumas, gebėjimas dalyvauti kaitos procese; • Partnerystė, bendradarbiavimas; • Atsakomybė, atvirumas, nuoširdumas.
1.3.	VVG teritorijos vizija iki 2023 m. Širvintų r. VVG formulavome teritorijos viziją, remdamiesi VPS aiškiais prioritetais, priemonėmis.

	VVG teritorijos vizija iki 2023 m. <i>Širvintų rajono kaimiškoji teritorija - geografiškai ir strategiškai patogi vieta verslui ir turizmui su išvystyta infrastruktūra, saugia ir patrauklia aplinka kiekvienam. Dėka iniciatyvių geranoriškų žmonių įvairiapusiškos veiklos, Širvintų rajonas taps kraštu, kuriame:</i> • <i>gyvybinga ir darni aplinka tenkins vietos gyventojų ir lankytojų poreikius, bus teikiamos kokybiškos paslaugos, kuriami saugūs produktai;</i> • <i>kaimo vietovėse bus plėtojamas verslas, skatinantis ekonominį gyvybingumą mažinantis nedarbą;</i> • <i>vystysis visuomeniška, pilietiška aktyvi, gebanti keistis, socialiai atsakinga sau bei kiekvienam bendruomenė;</i> • <i>jauni žmonės kursis gyventi kaime, užtikrindami kaimo vietovių gyvybingumą ir tvarumą.</i>
1.4.	VVG misija Širvintų r. VVG suformulavo glaustu ir įtikinamu teiginiu misiją, skirtą įvairiai auditorijai, įskaitant socialinius ir ekonominius partnerius, informavimo priemones, naudos gavėjus. VVG misija atitinka organizacijos planuojamus ir įgyvendinamus veiksmus. VVG misija <i>Širvintų r. VVG – efektyviai veikianti organizacija, savo veiklą grindžia bendradarbiavimu su visomis kaimo veikloje bei plėtroje dalyvaujančiomis kaimo bendruomenėmis ir kitomis institucijomis.</i> <i>VVG veikla orientuota į kaimo visuomenės gyvenimo kokybės gerinimą, gyventojų socialinį, ekonominį ir kultūrinį aktyvumą, bendradarbiavimą su partneriais, užtikrinant patrauklią kaimo visuomenės, ypač jaunimo, darnią plėtrą.</i>

2. VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė

2.1.	Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas ir identitetas
------	---

Širvintų rajono VVG pasirinkta LEADER metodo įgyvendinimui teritorija atitinka Širvintų r. savivaldybės administravimo teritoriją, išskyrus rajono centrą -Širvintų miestą. Širvintų rajono savivaldybė yra viena mažiausių šalies savivaldybių. Širvintų rajonas užima 906 km² teritoriją: tai sudaro 1,4 proc. Lietuvos ir 9,3 proc. apskrities teritorijos. Širvintų rajono vietos veiklos grupės atstovaujama kaimiškoji teritorija - 902 km², Širvintų miestas – 4 km².

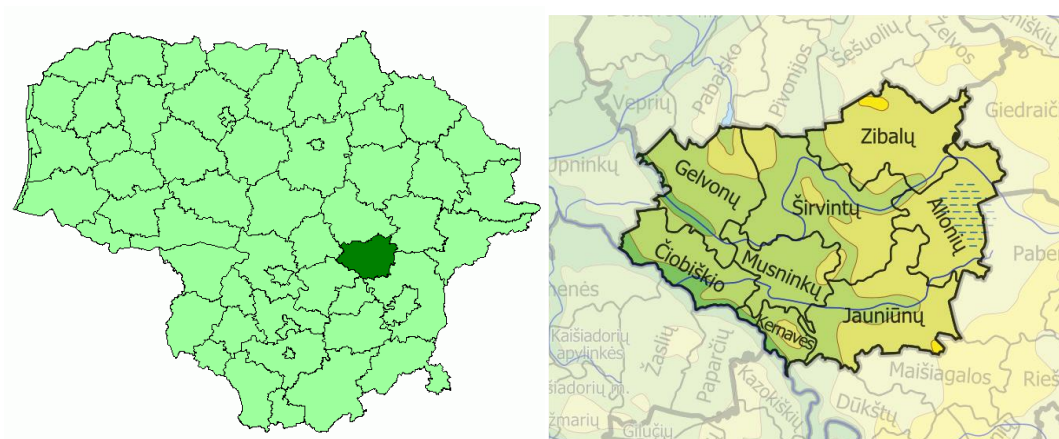
Širvintų rajonas yra pietrytinėje šalies dalyje. Rajonas ribojasi su trimis Vilniaus apskrities savivaldybių teritorijomis: šiaurinėje dalyje su Ukmergės rajonu, pietinėje ir pietrytinėje dalyse su Elektrėnais bei Vilniaus rajonu. Vakarinėje pusėje rajono teritorija ribojasi su Jonavos ir Kaišiadorių rajonais, o šiaurinėje dalyje su Molėtų rajonu. Rajonas priklauso didžiausiai pagal plotą ir gyventojų skaičių Vilniaus apskričiai (R1).

Patogi Širvintų geografinė padėtis. Iki didžiausių šalies miestų ir kaimyninių apskričių centrų: nuo Širvintų iki Vilniaus – 51 km, iki Kauno – 95 km, iki Panevėžio – 89 km, iki Utenos – 88 km, iki Alytaus – 125 km.¹(R2).

Širvintų rajono administracinis centras – Širvintų miestas. Teritoriją sudaro 8 seniūnijos: Alionių, Čiobiškio, Gelvonų, Jauniūnų, Kernavės, Musninkų, Širvintų, Zibalų².

¹Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas, http://www.sirvintos.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai_1431/sirvintu-rajono-savivaldybes-psfe.html;

²Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

2.1.1 pav. Širvintų rajono savivaldybės geografinė padėtis ir seniūnijos

2011 m. Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, rajone yra 5 miesteliai: Bagaslaviškis, Gelvonai, Kernavė, Musninkai, Zibalai; 366 kaimai ir 103 viensėdžiai³. Širvintų rajono administracinis suskirstymas pagal gyvenamąsias vietas pateiktas 2.1.1 lentelėje.

2.1.1 lentelė. Širvintų rajono administracinis suskirstymas pagal gyvenamąsias vietas

Seniūnija	Viensėdžiai (vienkiemiai)	Kaimai	Miesteliai	Miestai iki 6 tūkst. gyventojų
Alionių	11	34	-	-
Čiobiškio	13	31	-	-
Gelvonų	21	49	2	-
Jauniūnų	9	52	-	-
Kernavės	7	18	1	-
Musninkų	11	41	1	-
Širvintų	23	93	-	1
Zibalų	8	48	1	-

Remiantis seniūnijų pateiktais 2011 ir 2014 m. duomenimis, gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąsias vietas ir seniūnijas pateikiamas 2.1.2 lentelėje. Pateikti duomenys rodo, kad 2013 m. pabaigoje 50,50 proc. kaimo gyventojų gyveno nedidelėse, iki 200 gyventojų turinčiose, gyvenvietėse. 48,55 proc. gyventojų gyveno gyvenamosiose vietose, kurių gyventojų skaičius nuo 201 iki 1000 gyventojų. Tik 0,94 proc. gyventojų gyveno viensėdžiuose (vienkiemiuose).

2.1.2 lentelė. Širvintų rajono VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal gyvenamąsias vietas*

³ Lietuvos Statistikos departamento informacija, <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>

Seniūnija	Gyvenantys viensėdžiuose (vienkiemiuose)		Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)		Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 1000 gyventojų		Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų		Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	
	2011 m.	2013 m.	2011 m.	2013 m.	2011 m.	2013 m.	2011 m.	2013 m.	2011 m.	2013 m.
Alionių	10	7	575	590	557	504	-	-	-	-
Čiobiškio	24	19	553	536	317	303	-	-	-	-
Gelvonų	38	33	646	560	821	811	-	-	-	-
Jauniūnų	9	9	872	874	1114	1124	-	-	-	-
Kernavės	2	4	226	219	352	347	-	-	-	-
Musninkų	10	9	420	394	782	768	-	-	-	-
Širvintų	34	31	1701	1672	1754	1703	-	-	-	-
Zibalų	-	-	1127	1148	215	202	-	-	-	-
Iš viso:	127	112	6120	5993	5912	5762	-	-	-	-

* Duomenys pateikti remiantis seniūnijų pateiktais duomenimis iš gyvenamosios vietos deklaravimo informacinės sistemos už 2011 ir 2013 metus

Išskirtinumas ir identitetas. Širvintų rajonas- tai savitas kraštas, išsaugojęs įvairių epochų ir kultūrų palikimą. Visa pietvakarinė rajono riba vingiuoja palei Nerį. Šalia šios upės įsikūrusi Kernavė. Kernavė dėl savo unikalaus kraštovaizdžio, istorinio paveldo 2004 metais įrašyta į UNESCO paveldo sąrašą⁴.

Rajonas taip pat garsėjadidingais piliakalniais. Labiausiai žinomas pasaulio paveldo paminklas – Neries slėnyje esantis Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas su 5 piliakalniais. Rajone yra Alionių, Bartuškių, Šešuolėlių, Lygiaraisčio telmologiniai (pelkių), Širvintos, Budelių kraštovaizdžio draustiniai, 5 parkai, 2 gamtos paminklai (Staškūniškio maumedis ir Dūdų akmuo su „Velnio pėda“). Rajone yra 50 archeologijos, 16 architektūros, 15 istorijos, 78 dailės paminklai, 18 dvarų ir dvaro sodybų ir kitų lankytinų objektų(R3).

Širvintų kraštas puikuoja 28 įvairaus dydžio ežerais, nuostabiais Čiobiškio pušynais, viliojančiais gausybe uogų ir grybų(R4).

Prie rajono išskirtinumo prisidedatradiciniai regiono ir respublikiniai kultūros renginiai. Rajone aktyvus etninės kultūros judėjimas. Reikšmingiausias etninės kultūros renginys – Rasos šventė Kernavėje – tai šventė-apeiga, išlaikiusi ryškiausius šio šventimo momentus, kasmet sulaukianti apie 15 tūkst. lankytojų ir dalyvių. 2008 m. ši šventė įtraukta į rajono nematerialaus kultūros paveldo vertybių informacinės sistemos objektų sąrašą⁵ (R5).

Širvintų rajono teritorijoje yra teikiamos kai kurios unikalios turizmo paslaugos (R6):

1. Viduramžiškos pramogos, kurias sudaro senovinių stalo žaidimų, senovinių linksmybių vakarų organizavimo, senųjų amatų ir karybos stovyklų organizavimo paslaugos, kurias organizuoja VšĮ „Vikingų kaimas“ (Družų k.). „Vikingų kaimas“ – tai senųjų amatų ir senovinių pramogų parkas šalia Širvintos upės.

2. Pasivažinėjimų šunų kinkiniais (rogėmis) paslaugos teikiamos L. ir I. Daujotų Vičiūnų vienk. Kernavės sen., kur įkurtas UAB "ROGIŲ ŠUNYS", <http://www.rogiusunys.lt/>

3. Žygiai pelkėmis organizuojami žygeivių ir sporto klube „Dumblas“ (www.zygiai.lt, Pamusės k.).

APIBENDRINIMAS:

⁴ <http://www.unesco.lt/kultura/pasaulio-paveldas/pasaulio-paveldas-lietuvoje/kernaves-archeologine-vietove>

⁵ Širvintų krašto turizmo vadovas, <http://www.sirvintos.lt/download/15216/sirvintos%20a5%20lt%205v.pdf>

- Rajonas įsikūręs strategiškai patogioje geografinėje vietoje, šalia sostinės Vilniaus, prie magistralės Vilnius–Ryga. Bendras VVG teritorijos plotas - 902 km²;
- Didžioji dalis, 50,5 proc., VVG teritorijos gyventojų dalis gyvena gyvenamosiose vietovėse, kurių gyventojų skaičius nuo 201 iki 1000 gyventojų;
- Širvintų rajone yra 103 viensėdžiai (vienkiemiai), 366 kaimai ir 5 miesteliai;
- Kernavė – viena įžymiausių rajone ir unikaliausių vietų Lietuvoje, įrašyta į UNESCO paveldo sąrašą;

2.2.	VVG teritorijos gyventojų poreikių analizė
------	--

Širvintų r. vietos veiklos grupė daug dėmesio skyrė rajono gyventojų ir organizacijų poreikiams iširti. VVG stengėsi surinkti kuo platesnę informaciją apie savo rajono žmonių poreikius, identifikudama tikslinių gyventojų grupių interesus bei problemas ir tuo pačiu siekdama, kad surinkta informacija reprezentuotų visų kaimo gyventojų nuomones, padedančias atlikti socialinės ir ekonominės situacijos analizę, kaimo gyventojų poreikių analizę.

Tuo tikslu buvo **vykdomi įvairūs tyrimo metodai**:

1. Grupinės diskusijos;
2. Apklausa;
3. Viešai prieinamos statistinės informacijos, rajono strateginių ir kitų dokumentų analizė;

Grupinė diskusija - tai diskusija, kurioje dalyvauja tam tikros grupės atstovai. Grupinės diskusijos vyko neformalaus bendravimo forma, diskutuojant iš anksto numatytomis temomis. Didžiausias tokių diskusijų privalumas yra tas, jog jos leidžia atskleisti paprasto žmogaus požiūrį į svarbų klausimą. Šis metodas padeda gauti kokybinę informaciją, t.y. išryškina esamas problemas, jų ištakas arba priežastis, nors ir nepateikia tikslų, skaičiais išreiškiamų priklausomybių. Grupinių diskusijų metu surinkta medžiaga itin tinkama pajauti bendrą kaimo situacijos kontekstą. Širvintų r. VVG įvairiapusės informacijos surinkimui grupines diskusijas nusprendė atlikti su šiomis tikslinėmis kaimo gyventojų grupėmis: kaimo bendruomenių organizacijų atstovais; seniūnais. Šių interviu metu buvo surinkta medžiaga, kurioje atsispindi pasirinktų tikslinių kaimo žmonių grupių nuomonės, vertinimai, esamos situacijos matymas.

Tikslu pristatyti 2014–2020 m. LEADER priemonės aktualijas organizavome susitikimus visose rajono seniūnijose. Susitikimuose dalyvavo 132 asmenys: bendruomenių atstovai, kaimo gyventojai, biudžetinių įstaigų darbuotojai, seniūnai, verslo atstovai (priedas Nr. 3).

Apklausa – tai sudarytas klausimynas, kurio duomenys pateikė kiekybinę informaciją, reprezentuojančią gyventojų nuomonių statistinį pasiskirstymą, vertinant įvairias gyvenimo sritis. Širvintų r. VVG iniciatyva buvo apklausta 323 rajono gyventojai, apimant visas 8 rajono seniūnijas. Klausimyno, skirta kaimo bendruomenių ir kitų rajone veikiančių įstaigų bei organizacijų atstovams buvo sudaryta iš 30 klausimų, iš kurių 12 klausimų buvo skirti bendrai informacijai apie respondentą gauti, likę klausimai buvo skirti išsiaiškinti: opiausias gyvenamosios vietovės problemas, kokioms paramos sritims gyventojai teiktų prioritetą laikotarpiui iki 2020 metų, konkrečių paslaugų trūkumo gyvenamojoje vietoje, gyventojų nuomonę apie patraukliausias ekonomines veiklas, bendruomeninį verslą bei kaimo jaunimo situaciją (priedas Nr. 4.).

Gyventojų apklausa padėjo atlikti socialinės ir ekonominės situacijos analizę, kaimo gyventojų poreikių analizę. Anketa buvo platinama susitikimų su kaimo gyventojais metu, informacinių susitikimų metu, elektroniniu paštu, patalpinta į VVG svetainę⁶.

Širvintų r. VVG aktyviai dalyvavo nuo 2014 m. rugsėjo iki gruodžio mėn. rengiant Širvintų rajono savivaldybės 2014-2020 metų strategijos plėtros plano atnaujinimo svarstymuose. VVG teikė pasiūlymus dėl priemonių plano, Savivaldybei įtraukiant su VPS siejamas tokias priemones, kaip

⁶<http://sirvintuvvg.lt/index.php?page=apklausos-anketa>;

„Širvintų rajono kaimiškųjų vietovių gyventojų verslumo ir ekonominio aktyvumo skatinimas“, „Širvintų rajono kaimiškųjų vietovių gyventojų socialinio aktyvumo skatinimas“, „Dviračių turizmo Širvintų rajone skatinimas ir turistams teikiamų paslaugų įvairinimas“.

Širvintų r. VVG organizacijoms, įmonėms ir asmenis, planuojantiems teikti projektus parengė projektinių pasiūlymų formą⁷.

Rengiant vietos plėtros strategiją VVG nariai, atstovaujantys įvairiems socialiniams – ekonominiams partneriams išsiaiškinę buvo intensyviai įsijungę į strategijos rengimo procesą.

2015 m. balandžio - birželio mėnesiais suorganizuoti 7 susitikimai su VVG nariais, verslo atstovais, kaimo gyventojais. Atsižvelgiant į pateiktus projektinius siūlymus, susitikimų išsakyta problema, apibendrinus anketinius duomenis, buvo apibendrinti galimi naujos strategijos prioritetai, priemonės ir remiamos veiklos. Šiuose susitikimuose VVG grupė pristatė parengtus strateginių sprendimų pasiūlymus ir konsultavosi dėl jų atitikimo kaimo gyventojų poreikiams.

Strategijos projektas 2015 m. rugsėjo 17 d. buvo pristatytas VVG konferencijoje. Joje dalyvavo rajono kaimo bendruomenių pirmininkai ir aktyvistai, seniūnai, Širvintų r. VVG nariai, Savivaldybės administracijos direktorė, rajono Tarybos nariai (iš viso 51 dalyvis).

2.3. VVG teritorijos socialinė situacija

Remiantis Širvintų r. savivaldybės seniūnijų pateiktais duomenimis iš gyventojų gyvenamosios vietos deklaravimo sistemos Širvintų rajone (išskyrus Širvintų miestą) 2011 m. gyveno 12 159 gyventojai (priedas Nr. 5), o 2013 m. gyventojų skaičius sumažėjo iki 11 867 gyventojų (priedas Nr. 6, šie duomenys saugomi VVG būstinėje)⁸. (R11)

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Širvintų rajone (išskyrus Širvintų miestą) 2011 metais gyveno 11 189 kaimo gyventojai, 2012 m. - 10 964, 2013 m. - 10 711, 2014 m. - 10 524. 2011-2014 metais kaimo gyventojų skaičius kasmet mažėjo apie 4 proc. 2011-2013 m. gyventojų skaičiaus mažėjimo tempai Vilniaus apskrityje ir visoje Lietuvoje buvo prastesni nei Širvintų rajono savivaldybėje – atitinkamai mažėjo iki 1 proc. ir 2 proc.⁹ (R7).

Širvintų rajono strateginiame plėtros plane, atnaujintame 2014 m., nurodoma, kad didžioji dalis Širvintų rajono savivaldybės gyventojų 2013 metais gyveno kaimiškose vietovėse. Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, gyventojų skaičiaus proporcija kaimo gyvenamosiose vietovėse išliko nepakitusi (apie 63-64 proc.)¹⁰.

2.3.1 lentelė. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą 2011-2013 m.

Gyvenamoji vietovė	2011 m.	Proc.	2012 m.	Proc.	2013 m.	Proc.
Kaimas	11 189	63%	10 964	64%	10 711	63%
Miestas	6 470	37%	6 261	36%	6 197	37%

⁷ Projektinio pasiūlymo forma,

http://sirvintuvvg.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=248&cntnt01origid=44&cntnt01lang=lt_L_T&cntnt01returnid=42;

⁸ Širvintų rajono savivaldybės seniūnijų pateikti duomenys;

⁹ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

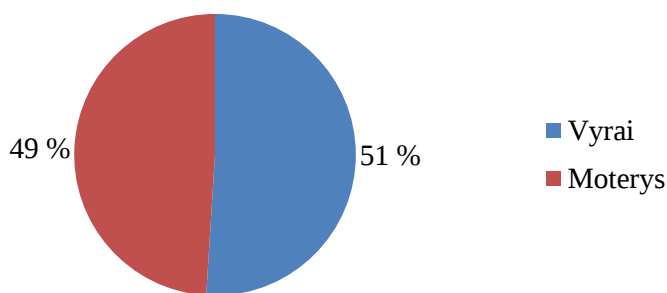
¹⁰ Ten pat;

2011-2013 metais Širvintų rajono, išskyrus Širvintų miestą, gyventojų sudėties pagal lytį kaita nebuvo ženkli: apie 49 proc. kaimo gyventojų sudarė moterys, o likusi dalis (51 proc.) – vyrai (žr. 2.3.1 pav.). LR ir Vilniaus apskrityje moterys sudarė apie 54 proc. visų gyventojų¹¹. Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį 2011 m. ir 2013 m. pateikiamas 2.3.2. lentelėje¹².

2.3.2 lentelė. Širvintų rajono kaimo gyventojų sudėtis pagal lytį 2011-2013 m.

Lytis/Metai	2011 m.	Gyventojų sudėtis pagal lytį 2011 m., proc.	2013 m.	Gyventojų sudėtis pagal lytį 2013 m., proc.
Moterys	5 838	48,01 %	5 844	49,25 %
Vyrai	6 321	51,99 %	6 023	50,75 %
Viso:	12 159	100 %	11 867	100 %

Analizuojamu laikotarpiu pastebimas didesnis vyrų skaičiaus mažėjimas rajone.

2.3.1pav. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų sudėtis pagal lytį 2011-2013m., proc.

2011 m. didžioji dalis Širvintų rajono gyventojų buvo 45-49 m. amžiaus, o mažiausiai – nuo 0 iki 9 m. amžiaus. Širvintų rajone nemažą gyventojų dalį sudarė pagyvenę ir seni asmenys (nuo 60 m. ir vyresni). Palyginti su bendru rajono gyventojų skaičiumi, jie sudarė 25,5 procento¹³ (R8).

Pagal seniūnijų pateiktus duomenis, lyginant 2011 m. ir 2013 m. gyventojų pasiskirstymą pagal amžių daugiausiai gyventojų sumažėjo amžiaus grupėse nuo 14 iki 29 metų, nuo 65 m. ir vyresni. Amžiaus grupėje nuo 7 iki 13 metų gyventojų skaičius padidėjo 23 asmenimis, o nuo 30 iki 39 metų – 30 (žr. 2.3.2 pav.) (R9).

Pagrindinės VVG teritorijos gyventojų skaičiaus kaitos priežastys: mažas gimstamumas, pensijinio amžiaus gyventojų skaičiaus didėjimas ir migracija¹⁴.

2011-2013 m. laikotarpiu Širvintų rajono savivaldybei teko trečioji vieta (151) Vilniaus apskrityje pagal demografinės senatvės koeficientą. Tuo tarpu Vilniaus rajone demografinės senatvės koeficientas buvo perpus mažesnis (79). 0-15 metų amžiaus gyventojų dalies mažėjimas reiškia, kad ateityje mažės

¹¹Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹²Širvintų rajono savivaldybės seniūnijų pateikti duomenys;

¹³ 2011 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>.

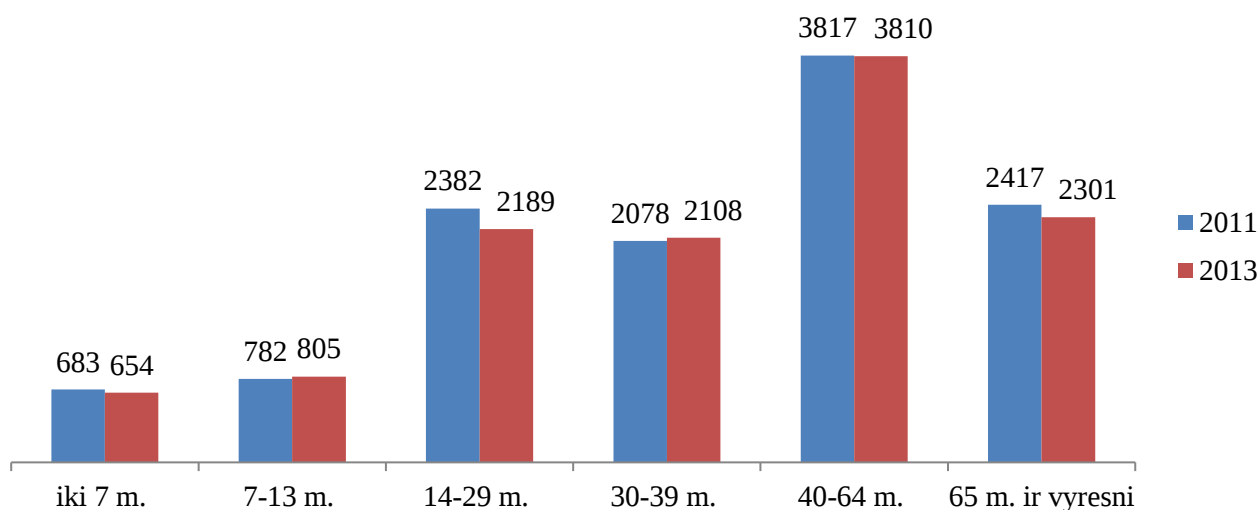
¹⁴Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

darbingo amžiaus gyventojų dalis, o pastarajai senstant galikilti socialinė pensinio amžiaus gyventojų išlaikymo grėsmė¹⁵.

Širvintų rajono savivaldybėje natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1 000 gyventojų buvo dinamiškas (2011 m. 1 000-iui gyventojui teko -184 natūralios kaitos, 2012 m. – -107, 2013 m. – -152), tačiau išliko neigiamas¹⁶.

Vidinė ir tarptautinė neto migracija Širvintų rajone, kaip ir daugelyje Vilniaus apskrities savivaldybių bei Lietuvos Respublikoje, buvo neigiama. 2011-2013 m. laikotarpiu iš Širvintų rajono savivaldybės išvyko 2 234 asmenys (didžioji jų dalis emigravo į užsienį). Teigiamai galima vertinti tai, kad tarptautinės migracijos mastai mažėjo net 39 proc. (nuo 575 gyventojų iki 524)¹⁷.

3. Visi šie požymiai rodo, kad ateityje, senstant visuomenei, rajone didės socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų poreikis. Mažas jaunų ir darbingo amžiaus gyventojų skaičius bei mažėjantis gimstamumas neužtikrins pakankamos darbo jėgos pasiūlos. Dėl šios priežasties dar labiau sumažės rajono investicinis patrauklumas.

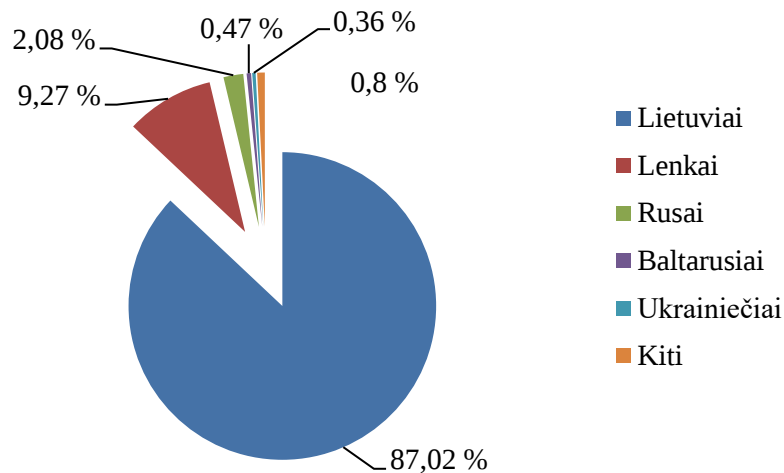
2.3.2 pav. Širvintų rajono kaimo gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2011 m. ir 2013 m., vnt.

Visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis 2011 m. Širvintų rajono savivaldybėje, įskaitant ir Širvintų miestą, daugiausiai gyveno lietuvių - 87,02 proc., toliau gyventojai pagal tautybę pasiskirstė taip: lenkai - 9,27 proc., rusai - 2,08 proc., baltarusiai - 0,47 proc., ukrainiečiai - 0,36 proc. ir kt. tautybių - 0,8 proc. (žr. 2.3.3 pav.).

¹⁵Ten pat;

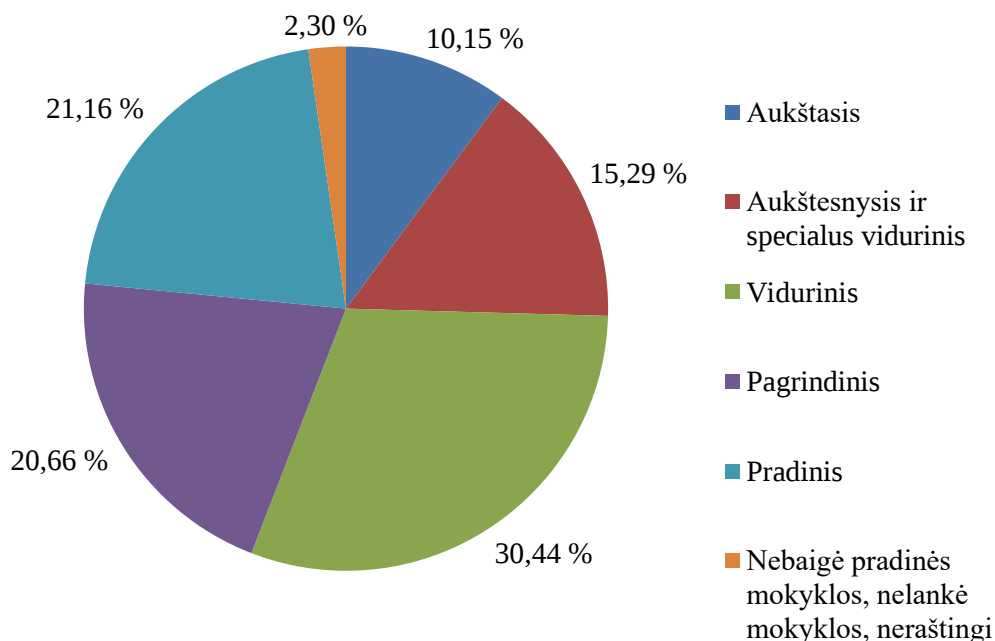
¹⁶Ten pat;

¹⁷Ten pat.

2.3.3 pav. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų tautinė sudėtis 2011 m., proc.

2011 m. Širvintų rajono kaimo teritorijoje, įskaitant ir Širvintų miestą, daugiausiai gyveno gyventojų, turinčių vidurinį išsilavinimą – 3131 asmuo. (rodiklis pateikiamas, skaičiuojant nuo 10 metų ir vyresnius Širvintų rajono gyventojus)¹⁸. Daugiau informacijos apie gyventojų pasiskirstymą pagal išsilavinimą pateikta 2.3.4 pav.

2.3.4 pav. Širvintų rajono kaimo gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą 2011 m., proc.

Širvintų rajonų savivaldybės, įskaitant ir Širvintų miestą, gyventojų struktūra pagal amžių bei rodiklio pokytį 2011-2013 metais nesikeičia: darbingo amžiaus gyventojai sudarė 61 proc. visų gyventojų, pensinio amžiaus gyventojai – 24 proc., gyventojai, kurių amžius 0-15 metų – 15 proc.¹⁹ Širvintų rajone vaikų skaičius mažėjo (nuo 2 647 iki 2 443), taip pat mažėjo ir pensinio amžiaus

¹⁸ 2011 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>;

¹⁹ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

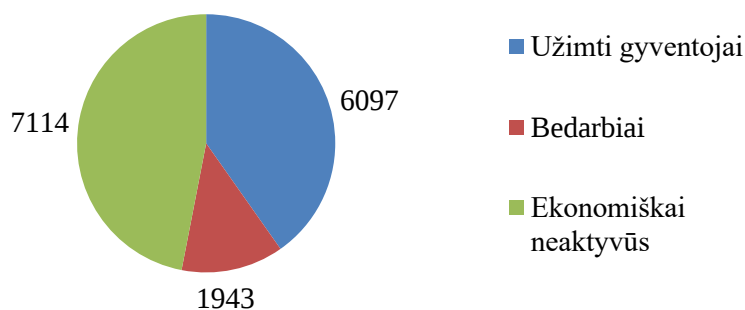
gyventojų skaičius (nuo 4 240 iki 4 129). Širvintų rajone (įskaitant ir Širvintų miestą) lyginant su kitomis Vilniaus apskrities teritorijomis (64 proc.), buvo mažiausia darbingoamžiaus gyventojų dalis²⁰.

Iš Priedo Nr. 5 lentelės „VVG atstovaujamos teritorijos situacijos analizei naudojama statistinė informacija apie VVG atstovaujamos teritorijos gyventojus“ 2011 m. VVG teritorijoje buvo 3738 gyventojai, gaunantys senatvės pensiją, o 2014 m. jų skaičius didėjo iki 3861.

2013 metų pradžioje Širvintų rajono savivaldybėje gyveno 3 499 jauni asmenys. Širvintų rajono savivaldybėje 2011-2013 metų laikotarpiu jaunų gyventojų skaičius mažėjo sparčiausiai Vilniaus apskrityje (7 proc.)²¹(R10).

Remiantis 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miesto gyventojus, 7114 gyventojai buvo ekonomiškai neaktyvūs, 6097 – užimti gyventojai ir 1943 – bedarbiai (žr. 2.3.5 pav.). Ekonomiškai neaktyvūs gyventojai sudarė daugiau nei 46,94 proc. visų rajono gyventojų²².

Užimtųjų skaičius 2011-2013 m. Lietuvoje ir Vilniaus apskrityje augo 3 proc. Tuo tarpu Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą užimtųjų skaičius mažėjo (15 proc.)²³.

2.3.5 pav. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų (15 metų ir vyresni) pasiskirstymas pagal užimtumą 2011 m., vnt.

Analizuojant Vilniaus teritorinės darbo biržos Širvintų skyriaus pateiktus duomenis pastebime, kad 2014 metais buvo užregistruota 19,73 proc. mažiau bedarbių, lyginant su 2011 metais, t.y. atitinkamai 1497 ir 1865 bedarbiai (žr. 2.3.6 pav.). 2015 m. sausio 1 d. tarp registruotų bedarbių 55,5 proc. sudarė vyrai, moterys - 44,5 proc., atitinkamai - 2014 m. sausio 1 d. - 57,5 proc. ir 42,5 proc.²⁴ (priedas Nr. 19) (R12).

Analizuojamu laikotarpiu sumažėjo jaunimo nedarbas. 2015 m. sausio 1 d. buvo įregistruoti 66 jaunuoliai iki 25 m. amžiaus ir jie sudarė 8,0 proc. visų darbo biržoje registruotų bedarbių, kai 2014 m. sausio 1 d. - 8,5 proc.²⁵(R13).

²⁰Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

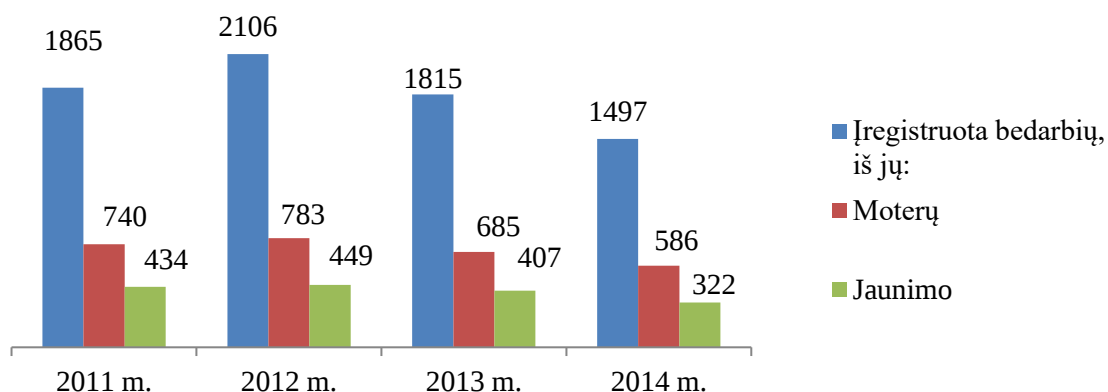
²¹Ten pat;

²²2011 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>;

²³Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

²⁴Vilniaus teritorinės darbo biržos Širvintų skyriaus informacinis leidinys „Širvintų rajono 2013 ir 2014 m. darbo rinkos rodikliai“;

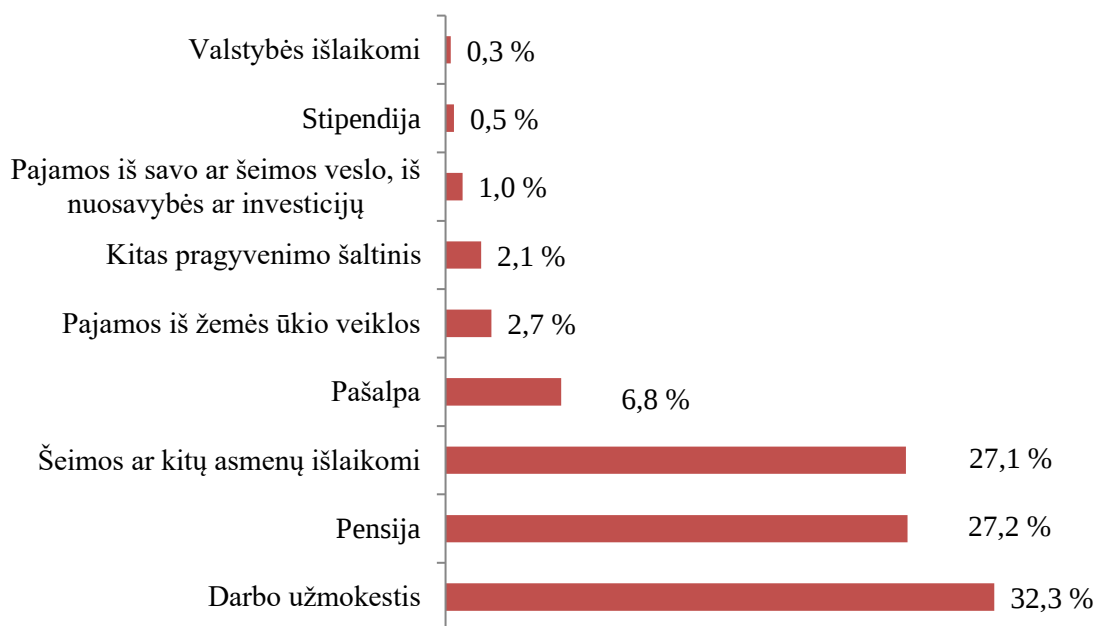
²⁵Ten pat.

2.3.6 pav. Širvintų rajono savivaldybės darbo rinkos rodikliai 2011-2014 m., vnt.

Bedarbių skaičiaus mažėjimui didžiausią įtaką daro mažėjantis rajono gyventojų skaičius bei aukštas darbo jėgos mobilumas, kadangi apie 40 proc. visų dirbančiųjų dirbo už rajono ribų²⁶.

Remiantis 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, gyventojų pasiskirstymas pagal pagrindinį pragyvenimo šaltinį pateiktas 2.3.7 pav. Analizuojant šiuos duomenis galima teigti, kad 54,3 proc. visų Širvintų rajono savivaldybės gyventojų (įskaitant ir miesto) pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra pensija (27,2 proc.) arba yra šeimos ar kitų asmenų išlaikomi (27,1 proc.) (R14). Tik 38,1 proc. gyventojų pragyvena iš darbo užmokesčio (32,3 proc.) ar kitų pajamų (5,8 proc.)²⁷. (R14)

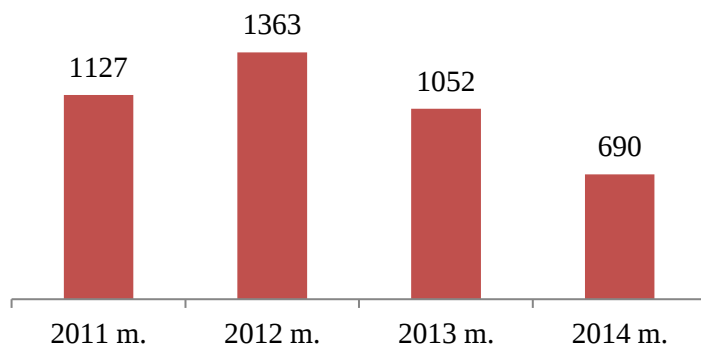
2.3.7 pav. Širvintų rajono gyventojų pasiskirstymas pagal pagrindinį pragyvenimo šaltinį 2011 m., proc.

Lietuvos socialinio žemėlapiu duomenimis²⁸ Širvintų rajono savivaldybėje, įskaitant ir Širvintų miestą, socialinės pašalpos gavėjų skaičius turi tendenciją mažėti (žr. 2.3.8 pav.)

²⁶Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

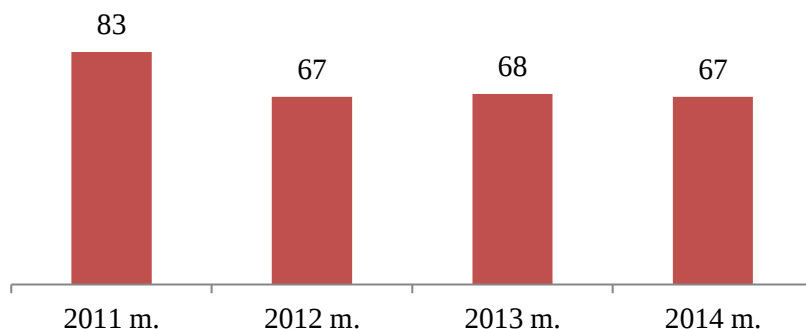
²⁷2011 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>;

²⁸www.socialiniszemelapis.lt

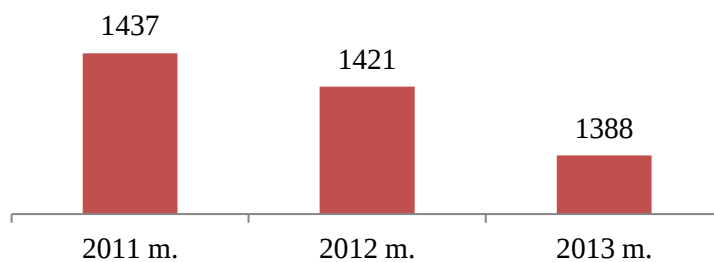
2.3.8 pav. Socialines pašalpas gaunančių asmenų skaičiaus Širvintų rajone pokytis 2011-2014 m., vnt.

Širvintų rajono savivaldybės 2011-2014 metų socialinio paslaugų plano duomenimis²⁹, 2014 m. pabaigoje rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, gyveno 70 neįgalių vaikų. Neįgalių vaikų skaičius rajone jau keletą metų išlieka beveik nepakitęs. Lyginant 2011 m. ir 2012 m. neįgalių vaikų skaičius sumažėjo beveik 20 proc., o lyginant 2012-2014 m. kito nežymiai (žr. 2.3.9 pav.).

2.3.9 pav. Neįgalių vaikų skaičius Širvintų rajone 2011-2014 m., vnt.

Neįgalių asmenų, vyresnių kaip 18 metų, skaičius Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, (žr. 2.3.10 pav.) 2011-2013 m. duomenimis irgi mažėjo³⁰.

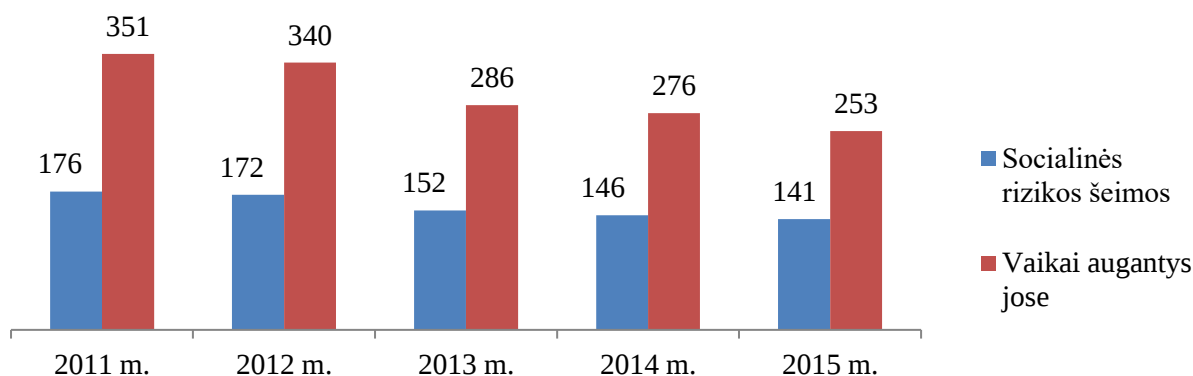
2.3.10 pav. Neįgalių asmenų skaičius Širvintų rajone 2011-2013 m., vnt.

2011 m. Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, buvo 176 socialinės rizikos šeimos, jose augo 351 vaikas. Iki 2015 m. pradžios šie skaičiai nuolat mažėjo³¹ (žr. 2.3.11 pav.).

²⁹ Širvintų rajono savivaldybės 2011-2014 metų socialinių paslaugų planai, http://195.182.85.74/lt/veikla/veiklos-sritys_1432/socialine-parama_1126/sirvintu-rajono-savivaldybes-vthx.html;

³⁰ www.socialiniszemelapis.lt;

³¹ Širvintų rajono savivaldybės 2011-2015 metų socialinių paslaugų planai;

2.3.11 pav. Socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičiaus pokytis Širvintų rajone 2011-2015 m., vnt.

2011 m. Širvintų rajono kaimiškiškoje teritorijoje buvo 123 socialinės rizikos šeimos, jose augo 241 vaikas, o 2013 m. buvo 114 socialinės rizikos šeimos, jose augo 206 vaikai (priedai Nr. 4 ir Nr. 5, šie duomenys saugomi VVG būstinėje). Matome, kad didžioji dalis socialinių rizikos šeimų ir jose augantys vaikai gyvena kaime.

Tačiau Širvintų rajonas, įskaitant ir Širvintų miestą, pasižymi vienu iš didžiausių respublikoje socialinės rizikos šeimų skaičiumi, tenkančiu 1000 gyventojų³² (žr. 2.3.2 lentelė.).

2.3.2 lentelė. Socialinės rizikos asmenų skaičius 1000-čiui gyventojų 2011-2014 m.

Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000-iui gyventojų				
	2014 m.	2013 m.	2012 m.	2011 m.
Širvintų r.	8.38	8.6	8.82	9.48
Ukmergės r.	6.6	6.5	6.8	5.92
Elektrėnų r.	6.15	5.9	5.58	5.24
Ignalinos r.	6.65	7.1	7.65	7.73
Anykščių r.	4.61	4.8	4.65	4.59
Kaišiadorių r.	4.85	5.4	5.62	5.85
Vilniaus r.	2.81	2.9	3.02	3.27

Remiantis seniūnijų pateiktais duomenimis, Širvintų r. VVG teritorijoje 2011 m. buvo 1223 skurdą patiriantys asmenys, o 2013 m. šis skaičius sumažėjo iki 1058 asmenų³³ (priedas Nr. 4 ir Nr. 5, šie duomenys saugomi VVG būstinėje).

2011 m. Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, buvo 224 vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys, 2014 m. šis skaičius sumažėjo iki 200 asmenų³⁴.

Socialinių paslaugų įstaigų išdėstymas Širvintų rajone yra netolygus. Daugelis įstaigų įsikūrusios rajono centre, todėl daugiau paslaugų teikiama miesto socialinės rizikos grupės asmenims, kaime paslaugų kokybė ir kiekis yra kiek mažesnė. Širvintų rajono teritorijoje 2014 m. socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms teikė 11 įstaigų, iš kurių 2 teikė stacionarios globos paslaugas Širvintų mieste. Tik 5 įstaigos - vaikų dienos centrai - teikė nestacionarias socialines paslaugas kaime. Tai lemia

³²www.socialiniszemelapis.lt;

³³Širvintų rajono savivaldybės seniūnijų pateikti duomenys;

³⁴Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2016-02-09 d. raštas „Dėl statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6.13)-13-331;

paslaugų neprieinamumo problemą Širvintų rajono kaimo vietovėse(R15). Šiuo metu pagrindinės paslaugos kaime, kurias gauna žmonės, yra teikiamos lankomosios priežiūros darbuotojų³⁵.

2011-2013 metais Širvintų rajono gyventojai vis aktyviau naudojo Socialinių paslaugų centro paslaugomis. Asmenų, kuriems teikta informacija ir konsultacijos, kuriems atstovauta ir tarpininkauta, skaičius išaugo 72 proc. (nuo 7 079 asmenų iki 12 150 asmenų)³⁶.

Rajone nepakankamai sprendžiamos suaugusiųjų socialinės rizikos asmenų (alkoholikų, benamių, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, skurde gyvenančių asmenų ir kt.) problemos: neteikiama kvalifikuota psichologų pagalba, kitos socialinės paslaugos prieinamos tik iš dalies³⁷(R16).

Įsteigus socialinių darbuotojų etatus visose seniūnijose ir bendradarbiaujant su Vaiko teisių apsaugos skyriumi, socialinis darbas su socialinės rizikos šeimomis aktyvėjo, tačiau atskirose seniūnijose nepakankamai, todėl būtina gerinti teikiamų paslaugų kokybę. Plėtojant socialinių paslaugų infrastruktūrą, naudinga būtų steigti Vaikų dienos centrus kiekvienoje seniūnijoje. Širvintų rajone nėra nei ilgalaikės, nei trumpalaikės socialinės globos namų vaikams³⁸.

Taigi Širvintų rajone dalis socialinių paslaugų yraneteikiamos arba joms būtina infrastruktūra yra išvystyta nepakankamai, būtina plėsti socialinių paslaugų prieinamumą kaimo vietovėse(R17).

Socialinės situacijos atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai.

Vietos gyventojų anketinės apklausos rezultatai atspindi vietos gyventojų požiūrį į gyvenamosios vietovės socialinę situaciją (žr. VPS 16 priedo 2, 25, 28 punktus). Nagrinėjant pajamų, tenkančių vienam šeimos nariui klausimą, gautų rezultatų analizė parodė kad net 64,8 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų priklauso grupei asmenų, gaunančių 350-1000 Lt (101,37-282,26 Eur) pajamas. Šie skaičiai parodo, kad net 47,2 proc. respondentų Širvintų rajone gali patirti skurdo riziką, nes vienam šeimos nariui tenkančios pajamos neužtikrina minimalaus Lietuvos Respublikos pragyvenimo lygio pajamų.(R32)

Nagrinėjant pagrindines Širvintų rajono gyvenamųjų vietovių problemas, gauti duomenys parodė, kad pagrindinėmis opiausiomis problemomis savo gyvenamosiose teritorijose gyventojai įvardija:

- Nedarbas (23,8 proc. respondentų);
- Gyventojų skaičiaus mažėjimas (21,3 proc. respondentų);
- Bloga infrastruktūra (18,2 proc. respondentų).

Net 17,3 procentai respondentų klausimyne paminėjo, kad jų šeimose yra asmenų, kurie neturi darbo. Šis rezultatas pabrėžia pakankamai svarbią Širvintų rajono problemą - kaimo gyventojų bedarbiystę.

Pateikti respondentų atsakymai parodo kompleksinę teritorijos poreikį mažinti nedarbo ir skurdo lygį rajone.

Vietos gyventojai taip pat išreiškė nuomonę, kas pagerintų vietos jaunimo iki 29 m. situaciją. Ieškant jaunų žmonių Širvintų rajono teritorijoje situacijos pagerinimo kelių, respondentų nuomone daugiausiai dėmesio reikėtų skirti:

- Turi būti finansuojamos jaunimo verslo iniciatyvos (18,9 proc. respondentų);
- Jaunimo informavimas apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan. (16,1 proc. respondentų);
- Galimybių jauniems žmonėms dirbti sudarymas (16,0 proc. respondentų);
- Laisvalaikio (kultūros, sporto ir pan.) galimybių didinimas (14,5 proc. respondentų);

Įvertinus teritorijos socialinę situaciją, akcentuojamas socialinės atskirties mažinimas.

Atsižvelgiant į kaimo gyventojų poreikius, Širvintų r. VVG teritorijos socialinės problemos nėra vien kelių šią problemą sprendžiančių institucijų ar šią problemą suprantačių žmonių darbas, tai visumos dalis, į kurią turi įsitraukti visi vietos veikėjai (vietos valdžia, verslininkai, ūkininkai,

³⁵ Širvintų rajono savivaldybės 2015 metų socialinis paslaugų planas;

³⁶ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

³⁷ Ten pat;

³⁸ Širvintų rajono savivaldybės 2015 metų socialinis paslaugų planas;

bendruomenės asociacijos, atskiri asmenys, kaip tai apibrėžta VVG vizijoje - vystysis visuomeniška, pilietiška aktyvi, gebanti keistis, socialiai atsakinga sau bei kiekvienam bendruomenė.

APIBENDRINIMAS:

- VVG teritorijos gyventojų skaičius, lyginant 2011 m. ir 2014 m. statistinius duomenis sumažėjo 665 gyventojais;
- Natūrali gyventojų kaita rajone yra neigiama;
- Rajone daugiausia gyventojų sumažėjo amžiaus grupėse nuo 14 iki 29 metų, ir pensinio nuo 65-85 metų amžiaus žmonių skaičius;
- Rajonui būdinga gyventojų senėjimo tendencija, pensinio amžiaus gyventojai sudaro 24 proc. nuo visų rajono gyventojų;
- Rajone moterys sudaro 53 proc., o vyrai – 47 proc. visų rajono gyventojų;
- Didžioji dalis rajono gyventojų yra lietuviai, kitų tautybių gyventojų sudaro tik 12,98 proc. visų Širvintų r. sav. gyventojų;
- Didžioji dalis rajono gyventojų turi tik pradinį arba vidurinį išsilavinimą;
- Aukštąjį išsilavinimą Širvintų rajone turi 13,26 proc. visų rajono gyventojų;
- Rajone mažėja bedarbių skaičius;
- Sumažėjo jaunimo nedarbas;
- Daugiau nei 53 proc. rajono gyventojų yra bedarbiai arba ekonomiškai neaktyvūs;
- Pagrindinis rajono gyventojų pragyvenimo šaltinis – pensija arba juos išlaiko šeima arba kitų asmenų išlaikomi;
- Socialinės pašalpos gavėjų skaičius Širvintų rajone kasmet mažėja;
- Neįgaliųjų vaikų ir suaugusiųjų asmenų skaičius mažėja;
- Rajone auga socialinės rizikos šeimų ir vaikų, gyvenančių jose, skaičius;
- Socialinės pagalbos į namus paslaugų poreikio patenkinimas nėra užtikrintas, nes atokiose kaimo vietovėse gyvenančių žmonių ši paslauga nepasiekia.

2.4. VVG teritorijos ekonominė situacija

Didžiausią dalį (apie 57 proc.) žemės fondo Širvintų rajone sudaro žemės ūkio naudmenos. Didelę žemės ūkio fondo dalį sudaro ariama žemė. Žemės ūkio naudmenų struktūroje ariama žemė Vilniaus apskrityje sudaro 78 proc., Lietuvos Respublikoje – 85 proc., Širvintų rajone – 86 proc.³⁹

Tuo tarpu sodų, pievų ir natūralių ganyklų dalis bendroje žemės ūkio fondo struktūroje Širvintų rajone buvo mažesnė nei Vilniaus apskrityje ir Lietuvos Respublikoje. Šie duomenys atskleidžia, kad žemės ūkis ir miškininkystė užima gana svarbią vietą Širvintų rajone⁴⁰.

Kaip matyti iš 2.4.1 lentelės, 2014 m. duomenimis Širvintų rajono savivaldybėje dominuoja maži ūkiai, užimantys iki 5 ha plotą. Dominuoja augalininkystė, mišrūs ūkiai, gyvulininkystė (priedas Nr. 20)⁴¹.

2.4.1 lentelė. Širvintų rajono savivaldybės ūkių pasiskirstymas pagal dydį 2011 ir 2014 m.

Ūkių dydis, ha	2011 m.	2014 m.
Iki 5 ha	1 878	1 346
6-20 ha	887	759
21-50 ha	39	71

³⁹Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁴⁰Ten pat;

⁴¹Širvintų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus pateikta informacija el. paštu, 2015-09-03 d.

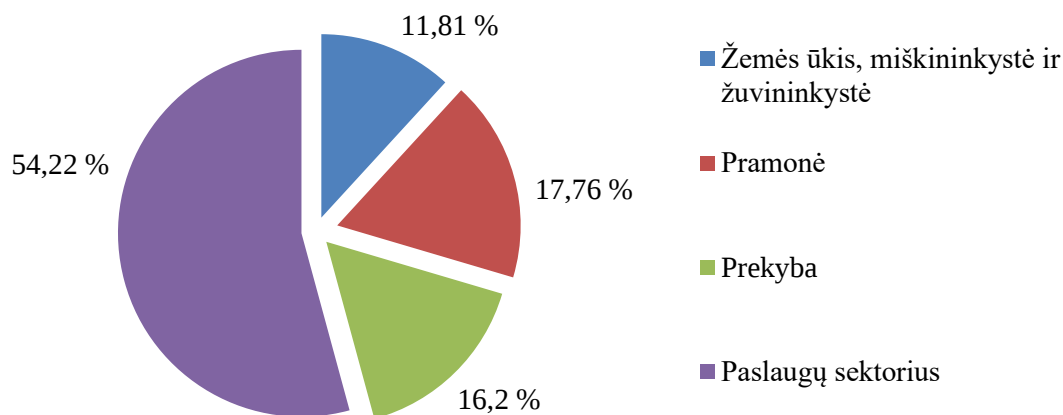
50 - 100 ha	37	11
Virš 101 ha	27	49
Iš viso:	2 868	2 236

2013 m. Širvintų rajone įregistruoti 2102 ūkininkų ūkiai, 3 žemės ūkio bendrovės ir 41 ekologinis ūkis. 2011 – 2013 m. Širvintų rajono savivaldybėje stebimas laipsniškas ūkių skaičiaus augimas – minėtu laikotarpiu ūkių skaičius augo 5 proc.⁴².(R18)

Širvintų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus duomenimis 2014 m. Širvintų rajone buvo registruoti 404 jaunieji ūkininkai iki 40 metų amžiaus, vyresnių nei 55 metų - 500. Žemės ūkio produktų perdirbimu užsiima 15 ūkininkų⁴³

2013 m. Širvintų rajono savivaldybėje didžiausią produkcijos dalį (61 proc.) sudarė augalininkystė. Šalyje vyraavo panašios tendencijos, kaip ir Širvintų rajone – augalininkystė sudarė didžiausią bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį (65 proc.). Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, gyvulininkystės produkcijos produktyvumas 2010-2013 m. Širvintų rajono savivaldybėje buvo vienas mažiausių⁴⁴.

2011 metais Širvintų rajone, įskaitant ir miestą, daugiausiai gyventojų 1083 užsiėmė pramonės veikla, 988 gyventojai prekyba ir 720 gyventojų užsiėmė žemės ūkio veikla⁴⁵. Likusioji dalis gyventojų buvo užimti paslaugų sektoriuje (žr. 2.4.1 pav.)

2.4.1 pav. Širvintų rajono gyventojų užimtumas pagal ekonominės veiklos rūšis 2011 m., proc.

2014 m. bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, siekė 8,4 proc., Lietuvoje – 9,6 proc. Palyginus 2011-2014 m. duomenis, šis santykis kasmet mažėja⁴⁶(žr. 2.4.2 pav.).

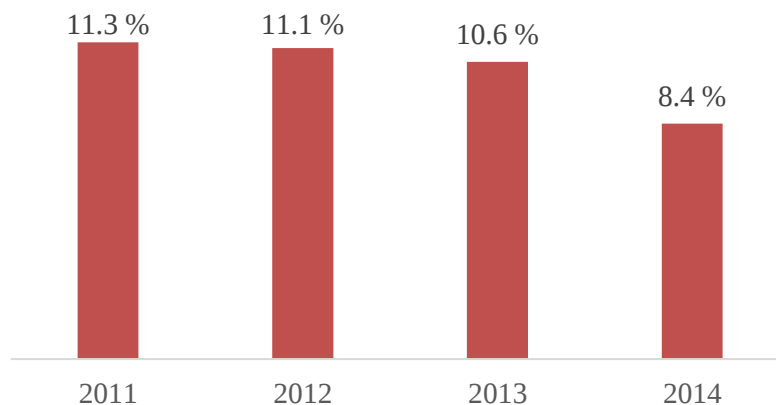
⁴²Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁴³Širvintų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus pateikta informacija el. paštu, 2015-09-03 d.

⁴⁴Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁴⁵ 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenys. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>;

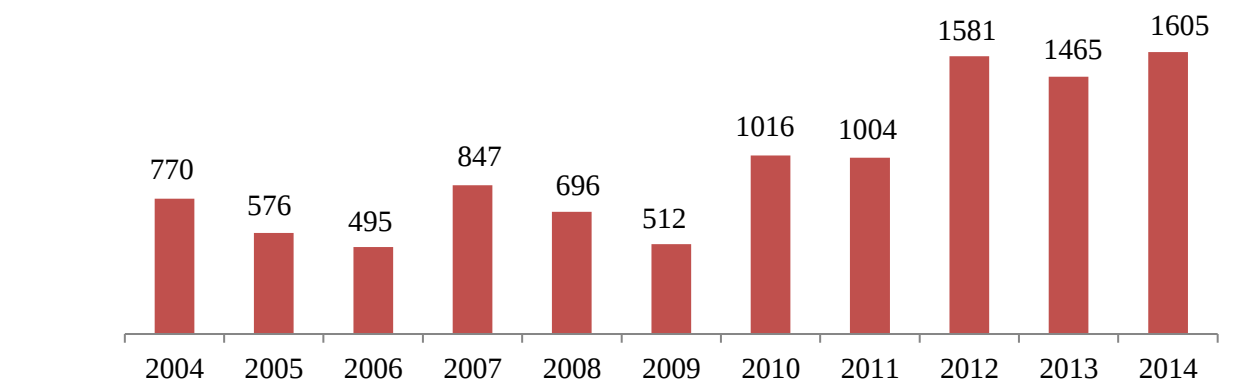
⁴⁶Lietuvos statistikos departamentas, <http://osp.stat.gov.lt/>;

2.4.2 pav. Širvintų rajono registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2011-2014 m., proc.

Rodiklio mažėjimui daugiausia įtakos turėjo gyventojų skaičiaus kaita, taip pat išaugęs užimtųjų skaičius⁴⁷.

Vilniaus teritorinės darbo biržos Širvintų skyriaus duomenimis (žr. 2.4.3 pav.) per 2014 m. užregistruoti 1605 darbo pasiūlymai, iš jų 190 pasiūlymų terminuotam darbui, lyginant su 2013 m. darbo pasiūlymų skaičius padidėjo⁴⁸.

2.4.3 pav. Darbo pasiūlymų kaitos tendencijos Širvintų rajone 2004-2014 m., vnt.

Širvintų rajono savivaldybė per 2013-2014 m. laikotarpį Širvintų rajone įgyvendino 42 projektus, kurių bendra vertė – 8 823 704,35 Eur⁴⁹. Iš jų 6 projektai įgyvendinti iš Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos lėšų – 791 573,98 Eur.

Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2007–2013 metų vietos plėtros strategijai įgyvendinti buvo skirta 1,82 mln. eurų parama. Nuo 2010 m. iki 2015 m. rugsėjo mėn. finansavimas suteiktas 36 vietos projektams (žr. 2.4.2 lentelę).

2.4.2 lentelė. VVG įgyvendintų projektų skaičius pagal sritis

⁴⁷Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁴⁸Vilniaus teritorinės darbo biržos Širvintų skyriaus Širvintų rajono 2014 m. darbo rinkos rodikliai.

⁴⁹Širvintų rajono savivaldybės administracijos duomenys, <http://195.182.85.74/lt/projektai/vykdomi-projektai/2013-2014-m.-png1.html>

Įgyvendintų projektų sritys	Projektų skaičius
Viešosios aplinkos tvarkymas ir gerinimas	4
Parama patalpų įrengimui bendruomenės poreikiams, iš jų:	9
<i>Kultūros paveldo projektai</i>	1
Amatų atgaivinimas ir plėtra	2
Geriamojo vandens tiekimo, gerinimo, geležies šalinimo sistemų atnaujinimas, įrengimas	1
Kaimo gyventojų socialinių ekonominių iniciatyvų skatinimas, iš jų:	20
<i>Minkštieji projektai</i>	15
<i>Verslumą skatinantys projektai</i>	5

Iš 2007-2013 m. Širvintų rajono vietos plėtros strategijos paramos lėšų buvo įgyvendinti du projektai, skatinantys tradicinių amatų plėtrą. Kernavės Švč. M. Marijos Škaplierinės parapija įgyvendino projektą „Kernavės Švč. M. Marijos Škaplierinės parapijos senosios klebonijos klėties (unikalus Nr. 8988-1000-1022) ir malkinės (unikalus Nr. 8988-1000-1033 ir Nr. 8988-1000-1044) remontas bei pritaikymas amatų plėtrai“. Projekto tikslas - puoselėti tradicinius amatus - atgaivinti duonos kepimo tradicijas(R19).

Širvintų r. savivaldybės administracija įgyvendino projektą „Tradicionių amatų prekyvietės įrengimas Kernavėje“. Įgyvendinus projektą sudarytos sąlygos tradiciniams amatams pristatyti ir prekiauti amatininkų gaminiais.

Kristaus Karaliaus Merginų diakonų kongregacija įgyvendino projektą „Kernavės senosios klebonijos pastato (unikalus Nr. 8988-1000-1011) remontas ir pritaikymas bendruomenės ir visuomenės poreikiams“. Projekto įgyvendinimo metu sutvarkytas kultūros paveldo objektas bei pritaikytas bendruomenės veiklai vystyti. Šiuo metu patalpose vykdoma socialinė, švietėjiška ir dvasinė, kultūrinė veikla: paskaitos, susitikimai, teminiai vakarai bei šventiniai paminėjimai.

Širvintų r. VVG dalyvavo partneriu dviejuose teritoriniuose projektuose ir partneriu tarptautiniame projekte:

- Teritorinis projektas „Molėtų, Širvintų, Švenčionių, Ukmergės rajonų dviračių maršrutas - galimybė kaimo ekonominės veiklos įvairinimui“. Sukurta internetinė svetainė www.vaziuokdviraciui.lt, projekto logotipas ir interaktyvus žemėlapis, išleisti viešinimo leidiniai lietuvių, anglų ir rusų kalbomis, įrengtas informacinis terminalas Kernavėje.

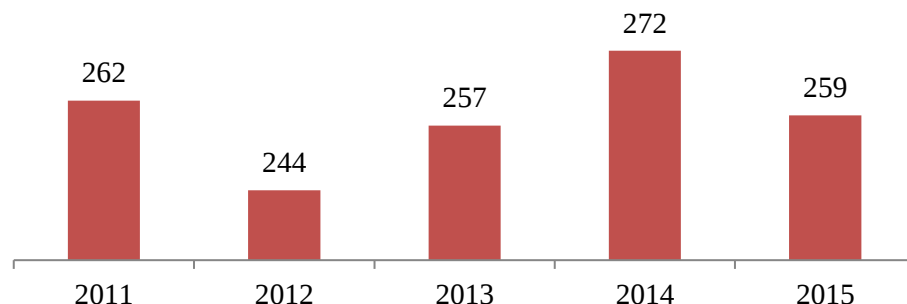
- Teritorinis Kaišiadorių, Širvintų, Elektrėnų, VVG bendradarbiavimo projektas „Vandens turizmo populiarinimas Elektrėnų, Kaišiadorių ir Širvintų savivaldybėse“. Sukurta interneto svetainė www.vandensmarsrutai.lt, mobilioji aplikacija, pastatytas viešinimo stendas. Projektas prisidėjo prie Širvintų rajone plėtojamo vandens turizmo Širvintos ir Musės upėmis.

- Tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Action and Interaction“ su Panevėžio, Pasvalio, Širvintų rajonų VVG ir Suomijos LAG EMO ry/ Mid-Uusimaa Development association KEHU ry.

Širvintų r. VVG įgyvendino projektą „Širvintų rajono vietos veiklos grupės narių ir potencialių vietos projektų vykdytojų kvalifikacijos kėlimas“. Per 2010-2015 m. laikotarpį aktyvumo skatinimo priemonėse dalyvavo 178 dalyviai. Širvintų VVG nariams buvo surengti įvairūs mokymai, kurių bendra trukmė sudarė 283 ak. valandas. Pareiškėjams, projektų vykdytojams surengta 256 ak. val. mokymų(R20).

Širvintų rajono savivaldybės administracija kartu su partneriu Trakų rajono savivaldybės administracija įgyvendino projektą „Širvintų ir Trakų rajonų turizmo informacijos sklaida“. Lietuvių, anglų, vokiečių, lenkų ir rusų kalbomis išleisti informaciniai leidiniai „Širvintų krašto turizmo vadovas“, „Trakų krašto turizmo vadovas“, Širvintų ir Trakų rajonų turistiniai žemėlapiai. Įrengti informaciniai terminalai, pagaminti suvenyrai Širvintų ir Trakų rajonams reprezentuoti.

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, 2015 metų pradžioje Širvintų rajono savivaldybėje, įskaitant Širvintų miestą veikė 259 ūkio subjektai. Nuo 2011 metų iki dabar ūkio subjektų skaičius kito nežymiai (žr. 2.4.4 pav.) .

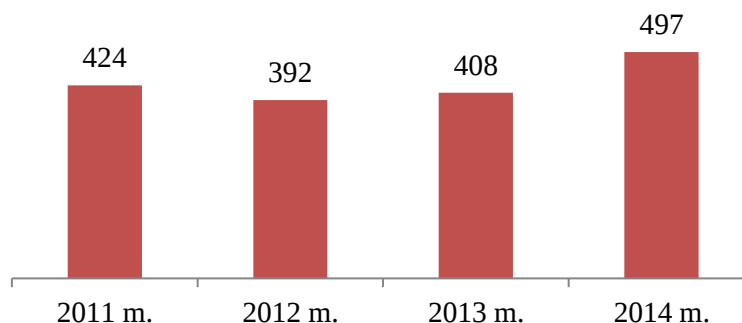

2.4.4 pav. Veikiančių ūkio subjektų pokytis 2011-2015 m. pradžioje, vnt.

Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, populiariausia ūkinė veikla pagal teisinę formą yra uždaroji akcinė bendrovė (UAB)– jų rajone buvo 54 proc. Perpus mažiau buvo individualių įmonių (IĮ) – jos rajone sudaro 21 proc. visų subjektų. Kita didelė dalis įmonių (17 proc.) pagal teisinę formą priskiriamos asociacijų kategorijai. Analizuojamu laikotarpiu nebuvo įsteigtai vienos mažosios bendrijos (MB) (R21). Pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, Širvintų rajono savivaldybėje 2013 metais daugiausia ūkio subjektų vykdė didmeninės ir mažmeninės prekybos veiklą (54 ūkio subjektai arba 21 proc.), kitą aptarnavimo veiklą (44 ūkio subjektai arba 17 proc.) ir apdirbamosios gamybos veiklą (37 ūkio subjektai arba 14 proc.)⁵⁰.

Gyventojų apklausos duomenimis, darome išvadą, kad daugiausiai įmonių, teikiančių paslaugas, veikia Širvintų mieste arba Širvintų seniūnijoje (priedas Nr. 4) (R22).

Širvintų rajone savarankiškai, pagal verslo liudijimą, dirbančių asmenų skaičius didėja (žr. 2.4.4 pav.). 2014 metais Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, buvo 479 asmenys, dirbantys pagal verslo liudijimą, tai sudarė 1,54 proc. visų Vilniaus apskrityje pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičiaus⁵¹.

2.4.4 pav. Asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimą, pokytis 2011-2014 m., vnt.

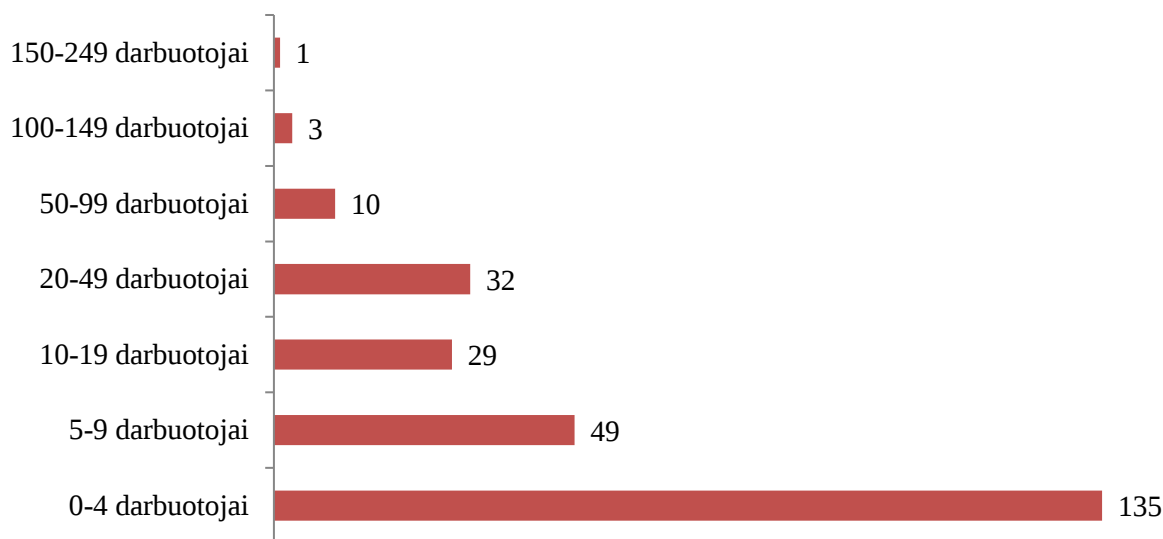
2015 m. pradžioje didžiojoje dalyje (71 proc.) Širvintų rajono įmonių, įskaitant ir Širvintų miestą, dirbo iki 10 darbuotojų⁵². Širvintų rajone daugiausiai darbo vietų kūrė viešasis sektorius (mokyklos, sveikatos priežiūros įstaigos ir pan.), tuo tarpu privataus sektoriaus įmonių, kuriose dirbo daugiau kaip

⁵⁰Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁵¹<http://www.vmi.lt/cms/gyventojai>;

⁵²Lietuvos statistikos departamentas, <http://osp.stat.gov.lt/>;

35 darbuotojai, buvo tikkelios įmonės⁵³ (žr. 2.4.5 pav.). Tai rodo, kad rajone vyrauja mažos ir vidutinės įmonės.

2.4.5 pav. Rajono įmonių pasiskirstymas pagal dibančiųjų skaičių 2015 m. pradžioje, vnt.

2014 m. duomenimis, didžiausios įmonės Širvintų rajono savivaldybėje, įskaitant ir Širvintų miestą, buvo: UAB „Socialinė integracija“ (švaros, valymo paslaugos), UAB „Templari“ (baldų gamyba), UAB „Maturė“ (autodalių, filtrų gamyba), UAB „Bagaslaviškio pieninė“ (pieno produktų perdirbimas ir gamyba), UAB „Ehotexs“ darbų sauga), UAB „Vizoma“ (lombardai), UAB „Šimista“ (statyba), UAB „Underhill baltic“ (sandėliavimo, krovos, logistikos paslaugos)⁵⁴, Alionių seniūnijoje UAB „Askovita“ veikia keramikos cechas.⁵⁵

Širvintų r. savivaldybės administracija duomenimis⁵⁶, Širvintų rajone Musninkų seniūnijoje, Pigašių kaime, privačioje valdoje saulės baterijos gamina elektros energiją. Čiobiškio seniūnijoje ruošiami projektai dėl energijos gamybai naudotinus atsinaujinančius išteklius – saulės energijos ir jos gamybos. Gelvonų seniūnijoje yra 2 saulės energijos jėgainės (priedas Nr. 21).

Širvintų r. savivaldybės administracija tikslų duomenų apie bendruomeninį ir (arba) socialinį verslą Širvintų r. VVG teritorijoje nepateikė. Čiobiškio seniūnijoje buvo parengtas projektas dėl tatutodailės meno kūrybinių dirbtuvių, bet nebuvo gautas finansavimas. Savivaldybės teigimu, vystyti bendruomeninį ir (arba) socialinį verslą potencialas yra, tačiau norintys susiduria su finansinėmis problemomis (priedas Nr. 21).

Statyba yra svarbus sektorius rajono ūkio struktūroje. 2013 m. pabaigoje Širvintų rajone, įskaitant ir Širvintų miestą, buvo įregistruotos 34 statybos įmonės ir bendrovės, iš kurių veiklą vykdė 16 (arba 47 proc.) (žr. 3.2.3.1 lentelę). Rajone veikusių statybos įmonių ir bendrovių skaičius buvomažiausias tarp visų Vilniaus apskrities savivaldybių. 2013 m. Širvintų r. savivaldybėje išduoti 34 leidimai gyvenamųjų pastatų statybai. Per 2011–2013 m. laikotarpį išduotų leidimų gyvenamųjų pastatų statybai skaičius Širvintų r. savivaldybėje sumažėjo 17 proc. (nuo 41 iki 34 leidimų). Širvintų r. savivaldybėje 2013 m. išduoti 5 leidimai negyvenamųjų pastatų statybai (bendras jų plotas siekė 1,4 tūkst. m³). 2011–

⁵³ Širvintų rajono strateginis 2014–2020 m. plėtros planas;

⁵⁴ Ten pat;

⁵⁵ Širvintų r. savivaldybės 2016-02-09 rašte Nr. (6.13)-13-331 (saugoma VVG būstinėje)

⁵⁶ Ten pat;

2013 m. išduotų leidimų negyvenamųjų pastatų statybai skaičius rajone keitėsinetolygiai - 2011 m. išduoti 6 leidimai, 2012 m. – 4 leidimai⁵⁷.

2013 m. bendras Širvintų r. savivaldybės gyvenamasis fondas sudarė 576,6 tūkst. m², šalyje – 86 824,5 tūkst. m², Vilniaus apskrityje – 22 613,9 tūkst. m². 2013 m. 29 proc. Širvintų r. savivaldybės gyvenamojo fondo buvo miesto vietovėse ir 71 proc. – kaimo vietovėse, todėl galima teigti, kad Širvintų rajonas yra labiau orientuotas į kaimo išvystymą⁵⁸.

Širvintų rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2013 m. Širvintų rajone buvo nupirkta 1 socialinis būstas ir 1 socialinis būstas įrengtas Lapelių kaime⁵⁹.

Širvintų rajono savivaldybėje pakankamai išplėtotas kaimo turizmo sodybų tinklas. Populiariausios kaimo turizmo sodybos: kaimo turizmo sodyba „Kernavės bajorynė“, kaimo turizmo sodyba „Poilsis Kernavėje“, kaimo turizmo sodyba „Antanyinė“, A. Dirmeikio kaimo turizmo sodyba „Oreivių užuovėja“, Dalios Radionovienės kaimo turizmo sodyba „Uosių paunksmėje“, A. Jankausko kaimo turizmo sodyba „7 kubilai“, kaimo turizmo sodyba „Pas Zenoną“, kaimo turizmo sodyba „Dagnūžis“, VšĮ „Vikingų kaimas“ ir kt.⁶⁰ (R23) Tikslių duomenų apie Širvintų rajone veikiančių kaimo turizmo sodybų skaičių nėra. Lietuvos kaimo turizmo asociacijos veikloje iš Širvintų rajono dalyvauja tik 4 nariai⁶¹ (R23).

Turizmo skatinimui ypatingai svarbi yra informacinė turizmo paslaugų sklaida, skelbiant informaciją apie lankomus turizmo objektus, siūlomas paslaugas ir pan. Pagrindiniai turizmo informacijos paslaugų teikėjai Širvintų rajono savivaldybėje yra Širvintų rajono savivaldybės administracija, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcija bei Neries regioninio parko direkcija. Širvintose nuo 2011 metų likviduota Viešojo įstaiga Širvintų rajono turizmo ir verslo informacijos centras⁶² (R24).

22 km. į pietvakarius nuo Širvintų rajono, yra įsikūręs Čiobiškio miestelis, Neries ir Musės upių santakoje. Miestelis garsėja nuostabia Panerio gamta, architektūros paminklais, Šimtamete istorija. Trumpiausias kelias iš Širvintų į Kaišiadoris - keltu persikėlus per Nerį, varomu upės srovės. Tai yra technikos paminklas ir vienintelis keltas visoje Lietuvoje⁶³ (R25).

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2012 m. pabaigoje Širvintų rajono savivaldybėje veikė 4 maitinimo įstaigos – tai mažiausias rodiklis Vilniaus apskrityje⁶⁴.

Širvintų rajono savivaldybės teritoriją kerta magistralinis kelias A2 (Vilnius-Panevėžys). Susisiekimą rajone taip pat užtikrina savivaldybės teritoriją kertantys 1 krašto kelias 116 (Širvintos-

Rimučiai-Kernavė-Dūkštos) ir 28 rajono keliai. Širvintų rajono administracinis centras – Širvintų miestas - apie 89 km yra nutolęs nuo Panevėžio ir apie 88 km nuo Utenos miestų. Širvintų rajono savivaldybė įsikūrusi šalies pietrytinėje dalyje. Nuo Vilniaus miesto Širvintų miestą skiria 51 km, nuo Kaunomiesto – 95 km, nuo Klaipėdos miesto – 291 km⁶⁵.

Geležinkelio ir oro transporto Širvintų r. savivaldybėje nėra, o trūkstant plačių ir sraunių upių, nevystomas ir vandens transportas. Dviračių transporto sistema rajone nėra išvystyta – driekiasi tik pavieniai dviračių takai.

Širvintų rajone krašto keliai yra su asfalto danga, žvyro dangos kelių nėra. Širvintų rajono vietinės reikšmės daugumą kelių sudarė žvyro dangos keliai, dalį - keliais patobulinta dangą. Širvintų rajono savivaldybės vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis 2012 m. pabaigoje buvo 764 km. Keliai su patobulinta dangą sudarė 4 proc. (arba 28 km) visų savivaldybės vietinės reikšmės kelių, ir tai yra pats

⁵⁷ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁵⁸ Ten pat;

⁵⁹ Ten pat;

⁶⁰ Ten pat.

⁶¹ <http://www.atostogoskaime.lt/>

⁶² <http://www.registrucentras.lt/>

⁶³ <http://www.ciobiskiokeltas.lt/>

⁶⁴ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁶⁵ Ten pat;

mažiausias rodiklis tarp visų apskrities savivaldybių. Žvyrkeliai sudarė apie 91 proc. (arba 694 km), grunto keliai – apie 6 proc. (arba 42 km) visų vietinės reikšmės kelių⁶⁶.

Širvintų rajono savivaldybėje centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo paslaugas gyventojams ir juridiniams asmenims teikia UAB „Širvintų vandenys“ (įmonės steigėja ir visų akcijų valdytoja – Širvintų rajono savivaldybės administracija). UAB „Širvintų vandenys“ 2013 m. aptarnavo 10 817 gyventojų, gyvenančių Širvintų mieste ir Širvintų rajono savivaldybės kaimuose, bei 217 abonentų. Geriamas vanduo centralizuotai tiekiamas 86 proc. Širvintų miesto gyventojų ir 32 proc. rajono gyventojų. Planuojama, kad 2015 metais centralizuota geriamo vandens tiekimo paslauga naudosis 85 proc. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų. Be Širvintų miesto, Kabaldos, Kernavės, Bartkuškio vandenviečių, pradėti eksploatuoti Kiauklių ir Družų vandens gerinimo įrenginiai. Pajungus naujus vandens tinklus, kasmet gerėja tiekiamo vandens kokybė. 2013 metais 78 proc. viso tiekiamo vandens kokybė atitiko vandens kokybei keliamus reikalavimus (pagerėjo 4 proc.)⁶⁷.

Centralizuotos šilumos gamybos ir tiekimo paslaugas Širvintų rajono savivaldybėje teikia UAB „Širvintų šiluma“, kurios didžioji dalis akcijų priklauso Širvintų rajono savivaldybei, kita dalis – privatiems asmenims. Šilumai gaminti katilinėse naudojamas kelių rūšių kuras: skiedros, malkos, akmens anglis, gamtinės dujos. Katilinėse dažniausiai naudojamas biokuras sudaro 94 proc. viso sunaudojamo kuro, iš jo: skiedros – 89 proc., malkos – 4 proc., anglis – 6 proc., o dujos iki 1 proc. Siekiant gerinti teikiamų paslaugų kokybę, 2012 m. imtasi katilinių modernizavimo ir kaimo vietovėse⁶⁸.

Širvintų rajono savivaldybėje elektros energiją fiziniams ir juridiniams asmenims teikia AB „LESTO“. Remiantis Širvintų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano iki 2016 m. duomenimis, esami elektros perdavimo pajėgumai yra tinkami tik iš dalies. Numatoma atnaujinti susidėvėjusius įrenginius visame Širvintų rajone, modernizuoti esamą elektros energijos 10 Kv-0,4 Kv skirstomąjį tinklą, plėsti elektros energijos skirstomąjį tinklą, gerinti miesto ir kaimo gyvenviečių gatvių apšvietimą, tiesti elektros paskirstymo tinklus miestų, gyvenviečių teritorijose ir kt.

Širvintų rajono savivaldybę kerta magistralinis dujotiekis Jauniūnai-Vievis. Šiame magistraliniame dujotiekyje įrengtos dvi dujų kompresorių stotys. 2014 m. planuotas pradėti tiesti naujas dujotiekis nuo Jauniūnų dujų kompresorinės per 4 Lietuvos rajono savivaldybes link Lenkijos Respublikos⁶⁹.

Ekonominės situacijos atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai.

Vertinant ekonominę situaciją VVG teritorijoje, gyventojų nuomone, nedarbas yra opiausia kaimo gyvenamosios vietovės problemų (taip teigia 23,8 proc. respondentų). Todėl vietos gyventojų anketinės apklausos duomenimis, svarstant galimos ES paramos gavimo galimybes, pagrindinis prioritetų septintukas išsidėstė taip:

- ✓ Parama darbo vietų kūrimui;
- ✓ Paslaugų gyventojams plėtra;
- ✓ Viešosios infrastruktūros plėtra;
- ✓ Projektai, skirti vietos produkcijos perdirbimui; (R22)
- ✓ Naujovių skatinimas ir diegimas kaimo teritorijoje;
- ✓ Paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms plėtra;
- ✓ Bendruomeniškumą skatinančios iniciatyvos.

Tarp įvardintų trūkstamų paslaugų respondentai dažniausiai paminėjo:

- ✓ Specialios paslaugos sodyboms (kaminų valymas ir kt. priešgaisrinės saugos priemonės, šulinių sutvarkymas ir pan.);
- ✓ Vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūra;

⁶⁶ Ten pat;

⁶⁷ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁶⁸ Ten pat;

⁶⁹ Ten pat;

- ✓ Vaikų priežiūros paslauga;
- ✓ Nesudėtingas pastatų remontas;
- ✓ Aplinkos tvarkymas;
- ✓ Personalinių kompiuterių ir interneto priežiūros paslaugos.

84,9 proc. respondentų paminėjo, kad būtų pasirengę naudotis mokamomis paslaugomis, jei jos būtų teikiamos jų gyvenamojoje teritorijoje. Šis procentas rodo, kad trūkstamų paslaugų įgyvendinimas Širvintų rajono teritorijoje turi nemažą tikimybę būti efektyviu, pasižyminčiu vartotojų poreikiu, sudarančiu galimybę teritorijoje šias paslaugas teikiantiems subjektams gauti finansines pajamas.

Pagrindinėmis ekonominės veiklos, kurias gali įgyvendinti Širvintų rajono bendruomenės ir jei tokios veiklos pradžia būtų skirta ES parama, kryptys buvo įvardintos:

- ✓ Įvairių paslaugų kaimo gyventojams teikimas (20,7 proc. respondentų) ;
- ✓ Ūkininkų produkcijos realizavimas (17,9 proc. respondentų) (R33);
- ✓ Įvairių paslaugų turistams teikimas (14,1 proc. respondentų);
- ✓ Amatininkų gaminių bei suvenyrų gamyba ir realizavimas (13,4 proc. respondentų).

Net 81,2 proc. respondentų yra linkę prisidėti prie NVO veiklos savanorišku darbu.

Gyventojų poreikių tyrimas atskleidė, kad pagrindiniais trikdžiais, trukdančiais bendruomenei organizuoti savo verslą įvardijami:

- ✓ Kapitalo ūkinės veiklos vykdymui neturėjimas (23 proc. respondentų);
- ✓ Bendruomenėje daugelis nenori rizikuoti ir vengia atsakomybės (16 proc. respondentų);
- ✓ Bendruomenė įvardijama kaip per silpna organizaciniu požiūriu verslo projektų vykdymui (15,7 proc. respondentų);

Individualiai dalyvauti smulkaus verslo vykdymo procese pasirengę net 40,7 proc. respondentų, kas garantuoja pakankamą verslo iniciatyvų įgyvendinimo tikimybę Širvintų rajone.

Ieškant jaunų žmonių Širvintų rajono teritorijoje situacijos pagerinimo kelių, respondentų nuomone daugiausiai dėmesio reiktų skirti:

- ✓ Turi būti finansuojamos jaunimo verslo iniciatyvos;
- ✓ Jaunimo informavimas apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan.;
- ✓ Galimybių jauniems žmonėms dirbti sudarymas;
- ✓ Laisvalaikio (kultūros, sporto ir pan.) galimybių didinimas.

Širvintų r. VVG teritorijos vizijoje akcentuojamas kaimo vietovėse verslo plėtojimas, skatinantis ekonominį gyvybingumą, padedantis mažinti nedarbą. Kaimo gyventojų poreikis ekonominei veiklai plėtoti yra sietinas su naujais išbandymais kuriant naujas darbo vietas, naują veiklą, sutelkiant ir vienijant bendruomenę natūraliam kaimo plėtros postūmiui. Šis derinys gali būti įgyvendintas steigiant lankstesnį partnerystės modelį tarp viešojo, privataus ir pelno nesiekiančio sektoriaus. Vietos poreikius tenkinančių paslaugų kūrimas, panaudojant tokius išteklius, kaip turimą infrastruktūrą, , įgūdžius ir kt., gali prisidėti sužadinimui gyventojų bendruomeninio sąmoningumo.

APIBENDRINIMAS:

- Širvintų rajone pramonė labai menkai išvystyta lyginant su kitais rajonais;
- Rajone labiausiai išvystyta didmeninė ir mažmeninė prekyba, sandėliavimo sektorius;
- Rajone ryškėja statybos apimčių didėjimo tendencija;
- Širvintų r. dominuoja mikro įmonės, turinčios iki 10 darbuotojų, tai sudaro (75 proc.) visų Širvintų r. įmonių;

- Rajone mažėja nedarbo lygis, 2014 m. bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis rajone siekė 8,4 proc., Lietuvoje – 9,6;
- Širvintų rajone daugiausiai išlaikytų darbo vietų Savivaldybės biudžetinių įstaigų, teikiančių viešąsias paslaugas;
- Širvintų rajone – augalininkystė sudarė didžiausią bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį (65 proc.);
- Rajone netolygiai išsvystytas paslaugų tinklas, didžioji dalis įmonių veikia mieste;
- Rajone tik 15 ūkininkų užsiima žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu;
- Rajone veikia tik viena didelė įmonė, kurioje 2015 m. pradžioje dirbo daugiau nei 150 asmenų;
- Daug neasfaltuotų kelių, prasta esamų kelių dangų būklė kaimo vietovėse;
- Daugėja kaimo turizmo sodybų Širvintų rajone;
- Savarankiškai dirbančių asmenų (pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymą) skaičius nuolat auga;
- Rajono susisiekimas išvystytas tolygiai;
- Gerėja tiekiamo vandens kokybė;
- Širvintų rajone stambėja ūkininkų ūkiai;
- Jaunėja ūkininkų amžius;
- Palankios sąlygos ekologiniam ūkininkavimui;
- Išlikęs unikalus lynu varomas keltas per Nerį;
- Sukurtas dviračių maršrutas;
- Didėja gyventojų aktyvumas tobulinti esamus ir įgyti naujus įgūdžius, kelti kompetenciją.

2.5. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Švietimas. 2013 m. Širvintų rajone veikė 11 bendrojo ugdymo mokyklų (6 pagrindinės mokyklos, 2 gimnazijos, 1 vidurinė mokykla, 1 progimnazija, 1 pradinė mokykla), 2 ikimokyklinio ugdymo mokyklos – lopšeliai-darželiai, 3 ikimokyklinio ugdymo skyriai, 3 pradinio ugdymo skyriai, 2 neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir 1 švietimo pagalbos įstaiga⁷⁰. Ikimokyklinio ugdymo skyriai veikia tik 2 seniūnijose iš 8.

Pagal Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos 2014 metų veiklos ataskaitą nuo 2014 iki 2015 mokslo met bendrojo ugdymo rajono mokyklose, (įskaitant Širvintų miestą) per vienerius mokslo metus mokinių skaičius sumažėjo 88 mokiniams, arba 4,3 %. Širvintų rajono kaimo mokyklose mokėsi 45 % rajono mokinių. Kaimo mokiniams sudaryta galimybė gyventi Širvintų rajono Musninkų Alfonso Petručio gimnazijos ir Širvintų r. Gelvonų vidurinės mokyklos bendrabučiuose. Širvintų r. savivaldybės administracijos duomenimis 2011 m. rugsėjo 1 d. Širvintų r. VVG teritorijoje veikiančiose mokyklose buvo 1017 mokinių, 2014 m. rugsėjo 1 d. besimokančiųjų skaičius sumažėjo iki 874 mokinių (žr. 2.5.1 lentelę).

2.5.1 lentelė. Bendrojo ugdymo įstaigos veikiančios Širvintų rajone ir jų mokinių skaičiaus pokytis⁷¹

Mokymosi įstaigos pavadinimas	Mokinių skaičius	
	2011.09.01	2014.09.01
Širvintų r. Musninkų Alfonso Petručio gimnazija	316	266
Širvintų r. Gelvonų vidurinė mokykla	211	208
Širvintų r. Alionių pagrindinė mokykla	71	53
Širvintų r. Bagaslaviškio Igno Šeinių pagrindinė mokykla	74	53

⁷⁰Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2015-08-27 d. raštas „Dėl informacijos pateikimo“ Nr. (6.23)-13-2287 (saugoma VVG būstinėje);(saugoma VVG būstinėje);

⁷¹Ten pat;

Širvintų r. Barskūnų pagrindinė mokykla	80	83
Širvintų r. Bartkuškio mokykla-daugiafunkcinis centras	102	81
Širvintų r. Čiobiškio pagrindinė mokykla	75	62
Širvintų r. Zibalų pagrindinė mokykla	88	68
Iš viso:	1017	874

Neformalus švietimas. Širvintų rajono savivaldybėje veikia Širvintų meno mokykla ir Širvintų sporto mokykla. Širvintų meno mokykloje 2013-2014 metais mokėsi 191 mokinys (muzikos kryptį rinkosi 103, dailės – 88 mokiniai), sporto mokykloje – 230. Meno mokykloje mokiniai gali rinktis ir mokytis groti akordeono, fortepijono, kanklių, smuiko, violončelės instrumentais ar pasirinkti dailės kryptį. Sporto mokykloje vaikai renkasi iš šių sporto šakų: futbolo, žolės riedulio, stalo teniso, lengvosios atletikos ar plaukimo. Nuo 2012 m. sausio 1 d. Širvintų meno mokyklą gali lankyti ir suaugusieji⁷².

Nevyriausybinių organizacijų (NVO). Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Širvintų rajono savivaldybėje 2013 metų pradžioje veikė apie 80 įvairių NVO. Šių organizacijų veikla apėmė įvairias veiklos sritis: bendruomenių, jaunimo, moterų, pagyvenusių žmonių, neįgaliųjų, socialinę, sporto, ekologinę ir aplinkos tvarkymo, interesų gynimo, žvejų ir medžiotojų bei kitas veiklos sritis.

Širvintų rajono savivaldybės administracijos duomenimis, šiuo metu Savivaldybėje įregistruotos 26 vietos bendruomeninės organizacijos, iš jų - 25 kaimo bendruomenės ir 1 miesto bendruomenė.

Širvintų rajono savivaldybėje veikia 8 jaunimo organizacijos, iš kurių aktyvesnės – skautų bendruomenė, jaunieji šauliai, „Vieversys“, įvairios jaunimo politinės organizacijos – Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga (LSDJS), jaunimo organizacija „Darbas“ (JOD). Taip pat paminėtinos: Širvintų miesto bendruomenės jaunimo klubas, Širvintų parapijos jaunimo centras⁷³(R26).

Apklausus 24 rajono nevyriausybines organizacijas, galima daryti išvadą, kad rajono NVO veikla aktyvėja, gyventojų bendruomeniškumas didėja. Apklaustų NVO narių skaičius per 2011-2015 m. padidėjo 33,13 proc. Iš pateiktų duomenų apie narių skaičiaus kitimą nuo 2011 m., susumavus atskirų NVO narių skaičių jis sudarė – 658 narius; palyginus yra akivaizdūs pokyčiai narių skaičiaus augime nevyriausybiniame sektoriuje, 2015 m. jų skaičius išaugo iki 876 narių. (priedas Nr. 7)(R27).

Įvertinus NVO įgyvendintų projektų skaičiaus kitimą, akivaizdu, kad šios nepelno siekiančios organizacijos parengia ir aktyviai įgyvendina vis daugiau projektų. Palyginus gautus duomenis, 2011 m. NVO pateikė 27, 2013 m. – 62, o 2015 – 73 projektus (priedas Nr. 7).

Širvintų rajono savivaldybėje teikiami mero apdovanojimai aktyviausiai ir naudingiausiai dirbančioms NVO ir asociacijoms, jų įsisteigimo išlaidoms kompensuoti teikiama finansinė parama.

Kaimo gyventojai aktyviai prisideda prie įgyvendinamų projektų savanorišku darbu. 2015-2020 m. strategijoje NVO taip pat bus skatinamos į vykdomą projektinę veiklą įtraukti savanorius.

Širvintų rajono vietos veiklos grupėje taip pat didėja narių skaičius. 2014 m. VVG veikloje dalyvavo 36 nariai, 2015 m. - 45 nariai(R28).

Socialinių paslaugų įstaigos. Pagal Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos 2014 metų veiklos ataskaitą Širvintų rajono savivaldybėje (įskaitant Širvintų miestą) veikė 10 socialinių paslaugų įstaigų (2 stacionarios ir 8 nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos), iš jų VVG teritorijoje – 4 nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos⁷⁴.

Sveikatos priežiūros įstaigos. Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje teikiamos pirminio ir antrinio lygio sveikatos priežiūros paslaugos.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) sprendžia didžiąją dalį asmens sveikatos problemų bei vykdo svarbias visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas. Širvintų rajono savivaldybėje (įskaitant Širvintų miestą) veikia šios sveikatos priežiūros įstaigos, kurių steigėja yra Širvintų rajono savivaldybė:

⁷²Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁷³ Ten pat;

⁷⁴<http://www.sirvintos.lt/lt/veikla/sirvintu-rajon-savivaldybes-nkp.html>

- VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, turintis du skyrius – Musninkų ambulatorija ir Gelvonų ambulatorija;

- VšĮ Širvintų ligoninė, teikianti antrinio lygio stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir pirminio lygio stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas (t.y. palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas).

Be aukščiau išvardintų įstaigų Širvintų mieste veikia ir privačios sveikatos priežiūros įstaigos: pirminės sveikatos priežiūros centras UAB „Gruodė“, Jūratės Jokimaitienės individuali įmonė „Sveikatos konsultacijos“, UAB „IDEMUS“, UAB „UMTC“, Viktorijos Trinkūnienės individuali įmonė, UAB „Širvintų psichikos sveikatos centras“, Editos Pašukonienės stomatologijos kabinetas, Jono Kadžio stomatologijos kabinetas, A. Šimonienės stomatologijos kabinetas, UAB „JURODONTA“.

2012 metais Širvintų rajono savivaldybėje veikė 7 vaistinės⁷⁵.

Valstybės institucijos.

Priešgaisrinį saugumą Širvintų rajone užtikrina Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Širvintų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba (PGT). Širvintų PGT turi dar 4 poskyrius kaimo vietovėse: Gelvonų mstl., Musninkų mstl., Šešuolėlių k. ir Jauniūnų k. 2011-2013 m. gaisrų ir juose žuvusių asmenų skaičius Širvintų rajono savivaldybėje mažėjo. 2011 m. Širvintų apskrityje registruota 80 gaisrų, 2013 m. – 67 gaisrai. 2011 m. gaisruose žuvo 2 asmenys, 2013 m. – 1 asmuo⁷⁶.

Viešąjį saugumą Širvintų rajone užtikrina Širvintų r. policijos komisariatas. Užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius Širvintų rajono savivaldybėje 2011-2013 m. nežymiai augo (11 proc.). 100 000 gyventojų tenkančių užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius Širvintų rajono savivaldybėje nekito – 2010-2012 m. laikotarpiu 100 000 gyventojų teko 1 960 nusikalstamų veikų. Remiantis Statistikos departamento duomenimis, 2011-2013 metų laikotarpiu nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos Širvintų rajone sumažėjo 9 atvejais (nuo 35 iki 26 atvejų)⁷⁷. Širvintų rajono policijos komisariato duomenimis, 2011 m. dirbo 60 darbuotojų, iš jų - 7 apylinkės inspektoriai. Policijos pareigūnams talkino 11 policijos rėmėjų ir 3 jaunieji policijos rėmėjai. 2014 m. darbuotojų skaičius sumažėjo iki 56 darbuotojų, apylinkės inspektorių skaičius liko nepakitęs. Padaugėjo jaunųjų policijos rėmėjų iki 14 asmenų⁷⁸.

Širvintų rajono VVG teritorijoje veikia 10 Lietuvos pašto skyrių.⁷⁹

VVG teritorijoje veikia valstybinė biudžetinė įstaiga – Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas⁸⁰. Kultūrinis rezervatas įsteigtas siekiant išsaugoti Kernavės teritorinį kultūros paveldo objektų (vertybių) kompleksą, jo teritorijoje esančias nekilnojamąsias ir kilnojamąsias kultūros vertybes, organizuoti nuolatinius mokslinius jų tyrimus, jas reikiamai tvarkyti, eksponuoti ir propaguoti⁸¹.

Dauguma VVG gyventojams svarbių valstybinių įstaigų veikia Širvintų mieste: VĮ Registrų centro Vilniaus filialo Ukmergės Širvintų skyrius⁸², Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Širvintų skyrius⁸³, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Širvintų poskyris⁸⁴, Vilniaus teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus statybos

⁷⁵Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁷⁶Ten pat;

⁷⁷Ten pat;

⁷⁸Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Širvintų rajono policijos komisariato 2015-08-25 d. raštas „Dėl informacijos pateikimo“ Nr. 10-S-219665.

⁷⁹www.post.lt;

⁸⁰Lietuvos įmonių katalogas. Duomenų šaltinis: <http://rekvizitai.vz.lt/>;

⁸¹<http://www.kernave.org/lt/direkcija/rezervatas/nuostatai>;

⁸²<http://www.registrucentras.lt/>;

⁸³<http://www.nzt.lt>;

⁸⁴<http://www.sodra.lt/lt/teritoriniai-skyriai>;

valstybinės priežiūros Širvintų poskyris⁸⁵, Vilniaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Širvintų poskyris⁸⁶, Širvintų rajono apylinkės teismas⁸⁷.

Kultūra. Širvintų rajono savivaldybėje gana aktyvią kultūrinę veiklą vykdo Širvintų rajono savivaldybės kultūros centras ir 12 jo padalinių Širvintų rajono kaimo vietovėse (Anciūnų filialas, Čiobiškio filialas, Družų filialas, Gelvonų filialas, Jauniūnų filialas, Juodiškių filialas, Musninkų filialas, Motiejūnų filialas, Medžiukų filialas, Kernavės filialas, Kiauklių filialas, Vileikiškių filialas). Kultūros centro veikla apima švietėjišką ir pramoginę veiklą⁸⁸.

- Širvintų rajono teritorijos (apimant Širvintų miestą) kultūros išteklius sudaro šie mėgėjų meno kolektyvai pagal žanrą: chorai (2), vokaliniai ansambliai ir solistai (9), kaimo kapelos (10), liaudies šokių (3) ir šiuolaikinių šokių kolektyvai (2), folkloro ansambliai (5), sutartinių giedotojos (1), dramos kolektyvai (7), lėlių teatras (1), skudutininkų ansamblis (1).

2011-2013 metais augo etninės kultūros renginių skaičius, sulaukta vis daugiau lankytojų. Reikšmingiausias etninės kultūros renginys – Rasos šventė Kernavėje – tai šventė-apeiga, išlaikiusi ryškiausius šio šventimo momentus, kasmet sulaukianti apie 15 tūkst. lankytojų ir dalyvių. Istoriniame Pajautos slėnyje ir ant Kernavės piliakalnių trumpiausią vasaros naktį pagal senas etnokultūrinės tradicijas atliekamos senosios vasaros saulėgražos apeigos. 2008 m. ši šventė įtraukta į rajono nematerialaus kultūros paveldo vertybių informacinės sistemos objektų sąrašą⁸⁹(R29).

Kiti kultūros renginiai Širvintų rajone: „Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje“ (baltiškos muzikos koncertai, senųjų amatų pristatymas, karybos, aprangos pristatymas, archajiškų žaidimų organizavimas, rengiamos Kernavėje), suaugusiųjų varžytuvės „Antano armonika“, vaikų ir jaunimo varžytuvės „Mažoji armonika“ (Širvintose), kaimo kapelų varžytuvės „Kaimynėli, būki svečias“ (Širvintos), vyresniųjų tautinių šokių konkursinis sambūris „Iš aplinkui“ (Širvintos), rajoninė folkloro ir liaudiškos muzikos šventė „Suprašė žvirblelis“ (Gelvonai), vaikų ir jaunimo liaudies kūrybos atlikėjų šventė „Patrepšelis“ (Širvintos), seniūnijų Kultūros dienos (Širvintų rajono seniūnijos), derliaus šventės (Širvintos)⁹⁰(R30).

Mėgėjų meno kolektyvai ženkliai prisideda prie švenčių tradicijų puoselėjimo. 2013 metais net 9 meno kolektyvai ruošėsi 2014 metų Lietuvos dainų šventės „Čia mano namai“ atrankai. 2013 m. rajono mėgėjų meno kolektyvų skaičius išaugo nuo 51 iki 53⁹¹(R31).

2011-2013 metais Širvintų rajone bibliotekų skaičius išliko nepakitęs. 2013 metais Širvintų rajono savivaldybėje veikė Širvintų rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir 20 jos filialų. Šioje bibliotekoje ir jos filialuose 2013 metais buvo sukauptas 145 tūkst. egzempliorių (dokumentų) fondas. 2015 m. rugpjūčio 27 d. Širvintų r. savivaldybės tarybos sprendimu, panaikinti 2 bibliotekų filialai. Visose bibliotekose yra galimybė pasinaudoti interneto paslaugomis⁹².

Širvintų rajono savivaldybėje veikia 3 muziejai, visi jie Kernavėje: bažnytinių relikvijų muziejus, privatus Jono Pivoro muziejus „Armonika“ (vienintelis Lietuvoje) bei Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato archeologijos ir istorijos muziejus, nepriklausantis savivaldybei⁹³.

Širvintų rajono teritorijoje veikia galerija „Mirnabalis“, H. Orlausko skulptūros studija-galerija „Šulinyš“⁹⁴.

Širvintose yra įregistruotas vienas tradicinių amatų centras „Girinis“, kuriame galima susipažinti su kulinariniu paveldu, medžio drožyba, kalvyste.

⁸⁵<http://www.vtpsi.lt;>

⁸⁶<http://www.vmi.lt;>

⁸⁷<http://www.vat.lt/lt/sirvintu-rajono-apylinkes-teismas.html;>

⁸⁸Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁸⁹Ten pat;

⁹⁰Ten pat;

⁹¹Ten pat;

⁹²Ten pat;

⁹³Ten pat;

⁹⁴Ten pat.

Sportas. 2013 metais Širvintų rajono savivaldybėje veikė 7 sporto klubai: Širvintų rajono Čiobiškio seniūnijos kultūros ir sporto klubas „Pykuolis“, Širvintų rajono sveikuolių klubas „Žvalumas“, Širvintų rajono futbolo klubas „Širvinta“, Širvintų rajono žolės riedulio klubas „Inta“, Širvintų „atžalyno“ pagrindinės mokyklos sporto klubas „Atžalynas“, Širvintų automobilių sporto klubas, Širvintų rajono sporto klubas „Saldva“⁹⁵.

Kultūros paveldas. Šiuo metu Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre yra įregistruota 391 kultūros paveldo vertybė, esanti Širvintų rajono savivaldybėje, iš jų 112 yra kilnojamos ir 279 nekilnojamos vertybės. Nekilnojamąjį kultūros paveldą sudaro archeologinės kultūros paveldo vertybės (piliakalniai su gyvenvietėmis, pilkapiai, pilkapynai, kapinynai, buvusios dvarų sodybos), mitologinės vietos, architektūros paminklai (bažnyčios, sodybos, įvairūs pastatai, statinių kompleksai ir pan.), istorijos paminklai (kapinės, pavieniai kapai, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis), dailės paminklai (paveikslai, koplytėlė, koplytstulpiai, skulptūros, altoriai, altorėliai, kryžiai, kryželiai ir pan.). Turizmo ir atraktyvumo požiūriu Širvintų rajone vertingiausi kultūros paveldo objektai yra Kernavės archeologinė vietovė, piliakalniai, dvarai, bažnyčios⁹⁶.

Kernavėje priskaičiuojama 19 archeologinių ir istorinių vertybių, kurios įtrauktos į Kultūros vertybių registrą, tarp jų – 5 piliakalniai: Mindaugo sosto piliakalnis, Lizdeikos kalnas, Aukuro kalnas, Pilies kalnas ir Kriveikiškio piliakalnis. Piliakalnių grupės centras – Aukuro piliakalnis, kitaip dar vadinamas Barščių ar Šventu kalnu. Jis žemiausias iš piliakalnių, nuo gretimų aukštumų atskirtas giliomis daubomis. Šio nupjauto kūgio formos kalno, pasibaigiančio ovalia aikštele, šlaituose pastebimas ryškus kultūrinis sluoksnis – tamsi žemė su degėsiais ir apdegusio molio trupinėliais. Pilies kalnas, vadinamas Mindaugo sostu, yra įšiaurę nuo Aukuro kalno. Nuo šio piliakalnio atsiveria gražiausi vaizdai į Pajautos slėnį ir Nerį, iš čia matytivisi piliakalniai. Kiti žymūs Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje esantys piliakalniai: Janionių piliakalnis (dar kitaip vadinamas Pikuolio kalnu, esantis Janionių kaimo pietvakarinėje dalyje, 3 km į šiaurės rytus nuo Čiobiškio, Musės upės dešiniajame krante, prie Musės ir Kaimenos santakos), Mančiūšėnų piliakalnis (Mančiūšėnų kaimo pietinėje dalyje, 0,5 km į šiaurę nuo Širvintos dešiniojo kranto), Totoriško piliakalnis (0,8 km į pietryčius nuo Totoriško kaimo, 0,6 km į pietus nuo Žirnų ežero, Gelvės dešiniajame krante, tiesjos kilpa), Laužiškio piliakalnis (dar vadinamas Užburtu kalnu)⁹⁷.

Širvintų rajone yra nemažai dvarų sodybų (turizmo reikmėms pritaikyta Narvydiškio dvaro sodyba, restauruota Šešuolėlių I dvaro sodyba, atkurta Lapšių dvaro sodyba, Bartkuškio dvaro sodyba, Gaidelių dvaro sodyba), bažnyčių (Širvintų Šv. Mykolo Arkangelo, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės, Musninkų Švč. Trejybės, Alionių Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo, Šešuolėlių Švč. Mergelės Marijos Visų Malonių Tarpininkės ir Gelvonų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios bei Čiobiškio bažnyčios ansamblis) ir kitų žymių kultūros paveldo objektų (Barboros koplytėlė, Padalių (Čiobiškio) keltas, Dariaus ir Girėno tiltas, Liukonių kryžius ir akmenys, paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti, Igno Šeinių gimtosios sodybos vietos paminklas, paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti, akmuo su „Velnio pėda“, akmuo su dubeniu)⁹⁸ (R32).

Tautinis paveldas. Šiuo metu Lietuvos tautinio paveldo registre⁹⁹ nurodoma, kad Širvintų r. VVG teritorijoje, yra registruoti 8 privatūs amatininkai ir 1 įmonė, gaminanti tautinio paveldo produktus. Iš viso yra gaminama 214 tautinio paveldo produktų. Gaminamų produktų rūšys ir kiekiai pateikiami priede Nr. 8.

Socialinės infrastruktūros ir jos veiklos bei kultūros išteklių atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai.

⁹⁵Ten pat;

⁹⁶Ten pat;

⁹⁷Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

⁹⁸Ten pat;

⁹⁹www.tautinispaveldas.lt;

Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos 2014 metų veiklos ataskaitoje pažymima, kad 2014 m. pagrindinis socialinių paslaugų teikėjas rajone buvo Socialinių paslaugų centras – mišri socialinių paslaugų biudžetinė įstaiga, teikianti skirtingų rūšių socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms vienos įstaigos bazėje. Toks socialinių paslaugų netolygmo išsidėstymas lemia paslaugų prieinamumo problemą rajono vietovėse, kurios yra kaimiškoje VVG teritorijoje. Nutolusiose nuo Širvintų miesto, VVG teritorijos gyventojų didelę dalį sudarosenyvo ir pagyvenusio amžiaus asmenys, dėl ko auga pagalbos į namus, dienos socialinės globos, trumpalaikės socialinės globos, transporto paslaugų poreikis. Rajono mastu šiuo metu netolygiai patenkintas dienos priežiūros paslaugų vaikams poreikis, ypač kaimiškose vietovėse.

Susitikimų metu kaimo gyventojai akcentavo saugumo užtikrinimo, alkoholio vartojimo VVG teritorijoje problemą. Siekiant pagerinti viešojo saugumo ir priešgaisrinės apsaugos situaciją VVG teritorijoje policijos, gaisrinės darbuotojai kviečiai pagalbą policijos rėmėjus ir aktyvius, visuomeniškus žmones ypač jaunimą. Gyventojai skatinami steigti saugios kaimynystės grupes, sudaryti bendradarbiavimo susitarimus su policijos ir seniūnijos darbuotojais formuojant saugią aplinką gyvenamoje vietoje. Policijos pareigūnų galimybės didžiaja dalimi priklauso ne vien nuo pareigūnų moralumo ir profesionalumo, bet ir nuo žmonių nusiteikimo padėti, kas didina visuomenės narių saugumo jausmą.

Susitikime kaimo vietovėse švietimo atstovai ir tėvai pripažįsta, kad VVG teritorijoje kasmet mažėja mokinių. Dėl didelio pavežamų mokinių skaičiaus labai sunku organizuoti neformalųjį švietimą – daliai mokinių neįmanoma lankyti papildomojo ugdymo užsiėmimų.

Siekiant išsaugoti kultūros ir sporto infrastruktūrą kaimo vietovėse bei panaudojant atleistų iš darbo mokytojų galimybes tikslinga būtų mokyklas transformuoti į darinius bendruomenių poreikiams, socialinės pagalbos teikimui, laisvalaikio praleidimui.

Bendruomenėse aktualios tokios sritys ir problemos kaip vaikų ir jaunimo užimtumas, kultūriniai ir švietėjiški renginiai, viešųjų erdvių ir aplinkos kokybės gerinimas, sporto ir sveikatinimo didinimas ir kitos vietos bendruomenės gyvenimo kokybę gerinančios iniciatyvos. Bendruomenės pabrėžia dėmesio ir paramos iš vietos valdžios stoką kaimiškųjų vietovių problemoms spręsti.

Diskusijų metu buvo aptarta ir kita aktuali vietos bendruomenių problema – žmogiškųjų išteklių stoka ir nepakankami gebėjimai organizuoti veiklą, savanoriško darbo nepatrauklumas. Kai kurios bendruomenėse pagrindinį krūvį neša vos keli iniciatoriai, kurie daugumoje turi tiesioginius darbus ir visuomeninė veikla jiems tampa dideliu krūviu.

Būtina daugiau dėmesio ir lėšų skirti kaimiškųjų vietovių Kultūros centro filialuose būreliams pagal gyventojų pomėgius veiklai, taip pat tautodailės klubų steigimui bei plėtotei rajono kultūros ir švietimo įstaigose, įtraukiant kuo daugiau vaikų ir jaunimo į nuolatinį tradicinių amatų ir verslų perėmimą, atgaivinimą, populiarinimą.

Analizuojant kitų viešųjų paslaugų būklę VVG teritorijoje gyventojai pasigenda elementarių paslaugų. Apklausos metu gyventojai nurodė kokių paslaugų gyvenamojoje vietovėje jiems trūksta ir kokiais paslaugais jie piktų. Apklausą atskleidė, kad gyventojams labiausiai trūksta nesudėtingo gyvenamojo būsto, ūkinių ir buitinių paslaugų, sveikatai teikiamos pagalbos paslaugų.

Susitikimų metu, vardijant teritorijos trūkumus, gyventojai pažymėjo, kad pastaraisiais metais buvo įgyvendinta daug infrastruktūros projektų kaimo vietovėse, tačiau atskirose seniūnijose nesutvarkytų objektų dar yra likę. Susitikimų su gyventojais metu pabrėžta, kad teritorijoje nėra išplėtotas viešoji turizmo infrastruktūra ir paslaugos šioje srityje. Panašią nuomonę išsakė ir vietos jaunimas. Jaunimas labiausiai pasigenda patalpų, sporto zonų bei kitų susibūrimo vietų, taip pat vietos jaunuoliams trūksta didesnių laisvalaikio praleidimo galimybių. Vietos gyventojų nuomone, paslaugų vietos gyventojams plėtra, viešosios infrastruktūros gerinimas, paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms plėtra bei bendruomenių ekonominių iniciatyvų skatinimas yra sritys, kurioms viešasis finansavimas labai svarbus.

Atsižvelgiant į visą turimą informaciją, gyventojų poreikius ir vietos plėtros strategijos biudžetą, buvo apibrėžta Širvintų r. VVG teritorijos vizija, kurioje akcentuojama: *užtikrinimas kaimo vietovių*

gyvybingumo ir tvarumo; visuomeniškos, pilietišškai aktyvios, gebančios keistis, socialiai atsakingos sau bei kiekvienam bendruomenės vystymasis; gyvybingos ir darnios aplinkos tenkinančios vietos gyventojų ir lankytojų poreikius teikiant kokybiškas paslaugas kūrimas.

APIBENDRINIMAS:

- Širvintų rajone aktyviai veikia 80 NVO;
- Širvintų rajone veikia 25 kaimo bendruomenės;
- Didėja VVG narių skaičius;
- Kasmet didėja NVO įgyvendinamų projektų skaičius;
- Rajone mažėja kaimo ugdymosi įstaigose besimokančiųjų skaičius;
- Gerėja kultūrinis gyvenimas kaime, didėja gyventojų įsitraukimas į kultūrinę veiklą;
- Širvintų rajone plėtojami tradiciniai amatai;
- Visose bibliotekose yra interneto prieiga;
- Mažėja bibliotekų skaičius kaimo vietovėse;
- Neužtikrintas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas kaimo gyventojams.

2.6.	VVG teritorijos gamtos išteklių analizė
------	---

Širvintų rajono savivaldybė yra įsikūrusi Lietuvos pietryčiuose, Neries žemupio plynaukštėje, tik dalis pereina į Aukštaičių aukštumą. Visa pietvakarinė rajono riba vingiuoja palei Nerį. Širvintų rajonas užima 906 km² teritoriją: 57 proc. šios teritorijos užima žemės ūkio naudmenos, 31 proc. – miškai, 2 proc. – keliai, 2 proc. – užstatyta teritorija, apie 3 proc. – vandenys ir apie 7 proc. – kitažemė. Didelę žemės ūkio fondo dalį sudaro ariama žemė. Žemės ūkio naudmenų struktūroje ariama žemė Vilniaus apskrityje sudaro 78 proc., Lietuvos Respublikoje – 85 proc., Širvintų rajone – 86 proc.¹⁰⁰. Širvintų rajonas yra priskiriamas prie mažiau palankių ūkininkauti vietovių.

Širvintų rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus preliminariais duomenimis (priedas Nr. 20), 2011 m. iki 5 ha plote ūkininkavo 1878 ūkininkai, o 2014 m. duomenimis – 1346 ūkininkų; 2011 m. duomenimis 6–20 ha (įskaitytinai) plote ūkininkavo – 887, o 2014 m. duomenimis – 759 ūkininkai; 2011 m. duomenimis 21–50 ha (įskaitytinai) plote ūkininkavo – 39, o 2014 m. duomenimis – 71 ūkininkas;

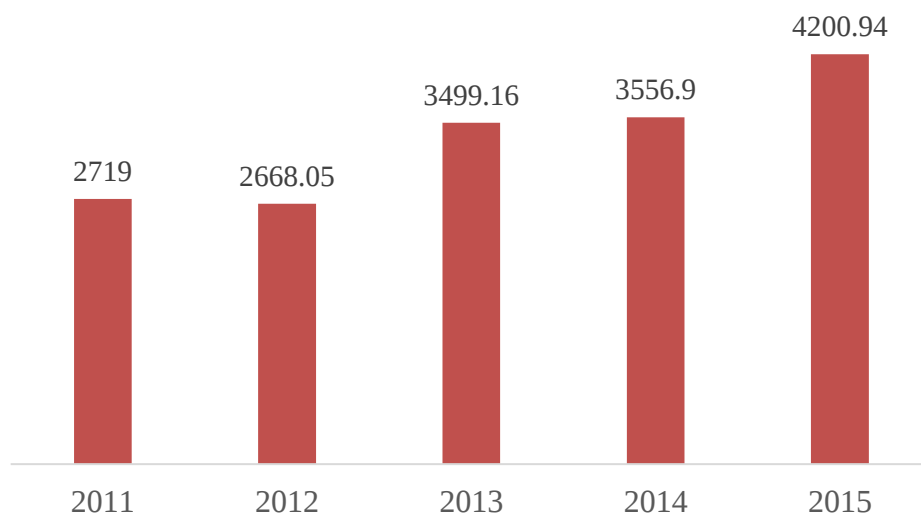
2011 m. duomenimis 51–100 ha (įskaitytinai) ūkininkavo 37 ūkininkai, o 2014 m. duomenimis – 11 ūkininkų. Daugiau nei 101 ha 2011 m. ūkininkavo 27 ūkininkai, o 2014 m. duomenimis – 49 ūkininkai. Pagal amžių (iki 40 m.) jaunų žmonių 2014 m. duomenimis ūkininkavo – 404, o vyresnių nei 55 m. – 500 ūkininkų.

2011 m. duomenimis ūkininkaujančiųjų ekologiškai skaičius – 39, o 2014 m. duomenimis padidėjo iki 41. Šių ūkininkaujančiųjų ekologiškai specializacija įvairi: augalininkystės, gyvulininkystės, mišrių ūkiai. 2014 m. duomenimis žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu užsiimančiųjų skaičius 15, kai 2011 m. duomenimis buvo – 7 (priedas Nr. 20).

VšĮ „Ekoagrus“ duomenimis, kad 2016 m. pradžiai Širvintų rajone yra registruoti 56 ekologiniai ūkiai. Žemės naudmenų plotas, kuriame ekologiškai ūkininkaujama, nuolat didėja (žr. 2.6.1 pav.)¹⁰¹.

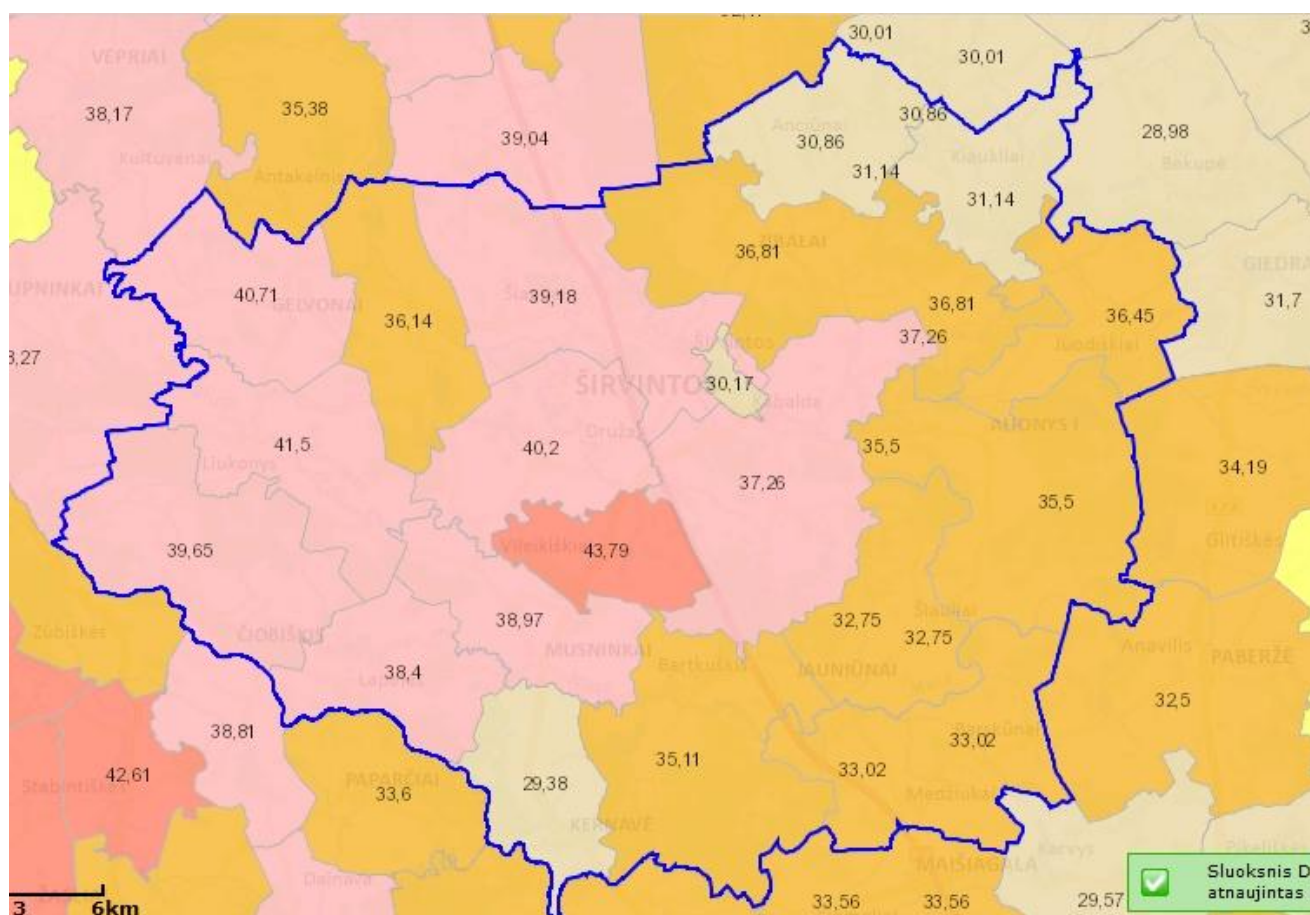
¹⁰⁰Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹⁰¹VšĮ „Ekoagrus“ pateikta informacija el. paštu, 2016-03-04 d. (duomenys saugomi VVG būstinėje).

2.6.1 pav. Žemės naudmenų ploto, kuriame ekologiškai ūkininkaujama, pokytis 2011-2015 m., ha

Širvintų rajonovidutinis dirvožemio našumo balas– 39 balai. Širvintų viso rajono (įskaitant Širvintų miestą) dirvožemio našumo balus galima matyti 2.6.2 paveiksle¹⁰².

2.6.2. pav. Dirvožemio našumo balai Širvintų rajone, balais

¹⁰²<https://www.geoportal.lt/map/>

Rajone aptikta 741 augalų rūšis. Kai kurios rūšys nyksta arba sunykę dėl moderniosios žemdirbystės plitimo. Rajono miškingumas (30,2 proc.) mažesnis už šalies vidurkį, vyrauja mišrūs ir lapuočių miškai¹⁰³. Rajonas pasižymi rūšine medžių įvairove: daugiausiai vyrauja pušynai, eglynai ir beržynai, taip pat pasitaiko ir liepynų, drebulynų, klevynų, uosynų, ąžuolynų, guobynų, juodalksnynų. Įvairiuose miškuose vyrauja vis kiti medynai. Didžiausi rajono miškai: Šešuolėlių, Bartkuškio, Alionių¹⁰⁴.

Rajonas turtingas pelkėmis, išlikę natūralios pievos. Aptikta 642 rūšys vabzdžių, 38 rūšys žuvų, 11 – varliagyvių, 4 – roplių, 180 – paukščių, 46 – žinduolių¹⁰⁵.

Saugomos 7 gamtinės teritorijos ir 7 gamtinio kraštovaizdžio teritorijos, 23 saugomos gamtinės vertybės¹⁰⁶. Rajone yra Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas, 5 parkai, 2 gamtos paminklai (Staškūniškio maumedis ir Dūdų akmuo su „Velnio pėda“). Bendras saugomų teritorijų plotas – 3819,4 ha, tai sudaro 4,2 proc. bendro savivaldybės ploto. Širvintų rajone yra 50 archeologijos, 16 architektūros, 15 istorijos, 78 dailės paminklų, 18 dvarų ir dvaro sodybų¹⁰⁷.

Širvintų rajone yra įsikūrę Alionių, Bartkuškio, Šešuolėlių, Lygaraisčio telmologiniai, Širvintos, Budelių kraštovaizdžio draustiniai, dvaro parkai (žymiausi – Narvydiškio, Liukonių, Paširvinčio, Šešuolėlių I), stovi 3 gamtos paminklai (Staškūniškio maumedis, Čiobiškio urvas, Dūdų akmuo), plyti 3 didesni miškai (Bartkuškio, Alionių, Šešuolėlių). Per teritoriją teka Neris, Širvinta ir Musė, tyvuliuoja 28 ežerai (didžiausias – Alys, jo plotas – 165 ha; giliausias – Gelvė, jo gylis – 28 m; žuvingiausi Zdoniškių, Gelvanės ir Alio ežerai), 7 tvenkiniai. Širvintų rajonas garsus uogomis ir grybais turtingais Čiobiškio pušynais¹⁰⁸.

Pietvakarine rajono riba teka Neris, rajoną kerta Musė, Širvinta¹⁰⁹. Iš viso rajone yra 33 upės ir upeliai¹¹⁰.

Keletas ežerų ir upių priskirtos saugomoms teritorijoms, turinčioms apsaugos statusą, kadangi ten migruoja ar gyvena retos, į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos arba visoje Europoje (Bernio konvencijos) saugomos ne tik žuvų, bet ir kitos vandens gyvūnų rūšys. Saugomose teritorijose yra Alio, Stavarygalos ir Prienų ežerai¹¹¹.

Širvintų rajone vyrauja gana derlingi lengvo priemolio, velėniniai jauriniai dirvožemiai. Pietinėje rajono savivaldybės dalyje – lengvi priemoliai ir smulkūs smėliai. Yra palyginti nemažai pelkinių, mažiau – velėninių glėjiškų sujaurėjusių, aliuvinių, velėninių jaurinių glėjinių dirvožemių. Rajone yra trijų rūšių naudingų iškasenų – durpių, smėlio ir žvyro. Rajone yra išžvalgyti 5 smėlio telkiniai (jų bendras plotas yra 271,4 ha), 8 žvyro ir smėlio telkiniai (jų bendras plotas 497,9 ha), 5 žvyro telkiniai (jų plotas 110,7 ha) ir 23 durpių telkiniai (jų plotas 4275 ha). Šios teritorijos užima 5155 ha plotą¹¹². Tačiau, kalbant bendrai, naudingųjų iškasenų kiekiu ir įvairove rajonas nepasižymi.

Širvintų rajono savivaldybės teritorija yra gana vienalytė fiziniu geografiniu požiūriu. Beveik visa rajono teritorija yra Nemuno vidurupio ir Neries žemupio plynaukštėje – Vidurio žemumos ir Baltijos aukštumų sąlyčio juostoje. Tik maža šiaurietinė rajono savivaldybės dalis patenka į Aukštaičių aukštumos fizinį geografinį rajoną. Rytuose administracinė rajono savivaldybės dalis beveik sutampa su gamtine Rytų Aukštaičių moreninės aukštumos riba. Reljefas įvairus. Rytinėje ir šiaurietinėje rajono

¹⁰³Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2016-02-09 d. raštas „Dėl statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6.13)-13-331;

¹⁰⁴Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹⁰⁵Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2016-02-09 d. raštas „Dėl statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6.13)-13-331;

¹⁰⁶Ten pat;

¹⁰⁷Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹⁰⁸Ten pat;

¹⁰⁹Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹¹⁰Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2016-02-09 d. raštas „Dėl statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6.13)-13-331;

¹¹¹Aistės Varkalytė. Magistrantūros studijų baigiamasis darbas „Širvintų rajono savivaldybės gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų išsaugojimo vertinimas“, 2011 m

¹¹²Ten pat;

savivaldybės dalyse plyti priedėdyninės ežerinės lygumos, pietinėje ir pietrytinėje – moreninės lygumos žemėvaizdžiai. Šiaurinėje Širvintų rajono savivaldybės dalyje esančios Bagaslaviškio, Akmenių, Anciūnų ir Kiauklių kadastrinės vietovės yra kalvotos moreninės ežeringos aukštumos žemėvaizdyje. Reikšmingą plotą apima Neries žemupio slėnis, kur vyrauja vidutinio statumo ir stačių šlaitų kalvotas raguvotas reljefas. Žemiausia vieta – 46 m (prie Neries), aukščiausia – 170 m (rajo šiaurinėje dalyje).

Širvintų rajone plėtojamas vandens turizmas Širvintos, Musės upėmis. Vandens turizmo skatinimui Širvintų r. VVG kartu su partneriais Kaišiadorių ir Elektrėnų VVG įgyvendino teritorinį bendradarbiavimo projektą „Vandens turizmo populiarinimas Elektrėnų, Kaišiadorių ir Širvintų savivaldybėse“. Projekto įgyvendinimo metu sukurta interneto svetainė www.vandensmarsrutai.lt, mobilioji aplikacija, pastatytas viešinimo stendas. Projektas prisidėjo prie Širvintų rajone plėtojamo vandens turizmo Širvintos ir Musės upėmis.

Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Širvintų rajone iš stacionarių taršos šaltinių aplinkos orą išmestų teršalų kiekis 2010–2012 m. buvo mažesnis 1,36-2,19 karto nei Lietuvos Respublikos vidurkis ir 2012 m. siekė 16 kg vienam gyventojui. Pažymėtina, kad bendra oro tarša iš stacionarių taršos šaltinių rajone 2010–2012 m. sumažėjo apie 70 proc.¹¹³

Širvintų rajono vandens kokybės gerinimui ir nuotekų tvarkymui didelę įtaką turėjo infrastruktūros plėtros projektai. Širvintų rajono savivaldybėje centralizuotas vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo paslaugas atlieka UAB „Širvintų vandenys“ pagal 2013 m. duomenis Širvintų rajono savivaldybės kaimuose centralizuotu vandens tiekimu ir nuotekų valymu naudojosi – 217 abonentų, geriamas vanduo tiekiamas 32 proc. kaimo gyventojų. 2013 m. UAB „Širvintų vandenys“ aptarnavo 6 atskiras nuotekų valymo sistemas Širvintų r. kaimo vietovėse. Pagal leidžiamą taršą išleidžiamų į aplinką teršalų kiekis neviršija LAND 10-96 nustatytų reikalavimų. Širvintų rajone (apimant iš Širvintų miestą) didelė problema, kad gyventojai vangiai jungiasi prie nuotekų tinklų, taip neužtikrinami gamtos sauginiai reikalavimai¹¹⁴.

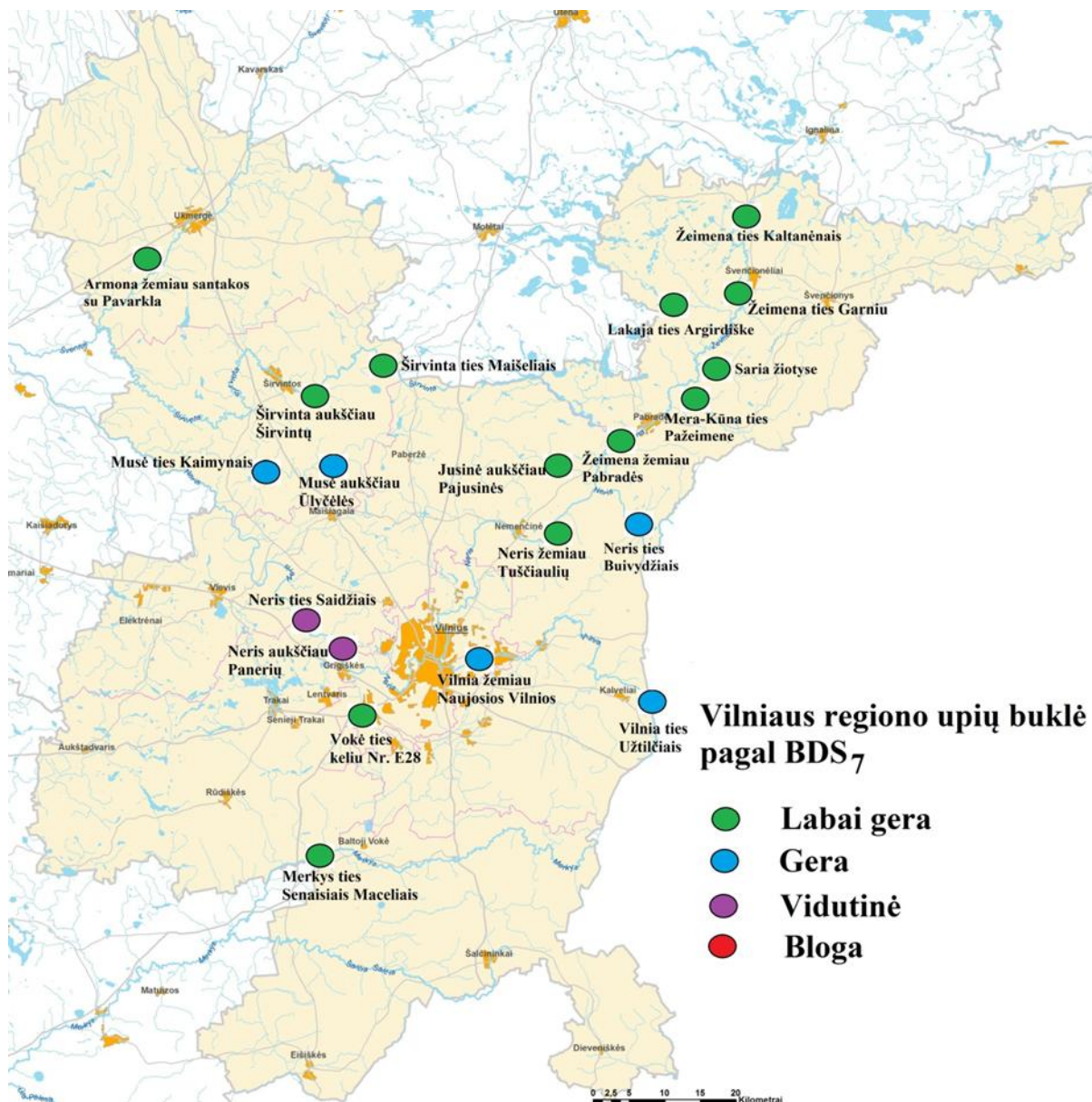
Širvintų rajono kaimo vietovėse tiekiamo vandens kokybės pagerėjimui įtakos turėjo įgyvendinti vandentvarkos projektai „Družų kaimo ir Kiauklių kaimo geriamojo vandens sistemų atnaujinimas“, kuriems finansavimas buvo skirtas iš 2007-2013 m. Širvintų rajono vietos plėtros strategiją lėšų.

2015 m. Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento laboratorijos monitoringo duomenimis Širvintos upės (ties Širvintų miestu ir Maišelių kaimu) būklė yra labai gera (žr. 2.6.1 pav.).¹¹⁵

¹¹³ Ten pat.

¹¹⁴ Širvintų rajono strateginis 2014-2020 m. plėtros planas;

¹¹⁵ LR aplinkos ministerijos Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento Širvintų rajono agentūros duomenimis pateikta informacija el. paštu, 2016-02-11 d. (duomenys saugomi VVG būstinėje).

2.6.1 pav. Vilniaus regiono upių buklė 2015 m.

Širvintų r. savivaldybės administracija tikslių duomenų apie energijos gamybai naudotinus atsinaujinančius išteklius (pvz., saulės, vėjo energija) ir jos gamybą VVG teritorijoje neturi. Širvintų rajono Musninkų seniūnijos Pigašių kaime, privačioje valdoje saulės baterijos gamina elektros energiją. Čiobiškio seniūnijoje ruošiami projektai dėl energijos gamybai naudotinių atsinaujinančių išteklių – saulės energijos ir jos gamybos. Gelvonų seniūnijoje yra 2 saulės energijos jėgainės (priedas Nr. 21).

Gamtos išteklių, jų būklės atitiktis gyventojų poreikiams ir VVG teritorijos vizijai.

Susitikimai su kaimo bendruomenėmis, tiek išnagrinėjus Širvintų r. savivaldybės 2014-2020 m. strateginį plėtros planą, jo apklausos rezultatus, akivaizdu, kad daugiausiai vietos gyventojų didžiuojasi gamta ir kraštovaizdžiu.

Egzistuojanti rajone problema - valymo įrenginių trūkumas, dėl kurių stokos neišvalomos nuotekos, teršiamas gruntas ir vanduo. Rajono miesteliuose ir gyvenvietėse atskirų individualių gyvenamųjų kvartalų ūkio buitės nuotekos neprijungtos prie kanalizacijos tinklų. Pažymėtina, jog

vandens kokybė labai opi kaimo vietovėse problema. Širvintų rajono gyvenvietėse vis dar trūksta rekreacinių žaliųjų plotų, maudyklų vietų, žaidimo aikštelių. Dėl tolygiai rajone nesutvarkytos aplinkos, transporto ir bendruomeninės infrastruktūros būklės trūkumo nepasiekta tinkama gyvenimo kokybė gyventojams.

Didžiausias Širvintų r. VVG teritorijos gamtos turtas – Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas savo nekilnojamuoju kultūros paveldu, atspindi ir suformuluotoje teritorijos vizijoje. Ši aplinkos patrauklumą puikiai suvokia vietos gyventojai, didžiuodamiesi savo unikaliu Širvintų kraštu ir atvykę turistai. Kaip vizijoje apibrėžta: *dėka iniciatyvių geranoriškų žmonių įvairiapusiškos veiklos, Širvintų rajonas taps kraštu, kuriame gyvybinga ir darni aplinka tenkins vietos gyventojų ir lankytojų poreikius, bus teikiamos kokybiškos paslaugos.*

APIBENDRINIMAS:

- 57 proc. rajono ploto sudaro žemės ūkio naudmenos;
- Rajone yra naudingų iškasenų;
- Rajonas pasižymi švaria aplinka, turtingais gražiais gamtovaizdžiais;
- Išvystytas vandens turizmas;
- Rajone didelis saugomų gamtos objektų skaičius;
- Širvintų rajonas yra priskiriamas prie mažiau palankių ūkininkauti vietovių.

2.7.	Papildoma informacija
------	-----------------------

1. VVG teritorijos SSGG		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	Širvintų VVG teritorija yra strategiškai patogioje geografinėje vietoje.	R1, R2
3.1.2.	Yra turistiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingų teritorijų, gamtos ir kultūros paminklų, kultūros paveldo objektų.	R3, R4, R5, R6, R25, R32
3.1.3.	Sąlyginai mažas nedarbas.	R12, R13
3.1.4.	Išplėtotas kaimo turizmo sodybų ir vandens turizmo paslaugų veikla, kuri suteikia papildomas pajamas.	R23, R24
3.1.5.	Išvystytas kaimo bendruomenių aktyvumas ir kompetencija bendruomeninių ir verslo projektų įgyvendinime. Stiprūs bendruomenių lyderiai.	R19, R20, R26, R27, R28
3.1.6.	Aktyviai vykdomas kultūrinis gyvenimas Širvintų r. VVG teritorijoje ir gyventojų įsitraukimas į kultūrinę veiklą.	R29, R30, R31
3.2.	Silpnybės	Silpnybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.2.1.	Gyventojų skaičiaus mažėjimas kaime, gyventojų migracija ir emigracija mažina verslo galimybes, susijusias su vietinių gyventojų poreikių tenkinimu.	R7, R10, R11

3.2.2.	Socialinių ir gyventojų poreikių tenkinimo paslaugų infrastruktūros ir paslaugų kokybės trūkumas Širvintų VVG teritorijoje.	R15, R16, R17
3.2.3.	Širvintų VVG teritorijos visuomenės senėjimas, neužtikrintas harmoningas kartų kaitos procesas.	R8, R9
3.2.4.	Santykinai maža perkamoji gyventojų galia riboja vartojimą ir naujų darbo vietų kūrimą, susijusių su gyventojų poreikių tenkinimu.	R14, R32
3.2.5.	Trūksta išaugintos produkcijos perdirbimo centrų ir produkcijos realizavimo infrastruktūros.	R18, R21, R22
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	Parama verslo plėtrai, pritraukiant galimus verslo finansavimo šaltinius sudarys sąlygas verslumo didinimui Širvintų VVG teritorijoje.	
3.3.2.	Turizmo paslaugų poreikių augimas sudarys sąlygas turimus išteklius, pritaikyti aktyvesnei turizmo veiklai.	
3.3.3.	Gerosios patirties perėmimas iš socialinių ekonominių partnerių Lietuvoje, Europos Sąjungos ir kt. šalyse suteiks galimybę inovatyvių idėjų vystymuisi gauti papildomas pajamas.	
3.3.4.	ES rinkų plėtojimas, nauji bendradarbiavimo projektai sudarys galimybes inicijuoti ir plėtoti bendrą verslą Širvintų VVG teritorijoje.	
3.3.5.	Interneto prieigos kaimo vietovėse plėtra leis efektyviau panaudoti informacines technologijas ūkinei veiklai, didins paslaugų pasiekiamumą.	
6.	Naujos ES finansuojamos strategijos galimybės suteiks galimybę kurti naujas darbo vietas.	
3.3.7.	Kaimo gyvenamųjų vietovių gamtinis ir rekreacinis patrauklumas šalia eančių miestų gyventojams, turistams sudarys galimybes pritraukti papildomų išteklių vystyti Širvintų rajono VVG teritorijai.	
3.4.	Grėsmės	
3.4.1.	Nebaigta žemės reforma mažins gyventojų aktyvumą ir plėtros galimybes.	
3.4.2.	Mažas dėmesys regioninei politikai, netolygi regionų ekonominė plėtra sudarys skirtingas sąlygas plėtrai ir netolygiai konkurencijai.	
3.4.3.	Išaugusi konkurencija, ypatingai žemės ūkio produkcijos rinkoje, sutrikdys plėtrą.	
3.4.4.	Nepalanki valstybės mokesčių politika pradedantiems verslininkams mažins verslumo iniciatyvą Širvintų rajono VVG teritorijoje.	
3.4.5.	Nestabili užsienio politika didina riziką kai kurioms ūkio šakoms: žemės ūkio, pramonės ir amatų produkcijos prekybai ir ypač eksportui.	
3.4.6.	Brangstantys energetiniai ištekliai įtakos teikiamų paslaugų ir produktų kainodarą, mažins konkurencingumą.	
3.4.7.	Nepalankios sąlygos NVO imtis socialinio verslo, nes nepakankami teisinės aplinkos pokyčiai, susiję su socialinio verslo skatinimu.	

4. VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka				
Eil. Nr.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikį pagrindžiantys VVG teritorijos SSGG teiginiai(Nr.)	Sąsaja su KPP 2014–2020 m. nustatytais nacionaliniais kaimo plėtros poreikiais	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Darbo vietų ir palankių verslo sąlygų kaimo vietovėse kūrimas nedarbo mažinimui	3.1.4 3.2.1 3.2.2 3.2.4 3.3.6 3.4.1 3.4.6	1. Mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9) 2. Remti darbo vietų, ypač reikalaujančių kvalifikuotos darbo jėgos, išlaikymą ir kūrimą kaimo vietovėse, ypač ne žemės ūkyje (nacionalinio poreikio Nr. 10)	Tenkinamas
4.2.	Jaunimo verslumo skatinimas kaimo vietovėse	3.2.3 3.3.2 3.3.3 3.4.2	1. Sudaryti palankias sąlygas jaunimui įsikurti, kurti verslą ir skatinti užimtumą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 8)	Tenkinamas
4.3.	Gyventojų atsinaujinimo kaimo vietovėse skatinimas (integracija, jaunų žmonių pritraukimas)	3.2.3 3.3.2 3.3.3	1. Vykdyti mokymą, patirties sklaidą ir konsultavimą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 21) 2. Remti viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, skatinti ekonominę, socialinę, kultūrinę veiklą sutvarkytuose pastatuose (nacionalinio poreikio Nr. 19) 3. Sudaryti palankias sąlygas jaunimui įsikurti, kurti verslą ir skatinti užimtumą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 8)	Tenkinamas
4.4.	Kaimo socialinės infrastruktūros paslaugų plėtojimas <i>(buitinių, komunalinių, švietimo, ugdymo,</i>	3.1.5 3.2.1	1. Sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir	Tenkinamas

	<i>konsultavimo, transporto, kultūros, sporto, rekreacijos, prekybos ir viešojo maitinimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, asmens ir turto apsaugos paslaugos)</i>	3.2.2	užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą (nacionalinio poreikio Nr. 18) 2. Sudaryti palankias sąlygas jaunimui įsikurti, kurti verslą ir skatinti užimtumą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 8) 3. Mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9) 4. Remti viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, skatinti ekonominę, socialinę, kultūrinę veiklą sutvarkytuose pastatuose (nacionalinio poreikio Nr. 19)	
4.5.	Aktyvaus gyvenimo būdo kaimo vietovėse skatinimas	3.1.5 3.1.6 3.3.5	1. Sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą (nacionalinio poreikio Nr. 18) 2. Sudaryti palankias sąlygas jaunimui įsikurti, kurti verslą ir skatinti užimtumą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 8) 3. Mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9)	Tenkinamas
4.6.	Naujovių pritaikymas ir diegimas kaimo vietovėse	3.1.4 3.1.5 3.2.5 3.3.1 3.3.3 3.3.4	1. Vykdyti mokymą, patirties sklaidą ir konsultavimą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 21) 2. Skatinti vietinės maisto produktų rinkos vystymąsi, stiprinant ryšius tarp vartotojų ir gamintojų bei diegiant inovacijas (nacionalinio poreikio Nr. 11) 3. Skatinti biomasės, ypač atliekinės, panaudojimą energijos gamybai (nacionalinio poreikio Nr. 14)	Tenkinamas
4.7.	Viešosios infrastruktūros plėtra (viešosios erdvės, viešieji pastatai, rekreacinė ir kt. infrastruktūra)	3.1.1 3.1.2	1. Remti viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, skatinti ekonominę, socialinę, kultūrinę veiklą sutvarkytuose	Tenkinamas

			pastatuose (nacionalinio poreikio Nr. 19)	
4.8.	Vietos produkcijos perdirbimui ir realizavimui palankesnių sąlygų sudarymas	3.2.5 3.3.4 3.4.3 3.4.4	1. Skatinti vietinės maisto produktų rinkos vystymąsi, stiprinant ryšius tarp vartotojų ir gamintojų bei diegiant inovacijas (nacionalinio poreikio Nr. 11) 2. Sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą (nacionalinio poreikio Nr. 18)	Tenkinamas
4.9.	Naujos veiklos galimybių socialinėms paslaugoms kaime kurti ir plėtoti, socialinei atskirčiai mažinti skatinimas (socialinės rizikos šeimoms, vienišiams ir senyviems žmonėms, daugiavaikėms šeimoms, vaikams, jauniems tėvams, pajamų neturintiems asmenims ir pan.)	3.1.1 3.1.5 3.2.1 3.2.2 3.2.3	1. Sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą (nacionalinio poreikio Nr. 18) 2. mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9) 3. remti viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, skatinti ekonominę, socialinę, kultūrinę veiklą sutvarkytuose pastatuose (nacionalinio poreikio Nr. 19)	Tenkinamas
4.10.	Bendruomeniškumo, bendradarbiavimo, pilietinių iniciatyvų ir veiklų skatinimas, institucinių gebėjimų tobulinimas, lyderių ugdymas.	3.1.5 3.1.6 3.3.3	1. Mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9) 2. Vykdyti mokymą, patirties sklaidą ir konsultavimą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 21)	Tenkinamas
4.11.	Informacinių ir ryšių technologijų plėtra, jų naudojimo skatinimas, kokybės ir prieinamumo gerinimas	3.1.6 3.1.4 3.2.2 3.3.5	1. Suteikti plačiajuosčio interneto prieigą visoms šalies kaimo vietovėms ir išplėtoti viešųjų elektroninių paslaugų teikimą (nacionalinio poreikio Nr. 22)	Netenkinamas Įgyvendinama Nacionaliniu lygmeniu
4.12.	Veiklų skatinančių dalyvavimą, savanorystę, įtraukiant jaunimo, vystymas	3.1.5 3.1.6	1. mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes (nacionalinio poreikio Nr. 9)	Tenkinimas

			2. vykdyti mokymą, patirties sklaidą ir konsultavimą kaimo vietovėse (nacionalinio poreikio Nr. 21)	
4.13.	Turizmo infrastruktūros paslaugų ir pramogų vystymas	3.1.1 3.1.2 3.1.4 3.1.6	1. Sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą (nacionalinio poreikio Nr. 18) 2. Panaudoti rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas, kultūros paveldo objektus, didinti miškų rekreacinį potencialą (nacionalinio poreikio Nr. 16)	Tenkinamas

II DALIS. KOKIE MŪŠŲ PRIORITETAIR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai, priemonės ir jų veiklos sritys (jei veiklos sritys numatytos):	Sąsaja su VVG teritorijos poreikiais	
5.1.1.	I prioritetas: „Ekonominės plėtros ir bendradarbiavimo skatinimas kaimo vietovėse“		
		Kodai:	
5.1.1.1.	Priemonė: „Ūkio ir verslo plėtra“	LEADER-19.2-6	
5.1.1.1.1.	- veiklos sritis: „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“	LEADER-19.2-6.2	Eil. Nr.: 4.1, 4.6
5.1.1.1.2.	- veiklos sritis: „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“	LEADER-19.2-6.4	Eil. Nr.: 4.1, 4.2, 4.6
5.1.1.2.	Priemonė: „NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO)	LEADER-19.2-SAVA-1	Eil. Nr.: 4.4, 4.9
5.1.1.3.	VPS priemonė: „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“	LEADER-19.2-SAVA-5	Eil. Nr.: 4.1, 4.2, 4.8
5.1.1.4.	VPS priemonė: „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“	LEADER-19.2-SAVA-6	Eil. Nr.: 4.6, 4.15
5.1.1.5.	Priemonė: „Investicijos į materialųjį turtą“	LEADER-19.2-4	
5.1.1.5.1.	- veiklos sritis: „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“	LEADER-19.2-4.2	Eil. Nr.: 4.6, 4.8
5.1.1.6.	Priemonė: „Bendradarbiavimas“	LEADER-19.2-16	
5.1.1.6.1	- veiklos sritis: „Bendradarbiavimas įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“	LEADER-19.2-16.4	Eil. Nr.: 4.6, 4.8
5.1.2.	II prioritetas: „Kaimo darni plėtra, savitumo ir aplinkos puoselėjimas, vietos gyventojų kompetencijų didinimas“		
		Kodai:	
5.1.2.1.	Priemonė: „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas,	LEADER-19.2-SAVA-3	Eil. Nr.: 4.6

	įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis)		
5.1.2.2.	“Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“	LEADER-19.2-SAVA-7	Eil. Nr.: 4.7, 4.9

7. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS	
Strateginio dokumento pavadinimas	VPS sąsajos pagrindimas
7.1. VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	Širvintų r. VVG Strategija parengta pagal teritorijos vientisumo principą. Nustatant prioritetus ir tikslus rengdama VPS, atlikdama savo teritorijos situacijos, SSGG analizę ir išskirdama tenkintinus gyventojų poreikius, vadovavomės parengtais strateginiais dokumentais. Širvintų r. VVG dalyvavome Širvintų rajono strateginio plėtros plano atnaujinime, kurio plėtros prioritetai, tikslai ir uždaviniai numatyti iki 2020 metų. Širvintų r. VVG 2015-2020 m. VPS prioritetai dera su Širvintų rajono strateginiu plėtros planu kuriame: I PRIORITETAS. ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ IR SOCIALINĖS GEROVĖS PLĖTRA 1.1. tikslas. Aukštos ugdymo paslaugų kokybės užtikrinimas, pilietiškumo skatinimas <i>1.1.1. uždavinys. Modernizuoti švietimo įstaigas, gerinti materialinę bazę</i> <i>1.1.2. uždavinys. Tobulinti ugdymo paslaugas</i> <i>1.1.3. uždavinys. Remti nevyriausybinį ir jaunimo organizacijų iniciatyvas</i> III PRIORITETAS. VERSLO, TURIZMO IR KAIMO PLĖTRA 3.1. tikslas. Pažangaus verslo plėtros skatinimas <i>3.1.1. uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą</i> <i>3.1.2. uždavinys. Plėtoti paramą verslui</i> 3.2. tikslas. Pažangaus žemės ūkio ir kaimo plėtros skatinimas <i>3.2.1. uždavinys. Didinti žemės ūkio konkurencingumą</i> <i>3.2.2. uždavinys. Gerinti gyvenimo sąlygas ir įvairinti ekonomines veiklas kaimo vietovėse</i> 3.3. tikslas. Turizmo ir kultūros infrastruktūros plėtra <i>3.3.1. uždavinys. Skatinti kultūrinės veiklos plėtrą</i> <i>3.3.2. uždavinys. Išsaugoti kultūros paveldą, vystant veiklą</i> <i>3.3.3. uždavinys. Plėtoti turizmo paslaugas ir gerinti infrastruktūrą.</i> Vadovaujantis Širvintų rajono savivaldybės strateginiu dokumentu „Širvintų rajono strateginio plėtros plano atnaujinimas“, ketinama pasinaudoti Savivaldybės parama, skirta I PRIORITETO „Žmogiškųjų išteklių ir socialinės gerovės plėtra“ priemonei „NVO tinklo Širvintų rajone plėtra, jų veiklos skatinimas“ ir III PRIORITETO „Verslo, turizmo ir kaimo plėtra“ priemonėmis: „Paramos verslui Širvintų rajone plėtojimas“, „Žemės ūkiui alternatyvių verslų kūrimosi ir plėtros Širvintų rajono kaimo gyvenamosiose vietovėse skatinimas“, „Širvintų rajono kaimiškųjų vietovių gyventojų socialinio aktyvumo skatinimas“, kurios dera su VPS priemonėmis: - „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“; - „NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO);

		- „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“; - „Ūkio ir verslo plėtra“.
7.2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	Šiuo metu Regioninės plėtros departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Vilniaus apskrities skyrius rengia 2014–2020 metų Vilniaus regiono plėtros planą (toliau – Planas). Dokumentas rengiamas vadovaujantis Regioninės plėtros įstatymo 8 straipsniu ir Vidaus reikalų ministro 2011 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 1V-706 patvirtinta Regionų plėtros planų rengimo metodika. Plano struktūrą sudarys 5 dalys: • <u>Ivadas</u>; • <u>Regiono socialinės ir ekonominės būklės analizės pagrindiniai duomenys</u>; • <u>Strategija</u>; • <u>Priemonių planas</u>. Širvintų r. VVG Vilniaus Regionų plėtros tarybai el. paštu pateikėme 2015-09-29 raštą Nr. 87 „Dėl Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2015-2020 m. strategijos pristatymo Vilniaus regiono plėtros tarybai“, kad Tarybos posėdyje būtų įtrauktas klausimas dėl Širvintų r. VVG vietos plėtros strategijos patvirtinimo (priedas Nr. 18). Jokio atsakymo iš Regionų plėtros tarybos iki šiol į Širvintų r. VVG raštą nėra gauta. Kadangi Regioninės plėtros planas nėra patvirtintas negalime atlikti Širvintų r. VVG VPS su minėtu planu palyginimo.
7.3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	ES Baltijos jūros regiono strategija yra pirmoji Europos Sąjungos vidaus regioninė strategija. Jos tikslas – stiprinti Baltijos jūros regiono valstybių bendradarbiavimą. ESBJS prisideda prie pagrindinių Europos Sąjungos politikos tikslų įgyvendinimo ir stiprina regiono integraciją. Nei viena valstybė negali įveikti regioninių iššūkių tarpusavyje nesusitelkdamos ir ne bendradarbiaudamos. Šalys turi suvienyti savo jėgas ir dirbti drauge, kad pasiektų svarbiausių tikslų - išsaugotų jūrą, suvienytą regioną ir puoselėtų žmonių gerovę. Lietuva kartu su kitomis šalimis įgyvendina veiksmų planą trijose prioritetinėse srityse: ▪ Siekiant stiprinti tvarų žemės ūkį, miškininkystę ir žuvininkystę (koordinuotą su Suomija ir Švedija), Lietuva yra atsakinga už bendradarbiavimą bei veiksmų plano sudarymą stiprinant bendrą kaimo plėtros procesą; ▪ Siekiant pagerinti vidaus ir išorės transporto sąsajas (suderintas su Švedija);

		▪ Siekiant sumažinti tarpvalstybinį nusikalstamumą ir jo daromą žalą (suderintą su Suomija). Atsižvelgiant į kintančią aplinką, ES BJRS veiksmų planas yra reguliariai atnaujinamas. Paskutinį kartą ES Baltijos jūros regiono strategija buvo atnaujinta 2015 m. birželio mėnesį¹¹⁶ Iškelti ES Baltijos jūros regiono strategijos tikslai ir uždaviniai¹¹⁷: 1.Tikslas: „Apsaugoti jūrą”. Uždaviniai: ▪ Netarši laivyba: iki 2020 m.panaikinti neteisėtą medžiagų išleidimą; ▪ Saugi laivyba: iki 2020 m. avarijų skaičių sumažinti 20 proc., ▪ Glaudesnis jūrų laivybos priežiūros institucijų bendradarbiavimas. ▪ 2.Tikslas: „Sujungti regioną”. Uždaviniai: Visiškas ir ekologiškai tvarus Baltijos jūros valstybių dujų ir elektros energijos rinkų sujungimas. 3.Tikslas: „Padidinti gerovę”. Uždaviniai: Iki 2020 m regioninės prekybos ir tarpvalstybinių paslaugų mastą padidinti 15 proc. Širvintų rajono rengiama 2015-2023 metų VPS siejas savo numatytais prioritetais ir priemonėmis turi sąsajų su ESBJRS 2 ir 3 tikslais ir uždaviniais. Širvintų r. VVG vietos plėtros strategija ir jos priemonėmis siekiama užtikrinti tolygų kaimo plėtros procesą stiprinti tvarų žemės ūkį. Širvintų rajono vietos plėtros strategijoje numatyti prioritetai, priemonės bei jų įgyvendinimo būdai visiškai atitinka ESBJRS 1ąją veiksmų plano prioritetinę sritį, kadangi pagrindinis vietos plėtros strategijos tikslas - skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse, taip užtikrinant tvarią kaimo plėtrą.
7.4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Širvintų rajono vietos veiklos grupės teritorijoje nėra patvirtintos žuvininkystės vietos plėtros strategijos, skirtos 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiui.

¹¹⁶European Union Strategy for the Baltic Sea Region. Brusel, 2013.

¹¹⁷ Europos Komisijos pranešimas spaudai <http://europa.eu/rapid/press-release-IP-12-299-lt.htm>

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADERmetodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	
LEADERmetodo principai	
8.1.	Teritorinis principas:
8.1.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Teritorinis principas yra Širvintų r. VVG vietos plėtros strategijos pagrindas. Remiantis į vietovę orientuotu metodu, tikslinė VVG politikos įgyvendinimo srities teritorija yra vienalytė, socialiai nesusiskaldžiusi, siejama bendrų tradicijų, vietos ypatumų, bendrų poreikių ir lūkesčių. Integruotas teritorinis požiūris plėtros procese apima socialiai ir ekonomiškai susietą rajono švietimą, aplinkos apsaugą, visuomenines paslaugas, apgyvendinimo problemas, lyderystės ir vadovavimo gebėjimus bei daugelį kitų bendruomenės sambūvio dalykų. Širvintų r. VVG vadovaudamasi teritoriniu principu, VPS rengimo procese stengėsi aprėpti visų seniūnijose esančių socialinių grupių interesus ekonominiu, socialiniu ir aplinkos požiūriu, kad numatytume priemones jų poreikių tenkinimui VVG teritorijoje. Kiekviena seniūnija yra susijusi su esama infrastruktūra: mokyklomis, pašto skyriais, vietos valdžios institucijomis; žmogiškaisiais ištekliais: verslininkais, ūkininkais, įvairiais specialistais, jaunimu, aktyviais bendruomenių žmonėmis, bedarbiais. Tam, kad teritorinis principas taptų veiksmingu, svarbu sutelkti žmones, atkreipiant dėmesį į socialinę žmonių įtrauktį ekonominio konkurencingumo sąlygomis. VVG siekdama išsiaiškinti vietos problemas, surinkti pasiūlymus, sužinoti esamos vietovės situacijos vertinimus, organizavome susitikimus, informacinius renginius rajono kaimo seniūnijų gyventojams. Rengiant Širvintų r. VVG 2015-2020 metų vietos plėtros strategiją buvo laikomasi teritorinio principo ir atliekama teritorijos išteklių analizė: • siekiant ištirti Širvintų r. kaimiškųjų vietovių gyventojų poreikius, jau nuo 2014 m. spalio mėn. organizavome susitikimus visose kaimiškose seniūnijose su rajono kaimo bendruomenėmis, pilietine visuomene, tikslu surinkti informaciją dėl kaimo vietovių situacijos analizės. Informacinių susitikimų metu buvo analizuojamos konkrečios vietovės problemos, atskirų gyvenamųjų teritorijų poreikiai¹¹⁸; • paskleidėme projektinių pasiūlymų formas¹¹⁹; • Širvintų r. VVG nariai, atstovaujantys įvairių kaimo vietovių socialiniams – ekonominiams partneriams, galimi strategijos projektų pareiškėjai aktyviai dalyvavo susitikimuose, konsultaciniuose renginiuose, strateginių gairių svarstymuose¹²⁰; • siekiant įgyvendinti teritorinį principą ir ištirti viso Širvintų rajono plėtros poreikius, taip pat buvo platinami klausimynai, persiūstos nuorodos juos užpildyti elektroniniu būdu visoms Širvintų rajono kaimo vietovių bendruomenėms, nevyriausybiniams organizacijoms, kaimuose veikiančioms įstaigoms bei seniūnijoms. Apklausų duomenys (žr. priedą Nr. 4) pasitarnavo atspindėti Širvintų r. VVG teritorijos situacijai. Atsižvelgiant į plačiai įvairiomis formomis panaudotas informavimo, konsultavimosi priemones, buvo suformuoti Širvintų r. VVG teritorijos plėtros poreikiai bei 2015-2020 metų vietos plėtros strategijos priemonės ir veiklos sritys.
8.1.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS:

¹¹⁸ http://sirvintuvvg.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=198&cntnt01origid=44&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=4;

¹¹⁹ http://sirvintuvvg.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=248&cntnt01origid=44&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=42;

¹²⁰ <http://sirvintuvvg.lt/index.php?page=archyvas;>

Širvintų r. VVG siekdama tvariosios plėtros, sieksime užtikrinti vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu apimant vientisą Širvintų r. VVG teritoriją, vykdysime platų suinteresuotų pusių įtraukimą, jų informavimą ir konsultacijas.

Bus vykdomos šios priemonės:

- Širvintų r. VVG vietos plėtros strategijos prioritetų ir priemonių plano projektų pristatymas ir išaiškinimas potencialiems vietos projektų vykdytojams bus organizuojamas kiekvienoje rajono kaimo seniūnijoje. Numatomų renginių sklaida, sudarys sąlygas užtikrinti žinomumą apie vietos plėtros strategiją ir numatomus įgyvendinimo veiksmus bei galimybes visiems galimiems kaimo plėtros dalyviams prisidėti įgyvendinant vietos plėtros strategijos tikslus. Tokiu būdu, siekiama užtikrinti Širvintų r. VVG vietos plėtros strategijos lėšas naudojimo tolygumą bei racionalumą, priartėti prie vietos gyventojų poreikių ir galimybių juos įgyvendinti.

- skatinimas visų Širvintų r. VVG socialinių ekonominių partnerių informacijos „iš lūpų į lūpas“ sklaidos dalyvauti KPP LEADER ir kitose priemonėse.

- Diskusijų, pasitarimų, informacinių renginių seniūnijų kaimo bendruomenėse organizavimas.

- Aktyvumo skatinimas, siekiant verslo sektoriaus prisidėjimo prie didesnės pridėtinės vertės sukūrimo.

- Bendradarbiavimo stiprinimas su Širvintų rajono savivaldybės Tarybos, ypač atsakingų skyrių už rajono ekonominę plėtrą dėl strategijos įgyvendinimo.

- Plėtojamas žinių, gebėjimų perdavimas pagal KPP priemonę LEADER visoje Širvintų r. VVG tolygiai.

- Mokymų, konsultavimo temų ir informacinių renginių organizavimo poreikio išsiaiškinimas apimant visas seniūnijas tolygiai.

- Seminarų, konsultacinių renginių vietos bendruomenėms ir NVO, pavieniams gyventojams, ūkininkams ir vietos verslininkams organizavimas.

VPS prioritetai ir priemonės skatins bendradarbiauti įvairias interesų grupes, išlaikant tolygų teritorinio principo laikymąsi visose kaimiškose seniūnijose, tam, kad būtų išvengta projektų koncentracijos vienoje vietoje.

VPS priemonės: „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ (LEADER-19.2-SAVA-6) bei VPS priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis „Bendradarbiavimas įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“ (LEADER-19.2-16.4) – užtikrins didesnės pridėtinės vertės kūrimą, įtraukiant kuo daugiau vietos augintojų, gamintojų bendradarbiaujant tarpusavyje su vietos bendruomene ir siekiant kuo pelningiau realizuoti vietos produkciją bei paslaugas.

- VPS priemonių „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“ LEADER-19.2-SAVA-5 bei „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritčių: „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“ (LEADER-19.2-6.2), „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“ (LEADER-19.2-6.4), projektų įgyvendinimas išryškins racionalų vietos išteklių išskirtinumą ir panaudojimą verslo plėtrai.

VVG teritorijos kaimo vietovių patrauklumui didinti, gyvenamosios aplinkos gerinimui pasitarnaus VPS priemonė „Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“ LEADER-19.2-SAVA-7. Projektų įgyvendinimas sudarys sąlygas

	tolygiai socialinei atskirčiai sumažinti, gyventojų aktyvumui ir laisvalaikio užimtumui įvairioms įvairaus amžiaus grupių vietos gyventojų iniciatyvoms plėtotis. Siekiant, kad kaimo gyventojai, organizacijos, verslininkai būtų suinteresuoti naujų plėtros galimybių realizavimu, kad kaimo vietovių socialiniai-ekonominiai partneriai užtikrintų glaudžią sąveiką, kad būtų vystomos jų kompetencijos konkurencingumui didinti, šiam tikslui pasitarnaus VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3). Širvintų r. VVG VPS priemonės parinktos taip, kad pagal šias priemones įgyvendinami projektai papildytų vieną kitą ir sudarytų vieningą projektų srautą, taip užtikrinant didesnės pridėtinės vertės kūrimą VVG teritorijoje.
8.2.	„Iš apačios į viršų“ principas:
8.2.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Metodą „Iš apačios į viršų“ sudaro šios sudėtinės dalys: • Vietos gyventojų informavimas, mokymas, dalyvavimas ir telkimas siekiant nustatyti vietovės privalumus ir trūkumus; • Įvairių interesų grupių dalyvavimas rengiant vietos plėtros strategiją; • Aiškių tinkamų veiksmų projektų atrankos vietos lygmeniu kriterijų nustatymas kuriant strategiją; • Tarp vietinių, regioninių, nacionalinių ir ES institucijų ryšiai tarp vietinių, regioninių, nacionalinių ir ES institucijų. Širvintų r. VVG, vadovaudamasi vienu pagrindinių LEADER principų, į visus VPS rengimo etapus, įtraukė nevyriausybinės organizacijas, kt. pilietinę visuomenę, verslo ir vietos valdžios atstovus: - atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG. Vietos bendruomenė buvo įtraukta: 1) organizuojant viešus susitikimus (juose vyko įvairiems sektoriams atstovaujančių gyventojų diskusijos apie vietovės dabartinę situaciją, vietovės stiprybes ir silpnybes, pageidaujamus pokyčius); 2) prašant pateikti savo srities statistinius duomenis (pvz., NVO teikė informaciją apie narių skaičių, vykdytų projektų skaičių; seniūnai teikė informaciją apie VVG teritorijos gyventojus; savivaldybės administracijos skyrių specialistai teikė duomenis apie švietimo, socialinės srities būklę, žemės ūkio situaciją; Savivaldybei pavaldžios įstaigos teikė duomenis apie savo veiklą ir t.t.); 3) vykdant vietos gyventojų ir nevyriausybinių organizacijų apklausą internetu; 4) renkant projektinius pasiūlymus išanalizuotos galimos projektų idėjos. - nustatant VPS prioritetus, pasirenkant VPS priemones; planuojant VPS įgyvendinimo etapus; planuojant VPS įgyvendinimo finansinius išteklius. Susitikimų metu vykusios diskusijos su vietos gyventojais apie naujo laikotarpio planus ir galimybes leido susidaryti vaizdą, kokių pokyčių nauju laikotarpiu tikimasi ir kokiais būdais vietos bendruomenė yra pasirengusi įsitraukti į pokyčių kūrimą. Parenkant prioritetus bei priemones, rengiant finansinį planą bei VPS įgyvendinimo etapus buvo atsižvelgta į vietos bendruomenės lūkesčius. Širvintų r. VVG, vadovaudamasi vienu pagrindinių LEADER principų, rengiant 2015-2020 m. VPS, savalaikiai informavo ir aktyviai skatino, konsultavosi ne tik su VVG nariais, bet ir su kaimo gyventojais, siekiant išgirsti visus pasiūlymus bei pastabas, ištirti kaimo vietovės privalumus ir trūkumus, nustatyti svarbiausius gyventojų poreikius ir lūkesčius. Visame VPS rengimo procese dalyvavo ne tik suinteresuoti subjektai (pilietinės visuomenės, verslininkų ir rajono valdžios atstovai), bet buvo pakviesti ir vietos gyventojai bei valstybinės ir privačios institucijos. Pastarieji ne tik išsakė vietovės problemas ir

	poreikius, bet ir teikė pasiūlymus, nustatant VPS prioritetus, priemones, veiklos sritis, planuojant VPS įgyvendinimo etapus ir finansinius išteklius. Atliekant kaimo vietovių situacijos analizę (VVG teritorijos socialinės, ekonominės gamtinių išteklių bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių), informaciją rinkome iš skirtingų interesų gyventojų grupių: kaimo gyventojų, jaunimo, bibliotekininkų, kultūros darbuotojų, verslininkų, ūkininkų. Šiai informacijai gauti organizavome susitikimus ir konsultacinius renginius seniūnijose, kurių metu dalyviai pildė anketas raštu, taip pat organizavome apklausą internetu (priedas Nr.9). • 2015 m. balandžio mėnesį buvo suorganizuoti informaciniai susitikimai tikslu pristatyti Kaimo plėtros programos paramos bei LEADER programos aktualijas ir perspektyvas 2014–2020 m. įgyvendinimo laikotarpiui¹²¹; • Supažindinome su projektinių pasiūlymų formomis¹²²; • Širvintų r. VVG nariai, kurie atstovauja įvairiems kaimo vietovių socialiniams-ekonominiams partneriams, galimi strategijos projektų pareiškėjai aktyviai dalyvaudavo susitikimuose, konsultaciniuose renginiuose, kad išsiaiškintume vietos situacijos analizę¹²³.
8.2.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: Širvintų r. VVG taikydama principą „Iš apačios į viršų“ aktyviai bendradarbiaus su plačiąja visuomene, ekonominių ir socialinių interesų grupėmis įgyvendinant VPS. Šiam metodui Širvintų r. VVG vykdys dvi svarbiausias veiklos rūšis aktyvųjį skatinimą (angl. Animation) ir plačiosios vietos bendruomenės mokymus. Ši veikla bus vykdoma skirtingais VPS įgyvendinimo etapais: • rengiant kvietimų teikti vietos projektų dokumentaciją; • kviečiant teikti vietos projektų paraiškas; • tvirtinant vietos projektus; • pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną; • siekiant suaktyvinti VVG teritorijos gyventojų veiklas. Širvintų r. VVG valdymo organas, administracija atsakingi, kad vietos subjektams būtų suteikta pagalba vykdant pasirinktus projektus, spręsti problemas konsultuojantis, dalyvaujant pokalbiuose ir derybose. Širvintų r. VVG valdyba, privalanti nepažeisti principo „iš apačios į viršų“ įsiklausydama į pilietinės visuomenės, verslininkų, individų nuomonę, apsvarsto, kad kvietimams teikti projektų paraiškų laikotarpis būtų racionalus laike ir pakankamas to proceso pasiruošimui. Dokumentai, kvietimams teikti paraiškas, vadovaujantis VPS Administravimo taisyklėmis, bus parengti Širvintų r. VVG administracijos personalo ir apsvarstomi bei tvirtinami kolegialiaame valdymo organe - valdyboje. Projektų paraiškų reikalavimai, galimos veiklos bus pristatomi vykdant Širvintų r. VVG teritorijos aktyvinimo veiklas: mokymus, konsultacijas, informacinius renginius. Rengiant kvietimams teikti vietos projektus dokumentaciją apie tai iš anksto bus skelbiama interneto svetainėje www.sirvintuvvg.lt, VVG valdyba ir nariai bus įpareigoti skleisti informaciją asmeniškai. Dokumentacijos projektas bus paskelbtas jau minėtoje interneto svetainėje, vietos gyventojai bus kviečiami per nustatytą laiką pateikti pastabas ir pasiūlymus.

¹²¹http://sirvintuvvg.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=198&cntnt01origid=44&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=42;

¹²²http://sirvintuvvg.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=248&cntnt01origid=44&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=42;

¹²³<http://sirvintuvvg.lt/index.php?page=archyvas>.

	Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami Širvintų r. VVG www.sirvintuvvg.lt, NMA www.nma.lt, Savivaldybės www.sirvintos.lt interneto svetainėse, taip pat bus publikuojami leidžiamuose vietos spaudos leidiniuose. VVG administracija, socialinių –ekonominių partnerių į VVG deleguoti atstovai bus įpareigoti skleisti informaciją asmeniškai, jog šie informaciją apie galimybes pasinaudoti VPS parama paskleistų kaip galima plačiau. Vietos projektų atrankai ir tvirtinimui vietos gyventojai įtaką galės daryti siūlydami vietos projektų atrankos kriterijus, kuriuos apsvarstys VVG valdyba. Atliekant surinktų vietos projektų vertinimą, informacija apie atskirų vertinimo etapų rezultatus bus skelbiama interneto svetainėje www.sirvintuvvg.lt. VPS įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi jau minėtoje VVG interneto svetainėje, vietos spaudoje ir susitikimų su vietos gyventojais metu. VPS stebėsenai vykdytina atlikti vietos gyventojų apklausas, kurių metu bus prašoma išsakyti, kiek naudingi kaimo vietovių teritorijai įgyvendinti projektai, ar jų poveikis toks, kokio buvo tikimasi, ar pasiekti projektų tikslai ir rezultatai. Tai padės VVG valdybai įvertinti, ar VPS įgyvendinimas vyksta pagal numatytą planą, ir ar reikalingi VPS įgyvendinimo proceso pakeitimų svarstymai ir derinimai. Tęstinės projektų teikimo procedūros bus derinamos atsižvelgiant į visų Širvintų r. VVG socialinių-ekonominių partnerių priimtą bendrą sprendimą. 2015-2020 m. VPS įgyvendinimo rezultatai etapais bus viešinami plačiai visuomenei, vietos subjektams Širvintų r. VVG svetainėje, pristatomi konferencijose, aptariami per susitikimus. Tą veiklą koordinuos VVG administracijos darbuotojas viešųjų ryšių specialistas. VVG teritorijos aktyvinimo veiklos bus organizuojamos nuolat tikslinantis, kokios paramos labiausiai reikia potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Kaimiškųjų seniūnijų gyventojai, įstaigos ir organizacijos bus kviečiamos išreikšti nuomonę dėl pageidaujamų paramos formų. VVG ketina kviešti projekto patirtį turinčias organizacijas, kaimo verslininkus ir organizacijas prisidėti perteikiant savo patirtį mažiau patyrusiems galimiems projektų pareiškėjams.
8.3.	Partnerystės principas:
8.3.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Širvintų r. VVG partnerystė sėkmingai vystėsi nuo asociacijos įkūrimo 2004 liepos mėn. 23 d. Atsižvelgiant į Kaimo plėtros programos priemonės LEADER gaires, Širvintų r. VVG veikla grindžiama partneryste tarp 3 sektorių: pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios. Partnerystė Širvintų r. VVG gyvavimo laikotarpyje sėkminga dėl to, kad visi vietos partneriai siekia vieno tikslo, svarbaus geografiniu, kultūriniu ir vietiniu aspektu. Rengdami 2015 – 2020 m. Širvintų rajono vietos plėtros strategiją glaudžiai bendradabavome su kaimo bendruomenėmis ir kt. NVO, kaimo vietovėse veikiančiomis biudžetinėmis įstaigomis, vietos valdžia, verslininkais, fiziniiais asmenimis ir šis procesas nepertraukiamai plėtojamas. VPS prioritetinių temų, priemonių planavimui buvo organizuojami susitikimai dėl verslo idėjų Širvintų r. VVG pateikimo. Susitikimuose dalyvavo jau vykdomo verslo atstovai, ketinantys kurti verslą subjektai: bendruomenių atstovai, ūkininkai, fiziniai asmenys. Širvintų r. VVG administracija dalinomės informacija svetainėje, per Širvintų r. VVG narius, kaimo bendruomenes, seniūnijas, kvietėme pateikti galimas projektų idėjas. Tam, kad kaimo gyventojų poreikių analizė būtų atlikta, pasitelkėme platesnę partnerystę, kad partnerystėje subūrus vietos subjektus suderintume vietos plėtros modelį.

	Rengiant vietos plėtros strategiją Širvintų r. VVG nariai, atstovaujantys įvairiems socialiniams – ekonominiams partneriams išsità pusmetį buvo intensyviai įsijungę į strategijos rengimo procesą. Širvintų r. VVG, rengdama strategiją, daug konsultavosi su vietos gyventojais. Visame strategijos rengimo procese dalyvavo ne tik Širvintų r. VVG nariai (bendruomeninių organizacijų, verslininkų ir rajono valdžios atstovai), bet buvo įtraukti ir vietos gyventojai bei organizacijos. Pastarieji ne tik išsakė vietovės problemas ir poreikius, bet ir teikė pasiūlymus ateičiai, svarstė preliminarinius prioritetus, priemones bei veiklos sritis ir išsakė savo pasiūlymus bei pastabas. Širvintų r. VVG pirmininkė siekdama bendradarbiavimo su vietos valdžia, 2015 m. rugsėjo 24 d. Širvintų rajono savivaldybės tarybos posėdyje pristatė projektą „Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2015 – 2020 metų vietos plėtros strategija“¹²⁴. VPS partnerystės veiksmai pagrįsti: 1. Susitikimų, pasitarimų, dalyvių sąrašais; 2. Projektiniais pasiūlymais; 3. Viešinimo straipsniais (priedas Nr. 10)
8.3.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: 2015-2020 m. strategija bus įgyvendinama derinant vietos plėtros dalyvių interesus ir tarpusavio išipareigojimus, maksimaliai panaudojant vietos išteklius ir užtikrinant rajono plėtros perspektyvas. Sėkmingai kaimo plėtrai įgyvendinant VPS, Širvintų r. VVG taikys vietos subjektams informavimo priemones, rengsime ir įgyvendinsime veiksmus vietos subjektų gebėjimų stiprinimui. Vadovaujantis partnerystės principu, partnerių, dalyvaujančių VPS įgyvendinime valdžios institucijų, VVG kolegialaus valdymo organo ir VVG narių atsakomybėmis ir užduotimis pasiskirstysime aiškiai ir skaidriai. Įgyvendinant VPS bus laikomasi tokios pat Širvintų r. VVG vietos veiklos grupės ir sprendimo priėmimo organų struktūros. VVG valdybos narių rotacija, kaip apibrėžta įstatuose vyks kas 3 metai, keičiantis ne mažiau kaip 1/3 valdybos narių, taip užtikrinant lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią VVG veiklą. Dėl projektų finansavimo VVG administracija vykdys pavestas funkcijas aprašytas pagal pareiginius nuostatus, nenutrūkstamai informuodama valdybos narius, pristatydama dokumentus, susijusius su VPS įgyvendinimu, organizuos susitikimus su potencialiais projektų teikėjais ir vykdytojais, vietos verslininkais ir ūkininkais. Svarbus uždavinys partnerystės principo įgyvendinimui, kad VPS lėšos bendru sutarimu būtų paskirstytos tolygiai ir tikslingai visoje VVG teritorijoje.
8.4.	Inovacijų principas:
8.4.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Inovacijų diegimas projektuose suprantamas plačiąja prasme: tai naujos idėjos įgyvendinimas, naujo produkto, proceso pristatymas, naujos oragnizacijos ar rinkos sukūrimas, kas progresuotą įvairiapusę veiklą, verslą. Naujovėms kaimo vietovėse diegti gali būti pasitelktos, perkeltos ir pritaikytos kitur sukurtos naujovės, padedančios rasti naujus ilgalaikių kaimo problemų sprendimus. Lyginant su 2007-2013 m. strategija, Širvintų r. VVG naujoviškumas 2015-2020 m. VPS, yra tas, kad dar planuojamos nebuvusios įtrauktos strategijos priemonės. Numatomos priemonės skurdo rizikos kaimo vietovėse mažinimui - verslumo ir užimtumo kaime skatinimui, jaunimo verslo kūrimo galimybių didinimui, pagrindinių paslaugų plėtojimui. VPS lėšomis planuojamos projektų veiklos, leidžiančios įgyti naujoviškos ir specifinės patirties, kuri anksčiau nebuvo vykdoma VVG teritorijos bendruomenių, jaunimo, verslininkų, kitų subjektų.

¹²⁴[http://krastonaujienos.lt/2015/09/sirvintu-rajono-tarybos-posedis-2015-09-24/;](http://krastonaujienos.lt/2015/09/sirvintu-rajono-tarybos-posedis-2015-09-24/)

	Įgyvendindama teritorinį projektą kartu su partneriais iš Ukmergės, Molėtų, Švenčionių rajonų vietos veiklos grupių, potencialiems projektų rengėjams bei vykdytojams organizavome inovatyvius mokymus, susijusius su bendruomenių ir kitų pelno nesiekiančių organizacijų paslaugų diegimo plano rengimu, kas davė pradžią planuojamoms įgyvendinti VPS priemonėms „Ūkio ir verslo plėtra“ ir „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“. Tam, kad būtų kaimo vietovėse diegiamos naujos pasitelkėme naujus ilgalaikių kaimo problemų sprendimus, kai tinkamo ar ilgalaikio tų problemų nebuvo rasta kitokiomis strateginio poveikio priemonėmis. Širvintų r. VVG organizavome grupines diskusijas su kaimo bendruomenių ir kitų įstaigų bei organizacijų atstovais, jaunimo ir verslo atstovais, seniūnais, VVG valdybos nariais, administracijos darbuotojais projektinių idėjų, susijusių su pajamų generavimu išgryninimui, diegimui kuo daugiau naujovių, jas traktuojant kaip alternatyvas dabartinei situacijai. Identifikavus didžiausias problemas pasireiškiančias socialinėje sferoje, VPS rengimo metu buvo ieškoma naujų ir inovatyvių būdų kurti veiklas, kurios tiek padėtų visuomenei atsitiesti ir spęsti bendruomenines problemas, ir kad tos veiklos būtų finansiškai tvarios. Skatinant į problemas pažvelgti „kitu kampu“, VPS rengimo metu buvo apčiuotos galimybės spręsti socialinės partnerystės pagrindu įvairias socialines inovacijas: socialinio verslo kūrimą, viešųjų pastatų įveiklinimą, perimant iš valstybinių įstaigų socialinių paslaugų teikimą vietose, taikant efektyvesnę egzistuojančios problematikos būdą, vykdam visuomenei naudingą veiklą. Renginių dėl VPS rengimo dalyviai buvo supažindinti su Lietuvoje pradėtais vystyti socialinio verslo gerosios patirties pavyzdžiais. Ieškant VPS pagrindinių sprendimų, VVG atstovai susitikimuose su vietos gyventojais akcentavo ne žinybinius, bet visos teritorijos plėtros poreikius. Todėl naujuoju laikotarpiu galimybės spręsti vietos plėtros klausimus yra siejamos ne tiek su atskirų naujų socialinių, ekonominių, aplinkosauginių ar technologinių sprendinių parengimu, kiek su naujomis strateginėmis VPS kryptimis ir valdymo inovacijomis. Atskiromis priemonėmis planuojant kurti naujas paslaugas, susitikimų metu buvo perteikiama svarba vietiniams gyventojams taikyti kuo įvairesnes rinkodaros priemones, kas skatintų ekonominę inovaciją. Širvintų r. VVG akcentuodama pasirinktinai VPS priemones, atkreipė dėmesį į naują požiūrį aplinkosaugai (aplinkosaugos inovacija), kas leistų efektyviai panaudoti turizmo ir kitus vietos išteklius. Siekiant paskatinti per VPS priemones diegimą technologinių inovacijų buvo kalbama apie naujoviškos, modernios, ekonomiškai įrangos išsivystymo galimybes. Dabartiniam kaimo nedarbui mažinti, galimas efektyvus panaudojimas vietos išteklių, novatoriškų verslo projektų įgyvendinimas, didinant jų pridėtinę vertę; jaunimo vaidmens didinimas taikant naujas užimtumo formas.
8.4.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: Vietos projektų įgyvendinimo procese inovatyvumą užtikrins naujos išvystytos idėjos, naujos technologijos ir darbo metodai, verslo progresas. Novatoriškų bendradarbiavimo formų kūrimui, verslo žinių plėtojimui, kūrybiškumui, gerosios praktikos asmeniniame versle pritaikymui Širvintų r. VVG, bendradarbiaudama su VšĮ „Versli Lietuva“ organizuosime susitikimus, konsultacinius renginius su sėkmingo verslo atstovais. Širvintų r. VVG ieškos tarptautinio projekto partnerių ir bendrų veiklų, kad jaunimas turėtų galimybių apsieisti užsienio gerąją praktika, naujais veiklos modeliais, profesinėmis įžvalgomis, darbo kultūra.

	Socialinio verslo kūrimas ir plėtros skatinimas Lietuvoje yra naujovė, todėl Širvintų r. VVG ketina vykdyti socialinio verslumo ugdymo mokymus galimiems projektų pareiškėjams, taip pat inicijuoti tarptautinį bendradarbiavimo projektą socialinio verslo iniciatyvoms perimti iš JK Škotijos socialinių įmonių. Inovacijų diegimas bus skatinamas bendradarbiaujant, gilinant suinteresuotų šalių žinias pačios inovacijos ir jos supratimo plačiąja prasme srityje. Bus organizuojami bendri mokymai jau verslą vykdančių verslininkų su pelno nesiekiančiomis organizacijomis, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui. Tikslinės grupės bus skatinamos bendradarbiautipanaudojant skirtingą patirtį ir praktiką inovacijų kūrimui. Vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami vietos projektų paraiškų rengimo ir projektų įgyvendinimo metu; prireikus bus organizuojama metodinė pagalba inovacijų diegimo klausimais; vietos projektų įgyvendinimo taisyklėse bus detalizuoti reikalavimai vietos projektams, užtikrinantys novatorišką vietos projektų pobūdį. VPS priemonės „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3) įgyvendinimas yra svarbus galiemiems pareiškėjams, potencialiems projektų vykdytojams vystyti kompetencijas verslumo skatinimo ir inovatyvumo vystymo srityse, konkurencingumo didinime. Atrenkant vietos projektus, pagal tam tikras priemones, pirmumas bus taikomas tiems projektams, kurie įgyvendina inovacijas šalies ir (arba) teritorijos mastu (žr. 9 lentelę „VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas“). Vietos projektų atrankos metu taikoma balų sistema leis atrinkti pačius geriausius novatoriškus vietos projektus, kuriems bus skirtas finansavimas iš VPS.
8.5.	Integruoto požiūrio principas:
8.5.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Konkrečius veiksmus ir projektus integruoja vientisas vietos plėtros planas arba strategija. Į veiksmų planą įtraukiami veiksmai ir projektai yra tarpusavyje susieti ir koordinuojami kaip darni visuma. Vienos programos integruojami veiksmai arba ryšiai tarp įvairių vietovės ekonominių, socialinių, kultūrinių, aplinkos apsaugos subjektų bei sektorių. Širvintų r. VVV atlikdama teritorijos situacijos ir poreikių analizę, įvertino ekonominius, socialinius, aplinkos apsaugos, infrastruktūrą, kultūrinius aspektus, apjungdama atskirus sektorius ir ūkio šakas. Situacijos analizę apibendrino integruota SSGG analizė, kuri suformavo bendrą visos teritorijos vaizdą. Į strategijos rengimo etapą buvo integruoti ir valdžios atstovai, ir kaimo bendruomenės, ir verslo atstovai. Kaimo bendruomenės betarpiškai atstovavo savo interesus, racionaliai vertino plėtros tikslus bei priemones. Siekiant, kad VPS numatyta veikla ir projektai būtų susieti į visumą visos VVG teritorijos ir regionu atžvilgiu, buvo atliktas VPS priemonių palyginimas su Širvintų rajono savivaldybės Širvintų rajono strateginiu 2014-2020 m. plėtros planu, taip pat Vilniaus regiono plėtros plano projektu.
8.5.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: Pagal LEADER programos gaires aplinka turi tapti visaverte integruotos plėtros dalimi, todėl viso strategijos įgyvendinimo laikotarpyje svarbu keisti aplinką taip, kad ji būtų koordinavimo, susitelkimo, darbo vietų kūrimo ir savitumo priemonė. Siekiant integracinio augimo įgyvendinant VPS svarbus žinių, švietimo ir skaitmeninės visuomenės skatinimas, inovacijų ekonomikos vystymas, gamybos sektoriaus taupus gamtos išteklių naudojimas, kad būtų įtrauktas įvairių visuomenės sluoksnių dalyvavimas darbo rinkoje, skatintinama socialinė ir teritorinė sanglauda.

	2015-2020 m. VPS turi integruotą požiūrį ir aprėps daugiasektorinę veiklą. Rekonstruotuose visuomeninės paskirties pastatuose, numatoma vykdyti edukacijas, socialinį verslą, suteikti įvairias paslaugas: sveikatingumo ir sporto sąlygų gerinimo, bendruomenių kultūrinės veiklos organizavimui ir kitoms tikslinėms paskirtims. Įgyvendinant VPS planuojama skelbti ne mažiau kaip 5 kvietimus teikti vietos projektų paraiškas. Atskiri kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami kelioms priemonėms, tam kad kuo įvairesniems projektams įgyvendinti būtų platesnė erdvė. Siekiant tikslingai panaudoti VPS lėšas, tam, kad būtų išvengta klaidų VVG administracija teiks nuolatinės konsultacijas, vykdys VPS įgyvendinimo stebėseną ir VVG teritorijos gyventojų aktyvinimą.
8.6.	Tinklaveikos ir bendradarbiavimo principas:
8.6.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Šis principas numato plačias bendradarbiavimo galimybes, keitimąsi žiniomis, informacija bei rezultatais tiek su vietos, tiek su nacionalinio lygmens tiek su užsienio partneriais. Širvintų r. VVG darniai bendradarbiauja su kaimyninėmis VVG ir Vietos veiklos grupių Tinklu, kas suteikia galimybes mokytis vieniems iš kitų, spręsti iškilusias problemas ir pasisemti gerosios praktikos. Širvintų r. VVG yra Vietos veiklos grupių tinklo narė nuo asociacijos sukūrimo pradžios 2007-12-28, aktyviai dalyvauja teikdama pasiūlymus, svarstydamas problemas, keisdamosi patirtimi. Širvintų r. VVG konstruktyviai bendradarbiauja su rajono savivaldybe, Vilniaus ir kitų apskričių VVG, su kaimo parlamentu, žiniasklaida bei kitomis informavimo priemonėmis. Būdama Lietuvos kaimo tinklo nare, Širvintų r. VVG yra iniciatorė ir įgyvendintoja projektų, kurių rezultatais dalijamės su visomis Lietuvos vietos veiklos grupėmis: • Projektas „Strategijos įgyvendinimo priežiūros ir įvertinimo kompiuterinės sisteminės programos sukūrimas“ (pagal Nacionalinio kaimo tinklo 2012 metų veiksmų plano veiksmų programos kryptį „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros patirties ir pokyčių nustatymas, rinkimas, sisteminimas, analizė, apibendrinimas ir pasiūlymų teikimas“). Projekto vertė – 5792,40 Eur. Širvintų r. VVG projekto rezultatas Strategijos įgyvendinimo priežiūros ir įvertinimo kompiuterinės sisteminės pristatymas buvo suorganizuotas Lietuvos VVG. • Projektas „Vietos veiklos grupių partnerystės stiprinimas dalijantis metodine pagalba“ (pagal Nacionalinio kaimo tinklo 2011 metų veiksmų plano veiksmų programos kryptį „Mokymų programų rengimas vietos veiklos grupėms, mokomųjų renginių, susijusių su parengtomis mokymo programomis, organizavimas, techninė ir metodinė pagalba įgyvendinant LEADER metodą“). Projekto vertė – 5792,40 Eur. Širvintų r. VVG kaip projekto rezultatu „Viešųjų pirkimų vertinimo metodika“ pasidalinome su visoms VVG, taip pat ŽŪM, Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centru. Širvintų r. VVG dalyvavome partneriu dviejuose teritoriniuose projektuose ir partneriu tarptautiniame projekte: • Teritorinis projektas „Molėtų, Širvintų, Švenčionių, Ukmergės rajonų dviračių maršrutas - galimybė kaimo ekonominės veiklos įvairinimui“ (pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“). • Teritorinis Kaišiadorių, Širvintų, Elektrėnų, VVG bendradarbiavimo projektas „Vandens turizmo populiarinimas Elektrėnų, Kaišiadorių ir Širvintų savivaldybėse“. • Tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Action and Interaction“ su Panevėžio, Pasvalio, Širvintų rajonų VVG ir Suomijos LAG EMO ry/ Mid-Uusimaa Development association KEHU ry.

8.6.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: Tolimesnis bendradarbiavimo principo taikymas numatytas Širvintų r. VVG bendradarbiavimo sutartyse, kurios pasirašytos su Molėtų, Ukmergės, Trakų rajonų vietos veiklos grupėmis, taip pat užmezgant ir plėtojant bendradarbiavimo projektus su kt. Lietuvos VVG. Tarptertorinių projektų tęstinumo ir naujų projektų idėjų sieksime perspektyvoje numatant tolimesnius kaimo plėtros veiksmus ir bendradarbiaujant vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpyje. Širvintų r. VVG ketina inicijuoti ryšių bendradarbiauti užmezgimą su Jungtinės Karalystės ir Škotijos socialine įmone (Changeworks UK Ltd, 30/5 Orwell Terrace, Edinburg, Midlothian, Scotland, UK), kuri organizuoja patirties mainus, patyriminius mokymus, skirtus socialinio verslo pradininkams. Lietuvoje socialinio verslo koncepcija dar tik pradėdama vystyti, todėl bendradarbiavimas su mokslo institucijomis, socialinio verslo vykdytojais, nevyriausybinėmis organizacijomis bus pravartus visapusiškai žinių, kompetencijos gilinimui. Širvintų rajono savivaldybė daugelį metų bendradarbiauja su Lenkijos Rakonewice Gmina, Chelmo vaivadija, su kuriais numatėme išplėsti bendradarbiavimą LEADER programos priemonės pagalba. Širvintų r. VVG inicijuos VVG tinklą įsijungti į Europos kaimo plėtros „LEADER“ asociaciją (EKPLA), nacionalinius tinklus, dalyvauti LEADER priemonės pasiekimų pristatymo renginiuose ne tik Lietuvos bet ir Europos mastu. Bendradarbiavimo bus siekiama patraukliais mainų forumais, motyvaciją skatinančia veikla ir įvairias galimybes kaimo plėtros procesuose suteikiančiomis priemonėmis.
8.7.	Vietos finansavimo ir valdymo principas:
8.7.1.	principo laikymasis rengiant VPS: Širvintų r. VVG strategijos rengimo ir įgyvendinimo eigoje didelis dėmesys skiriamas gerai veiklos struktūrai, sėkmingai derinant valdymo, finansavimo ir administravimo priemones. Širvintų r. VVG strateginio valdymo procesas glaudžiai susijęs su organizacija, jos vidine kultūra, ir žmogiškaisiais ištekliais. Tam, kad būtų įtraukti įvairūs vietos plėtros dalyviai, Širvintų r. VVG, partnerystės principu suformuota organizacija, ypatingą dėmesį skyrė vietos gyventojų, kaimo bendruomenių, verslo ir viešojo sektoriaus įtraukimui ir dalyvavimui rengiant VPS. Širvintų r. VVG akcentuoja bendradarbiavimą visais lygiais, todėl į viešuosius susitikimus, informacinius renginius supažindinimui su 2015-2020 m. strategijos finansavimo galimybėmis buvo kviečiami visi suinteresuotieji asmenys. Pirminiame strategijos rengimo etape, suformavus darbo grupes, atliekant socialinės, ekonominės, aplinkosaugos situacijos ir gyventojų poreikių analizę, Širvintų r. VVG nariai didžiąją laiko dalį skyrė statistinių duomenų rinkimui ir gyventojų nuomonių išsiaiškinimui, projektiniams pasiūlymams, kas padeda racionaliai išdėstyti VPS finansinį planą. Visuomenės informavimas vyko susitikimų, informacinių seminarų metu rajone esančiose 8 seniūnijose, rajono spaudoje, internete.
8.7.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS: Širvintų r. VVG įgyvendinimo metu bus vykdomi viešųjų ryšių veiksmai, viešinimas, kad vietos projektų rezultatai teiktų VVG teritorijos gyventojams naudos. Širvintų r. VVG sieks, kad finansavimas būtų skirtas tokiems vietos projektams, kurie atitiks finansavimo bendrąsias tinkamumo sąlygas, ir sąlygas nurodytas Programos priemonės aprašyme. VPS įgyvendinimo dokumentuose Širvintų r. VVG nustačiusi aiškius, detalius vietos projektų atrankos kriterijus, sudarys vienodas sąlygas vietos projektų paraiškų teikėjams

gauti paramą projektų investicijoms, tuo siekdama geriausios vietos projektų atitikties VPS tikslams ir prioritetams.

Širvintų r. VVG vykdydys savo veiklos, VPS vertinimą, siekdama visapusiškos naudos ir rezultatų vadovausis Viešųjų pirkimų įstatymu, reikalaudama vietos projektų vykdytojų, viešųjų juridinių asmenų pirkimus vykdyti skaidriai.

Širvintų r. VVG Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami nuo 2016 m. II-ojo pusmečio kelioms priemonėms (žr. 10 lentelę „VPS įgyvendinimo veiksmų planas“).

Širvintų r. VVG vietos projektų įgyvendinimui be skiriamos paramos investicijoms bus reikalingas prisidėjimas savo lėšomis. NVO teikiamiems projektams bus galimas vietoje piniginių įnašų prisidėjimas savanorišku darbu, kuris perskaičiuotas pinigine verte. Širvintų r. VVG prašys Širvintų r. Savivaldybės metiniuose biudžetuose numatyti lėšų prisidėjimui prie vietos projektų, taip pat nekilnojamo turto, kuriam planuojamos viešosios investicijos, paskirties keitimo išlaidoms numatyti.

Širvintų r. VVG valdymo organas išlaikys VPS įgyvendimo laikotarpyje nustatytą atstovavimą visiems trims sektoriams (pilietinei visuomenei, verslui ir vietos valdžiai), valdyboje bus užtikrintas skirtingos lyties ir įvairaus amžiaus atstovų dalyvavimas, siekiant didesnio jaunų žmonių atstovavimo. Valdyba, kaip patvirtinta įstatuose, ne rečiau kaip kas 3 metai užtikrins narių rotaciją, nepažeisdama tinkamo viešųjų ir privačių interesų derinimo. Valdyba, priimdama sprendimus dėl projektų finansavimo privalės užtikrinti vienodas sąlygas visiems pareiškėjams.

Įgyvendinant Širvintų r. 2015-2020 m. VPS, susijusias su vietos projektų pagal VPS įgyvendinimu ir VVG bendradarbiavimu galima bus per paskolų ir (arba) garantijų fondus ieškoti galimybių lengvatinėms paskoloms ir (arba) garantijoms. Paskolų ir (arba) garantijų siekiantys pareiškėjai turės atitikti priemonės veiklos sričių tikslus, tinkamumo kriterijus bei paramos teikimo reikalavimus.

Širvintų r. VVG 2015-2020 m. dėl VPS administravimo išlaidoms lėšų negavimo ar laikino tūkumo tai pat ieškos galimybių gauti paskolą.

Širvintų r. VVG ieškos galimybių teikti projektus ieškant projektinei veiklai galimybių ir finansavimo iš kitų 2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir nacionalinių programų.

VVG parengtos VPS priemonės didele dalimi nukreiptos skatinti kaimo bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO finansinį savarankiškumą, kuris realizuojamas sustiprinus žmogiškuosius ir institucinius NVO gebėjimus, taip pat skatinant nevyriausybinės organizacijas imtis pajamas generuojančios veiklos.

VVG orientuos vietos gyventojus ir organizacijas suvienyti turimus finansinius išteklius, kad projektams, kuriuose bendradarbiauja keli socialiniai ekonominiai partneriai sumažėtų administravimo kaštai. VPS numatytas skatinimas kelių partnerių kooperuotiems projektams, tokie projektai surinks daugiau balų.

Vadovaujantis Širvintų rajono savivaldybės strateginiu dokumentu „Širvintų rajono strateginio plėtros plano atnaujinimas“, ketinama pasinaudoti Savivaldybės parama, skirta I PRIORITETO „Žmogiškųjų išteklių ir socialinės gerovės plėtra“ priemonei „NVO tinklo Širvintų rajone plėtra, jų veiklos skatinimas“ ir III PRIORITETO „Verslo, turizmo ir kaimo plėtra“ priemonei „Paramos verslui Širvintų rajone plėtojimas“.

Svarbus vaidmuo dėl vietos projektų optimalaus rezultato pasiekimo teks Širvintų r. VVG viešųjų ryšių specialistui, kuris bus atsakingas už vietos gyventojų ir organizacijų aktyvinimą, informacijos sklaidą.

Ketinama įvairiais būdais skatinti projektų pareiškėjus, vykdytojus planuoti projektų biudžetus realiai, taupiai. VVG administracijos pareigybių funkcijose numatytos projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultacijos. VVG finansuos projektų vykdytojų mokymo projektus, kurie padėtų lengviau įgyvendinti projektų veiklas.

	VVG padės palaikyti ryšius tarp teritorijos gyventojų ir organizacijų, kad būtų visuotinai žinomos planuojamos įgyvendinti iniciatyvos, o naujai įgyvendinami projektai sustiprintų jau įgyvendintų projektų poveikį ir išplėstų juos naujai įgyvendinamomis veiklomis.
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.8.	Jaunimas:
8.8.1.	VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS: Jaunimas – viena svarbiausių LEADER priemonės tikslinių grupių. Šis principas taikomas įgyvendinant visas LEADER priemonės veiklos sritis (kodai 19.1–19.4). Jaunimo politika yra horizontalioji viešosios politikos sritis, apimanti įvairių sektorių viešąsias politikas (socialinės apsaugos ir darbo, sveikatos apsaugos, švietimo ir mokslo, ūkio ir kt.), todėl labai svarbu, kad nuolat vyktų konstruktyvus tarpžinybinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas, įtraukiant verslo sektorių ir jaunimo atstovus. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atliktu Kokybės vertinimu nustatyta, kad tose savivaldybėse, kuriose kaimų gyvenamosiose vietovėse gyvena daugiau nei 50 proc. visų savivaldybės gyventojų, tokių kaip Širvintų rajono savivaldybė, jaunimo politikos padėtis yra ypač problemiška. Širvintų r. savivaldybėje (įskaitant ir Širvintų miestą), pagal Lietuvos statistikos departamento 2013 m. duomenis gyveno 3 499 jauni asmenys (14–29 m. amžiaus), palyginus su visais gyventojais tik 21 proc., todėl dėmesys jaunimo poreikiams, jų išsakytoms problemoms naujojo periodo VPS įgyvendinimui yra svarbus. Jauni asmenys buvo pasitelkti atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę bei SSGG: - jauni asmenys kartu su aktyviais bendruomenės nariais atsiliėpė į kvietimus dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojama esama VVG teritorijos situacija. - Širvintų r. VVG siekdama sužinoti jaunimo situaciją Širvintų r. kaimo vietovėse, jaunimo nuomonėms pareikšti apie gyvenamosios vietovės esamą situaciją ir svarbiausiais problemas, paskleidė klausimyną mokyklose, kaimo bendruomenėse, seniūnijose. Klausimyną užpildė 19,5 proc. 18–29 metų jaunimas, 33,1 proc. pareiškusiųjų savo nuomonės buvo respondentai nuo 30–45 metų amžiaus. Klausimynas buvo parengtas ir patalpintas Širvintų r. VVG svetainėje 2014 m. gegužės mėn., kuomet ŽŪM dar planavo pradėti derinti su Europos Komisija Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių gaires. Dėl tos priežasties Širvintų r. VVG rengiant klausimyną, dar nebuvo aiškaustraktavimo jaunimo amžiaus tarpsnių nuo 14 iki 29 m. ir nuo 30 iki 40 m. Širvintų r. VVG nariai, atstovaujantys įvairių kaimo vietovių socialiniams – ekonominiams partneriams, galimi strategijos projektų pareiškėjai aktyviai dalyvavo susitikimuose, konsultaciniuose renginiuose, strateginių gairių svarstymuose, dalyvaujant jaunimui nuo 14 iki 29 m. ir nuo 30 iki 40 m. 2015-02-18 d. organizavome konsultacinį renginį jaunimui Musninkų kaime, 2015-03-28 d. Šiaulių k., Jauniūnų sen. Per šiuos susitikimus buvo nagrinėjamos jaunimo problemos kaimuose, aiškinamasi jų poreikiai. Tam, kad būtų paskatintas kaimo vietovėse verslumas, prioritetą teikiant jauniems žmonėms, organizavome pristatymą 2015-2020 metų kaimo plėtros perspektyvų. Paviešintą projekcinio pasiūlymo formą užpildė jauni žmonės pateikę originalių jų planuojamiems projektams idėjų. Gauti įvairūs anketiniai duomenys, projektiniai pasiūlymai, pasitarimų, susitikimų su suinteresuotais asmenimis išdavoje, Širvintų r. VVG pasirinko su poreikiais susietus prioritetus, priemones, veiklos sritis. Širvintų r. VVG stiprina tarpžinybinę komunikaciją su savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriumi, su rajono bendruomenėmis, kt. NVO, kad pritrauktume jaunimą, kuris gali sukurti įdomias veiklas, yra imlus pokyčiams.

	Į jaunų žmonių situaciją ir poreikius atsižvelgta nustatant VPS prioritetus ir priemones: - jauni asmenys gali teikti projektus pagal daugumą VPS priemonių; - įgūdžių, patirties ir kompetencijos suteikimui numatyta VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ LEADER-19.2-SAVA-3 pasitarnaus jaunų žmonių užimtumo didinimui, jaunimo verslumo ugdymui, mažinimui atotrūkio tarp miesto ir kaimo, paskatinimui jaunimo grįžti į kaimą. - „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ (LEADER-19.2-SAVA-6) galimų paramos gavėjų ir tikslinė grupės sąrašas apima jaunimo, sporto, kultūros ir kt. NVO. - Kaimo vietovių jaunimas VVG susitikimų kaimo bendruomenėse metu, išsakė, kad kaimo vietovėse labai trūksta viešojo naudojimo infrastruktūros, susijusios su laisvalaikio, poilsio, sporto ir kultūrine veikla. Tam numatyta VPS priemonė „Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“ LEADER-19.2-SAVA-7. Atsižvelgiant į situacijos analizę ir poreikius, dauguma planuojamų VPS projektų orientuoti į naudos gavėjus - jaunimą (žr. VPS 9 lentelę), Jaunimas – 2015-2020 m. vietos plėtros strategijos neatsiejama tikslinė grupė.
8.8.2.	VVG veiksmas, susijęs su principo laikymusi įgyvendinant VPS: Širvintų r. VVG valdymo organą sudaro iš 11 narių, 5 iš jų yra jauni žmonės iki 40 m. Šios sudėties Širvintų r. VVG valdybos kadencija tęsis iki 2018 metų. Toks jaunimo atstovavimas Širvintų r. VVG valdybos sprendimų priėmimo padės užtikrinti kaimo vietovių gyvybingumą ir tvarumą. Jauni žmonės bus įtraukti į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus: - organizuojant VVG valdymo organo darbą, visu VPS įgyvendinimo laikotarpiu bus laikomasi principo, jog ne mažiau kaip 27 proc. visų VVG valdybos narių būtų iki 40 m. Širvintų r. VVG, kviesdami teikti vietos projektų paraiškas, papildomai teiksime informaciją Širvintų rajono jaunimo tarybai, su jaunimu dirbančiųjų organizacijų ir jaunimo vadovams, kokios yra galimybės vietos jaunimui, įgyvendinant VPS lėšomis finansuojamus projektus. Atrenkant vietos projektus ir juos finansuojant, kurių pareiškėjai, naudos gavėjai arba projektų dalyviai yra 14-29 m. ar 30-40 m. asmenys bus jauni žmonės ar kuriantys darbo vietas jauniems žmonėms, pagal atrankos kriterijus bus atkreipiamas dėmesys papildomai skirti naudos ir kokybės balus. Esant nepakankamai informacijos projektų paraiškose apie projekto naudą jauniems asmenims, vietos projektų pareiškėjų bus prašoma pateikti papildomą informaciją, kaip vietos projektas pakeis jaunų asmenų situaciją ilgalaikės perspektyvos požiūriu. Projekto pareiškėjų bus prašoma pagrįsti, jog projektas, kurio tikslinė grupė yra jauni asmenys, priklausantys 14-29 m. ar 30-40 m. amžiaus grupei (arba kurį įgyvendinant šie asmenys dalyvauja), teikia ilgalaikę naudą; Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus viešinami, kaip gerosios praktikos pavyzdžiai. Vietos projektų kiti galimi pareiškėjai bus raginami atsižvelgti į jaunų asmenų poreikius ir į projekto rengimą įtraukti jaunus asmenis. VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas potencialūs vietos projektų pareiškėjai, pasitelkus specialistus bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų (priklausančių 14-29 m. ar 30-40 m. amžiaus grupei) poreikius atitinkančius projektus. Vietos bendruomenė bus raginama kartu, sutelktai gerinti jaunų asmenų įtraukimą į veiklų planavimą, skatinimą bendruomenėje veikti ir kurti kartu.

	Širvintų r. VVG viešųjų ryšių specialistas darbu su jaunimu turės ieškoti inovatyvių metodų, panaudoti informacines ir ryšių technologijas, kuriomis labiausiai linkęs naudotis jaunimas.
8.9.	Kultūra:
8.9.1.	VVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS: Įvairiapusiški veiksniai, lemiantys glaudesnius tarpsektorinius ryšius Širvintų r. VVG teritorijoje siejami su kultūros tęstinumo užtikrinimu, jos nuolatiniu formavimusi. Širvintų r. VVG strategijos numatyti prioritetai, priemonės, veiksmai suteikia galimybes atspindėti kultūros teikiamus ekonominius veiksmus kaip, pvz.: darbo vietų kūrimą, inovacijų plėtrą, užimtumo bei socializacijos procesų skatinimą. Viešojo ir privati kultūros puoselėjimo partnerystė kaimiškose vietovėse prisideda prie kultūros, tradicijų ir etnokultūrinių dimensių išsaugojimo. Iš apibendrintos Širvintų rajono savivaldybės 2014 m. gyventojų apklausos matyti, kad kultūros ir laisvalaikio praleidimo paslaugos vertinamos gan palankiai. Gerai vertinami kultūros renginiai vykdomi viešosiose erdvėse. VPS rengimo metu buvo atlikta išsami VVG teritorijos kultūros išteklių analizė. Analizei atlikti, duomenis pateikti pasitelkėme Širvintų rajono savivaldybės kultūros skyriaus ir Kultūros centro, Savivaldybės viešosios bibliotekos darbuotojus. Informaciją apie VVG teritorijoje puoselėjančias kultūrą, saviveiklinius kolektyvus ir mėgėjų meną, kultūros ir istorijos objektus bei vertybes, tautinio paveldo puoselėjimą, VVG teritorijoje organizuojamus renginius, yra pateikiama VPS 2.5 potemėje „VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai“. VPS veiklos srities „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ (LEADER-19.2-SAVA-6) projektų veiklomis bus siekiama, kad būtų integruojamos kultūrinės tradicijos, stiprinamas VVG teritorijos gyventojų kultūrinis tapatumas, puoselėjamas kultūros paveldas ir tradicijos, taip prisidedant prie turizmo plėtojimo. VPS prioriteto „Kaimo darni plėtra, savitumo ir aplinkos puoselėjimas, vietos gyventojų kompetencijų didinimas“ priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ LEADER-19.2-SAVA-3 suteiks galimybes vykdant mokymus, pasitelkus konkrečių sričių specialistus įgyvendinti kultūros kaitos pobūdžio iniciatyvas, suteikiant krašto kultūros ištekliais naują vertę, kartu stiprinant VVG teritorijos konkurencingumą.
8.9.2.	VVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS: Širvintų r. VVG strategijos priemonių ir veiklos sričių sąrašė numatomi projektai, susiję su edukacinių renginių vystymu, kuriuose atsispindėtų tradicijų išsaugojimas, kultūrinė veikla, amatų puoselėjimas. Šios projektinės veiklos gali prisidėti sukuriant pridėtinę vertę. Pilietinės visuomenės brandumui vystyti, kuris padėtų įtraukti platesnį bendruomenės žmonių būrį rūpintis kultūriniais, visuomeniniais bendraisiais reikalais, padedant išvengti nepagrįstų ambicijų, nemokėjimo klausytis, diskutuoti, skirti esminius dalykus nuo smulkmenų, siekti kompromisų, bus Širvintų r. VVG viešųjų ryšių specialisto darbo veiklos sritys VPS įgyvendinimo laikotarpyje. Iki kiekvieno kvietimo teikti vietos projektų paraiškas paskelbimo, VVG teritorijoje bus organizuojami informaciniai renginiai potencialiems vietos projektų pareiškėjams. VPS priemonė „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ (LEADER-19.2-SAVA-6) atskleidžiamos galimybės įgyvendinti projektus, kuomet išmaniai panaudojant Širvintų

	rajono kaimo vietovių kultūros paveldą, puoselėjant vietos kultūrinės tradicijas bus vykdomos veiklos paskatinačios turizmo paslaugas ir kartu kuriančios pridėtinę vertę. Vykdam mokymus bus pateikiama gerosios praktikos pavyzdžių iš kitų teritorijų; prireikus bus kviečiami atskirų sričių specialistai, galintys suteikti vertingų praktinių žinių, reikalingų įgyvendinant vietos projektų pareiškėjų, vykdytojų iniciatyvas, turinčias išliekamąją vertę. Vietos projektų pareiškėjai pagal poreikį bus konsultuojami asmeniškai.
8.10.	Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):
8.10.1.	VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS: Darnusis vystymasis yra toks vystymasis, kurio metu derinami ekonominiai, socialiniai ir aplinkos aspektai, siekiant patenkinti dabarties kartos poreikius, nepabloginant gyvenimo sąlygų ateities kartoms. Darnusis vystymasis taip pat reiškia išmintingo vartojimo siekimą, atskirties bei skurdo mažinimą, žmonių sveikatos ir aplinkos būklės gerinimą. Širvintų r. VVG atstovaujamos teritorijos socialinės ir ekonominės situacijos analizė apima ir aplinkos būklės nagrinėjimą. VPS 2.6 dalyje pateikta turima informacija apie ekologinį ūkininkavimą, kraštovaizdį, vandens telkinius bei išteklius, tinkamus rekreacijai, biologinę įvairovę ir saugomas teritorijas, vandens kokybę bei atsinaujinančius energijos šaltinius. Širvintų r. VVG teritorijos darniam vystymuisi teigiamos įtakos turės VPS 1 prioriteto „Ekonominės plėtros ir bendradarbiavimo skatinimas kaimo vietovėse“ priemonė „NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO) LEADER-19.2-SAVA-1. Ši priemonė yra skirta skurdo ir socialinės atskirties rizikos kaimo vietovėse mažinimui. Įgyvendinat VPS priemonės „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“ LEADER-19.2-SAVA-5 bei priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritimi „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“ (LEADER-19.2-6.4) bus siekiama kurti ir vystyti ekonomines veiklas kaimo vietovėse, stiprinti atstovaujamos teritorijos konkurencingumą, didinti užimtumą. Priemonės veiklos sritys „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“ (LEADER-19.2-6.2), projektais bus galimybė skatinti diegti aplinką tausojančias priemones, tokias kaip atliekinės biomasės perdirbimą ir panaudojimą energijos gamybai. Priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritys „Bendradarbiavimas įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“ (LEADER-19.2-16.4) bei priemonės „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ (LEADER-19.2-SAVA-6) projektais remiamas bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, fizinių asmenų, labai mažų ir mažų įmonių veikimas partnerystės principu, organizuojant bendrus darbo procesus. VPS lėšomis remiami projektai sudarys galimybę vietos gyventojams užsidirbti daugiau pajamų geriau panaudojant turimus išteklius (žemės ūkio produkciją). Bendradarbiavimas inovatyvių paslaugų ir produktų sukūrimui teiks ekonominę naudą, atskleis vietos išteklių geresnio panaudojimo galimybes (įskaitant ir gamtos išteklius), kurių panaudojimas yra neatsiejamas nuo darniojo vystymosi. VPS priemone „Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“ LEADER-19.2-SAVA-7 projektai padidins kaimo vietovių patrauklumą įvairiais aspektais, įskaitant ir supamos aplinkos sutvarkymą. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ LEADER-19.2-SAVA-3, suteiks galimiams projektų pareiškėjams ir vykdytojams būtinų žinių, kompetencijų, apimančių darniojo vystymo sritį. Ši VPS priemonė bus neutrali darnaus vystymosi atžvilgiu.

	Širvintų r. VVG visos kitos aukščiau minėtos priemonės (LEADER-19.2-SAVA-1, LEADER-19.2-SAVA-5, LEADER-19.2-SAVA-6, LEADER-19.2-SAVA-7, LEADER-19.2-6, LEADER-19.2-6.4, LEADER-19.2-4.2, LEADER-19.2-16.4) turės tiesioginės įtakos darniam vystymui. • Priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ – įgyvendinant socialinio verslo iniciatyvas, aktyvinama ir skatinama vietos bendruomenė, o jos komerciniai veiksmai nukreipiami visuomenės labui, socialiai draugiškai aplinkai kurti. Šios priemonės poveikis, ne tik socialinės aplinkos bei situacijos gerinimas, bet ir gyvenamosios aplinkos pritaikymas. Ši priemonė apima visus darnaus vystymosi aspektus. VPS priemonės ir veiklos sritys, kurios yra neutralios darniam vystymuisi: • Priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritys, „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“, „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“; ir priemonė „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“, priemonė „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei išteklių ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“, priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai; priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritys „Bendradarbiavimas įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“. Šios priemonės orientuotos į pelną ir investicijas, tačiau, pagal šias priemonės / veiklos sritys vienas iš specialiųjų reikalavimų pareiškėjams numato, kad paramos paraiškoje turi būti patvirtinta, kad teikiamo projekto veikla neturi neigiamo poveikio aplinkai. Priemonės „Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“ taip pat paraiškoje bus privalu patvirtinti, kad projektų veiklos neturi neigiamo poveikio aplinkai. Priemonių, turinčių neigiamos įtakos darniam teritorijos vystymui, Širvintų r. VVG VPS nėra.
8.10.2.	VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS: Širvintų r. VVG skatins kad per žinias, patirtį, kompetenciją, teritorijos gyventojai būtų motyvuojami laikytis aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių darnaus vystymosi reikalavimų ir savarankiškai taikyti problemų sprendimui bei savo ateities kūrimui. Širvintų VVG teritorijos darniam vystymuisi turizmo vystymas perspektyvus atsižvelgiant į ateities turizmo poreikius. Kaimo turizmas galėtų būti kaip socialinis-ekonominis reiškinys, kurio racionali plėtra yra vienas iš būdų gerinti kaimo gyventojų gyvenimo lygį. Visuose paminėtuose etapuose ypatingas dėmesys bus skiriamas tam, kad įgyvendinami projektai neturėtų neigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi ir jos aplinkos būklei, kad į projektų atrankos procesus būtų kuo aktyviau įtraukiami asmenys, turintys gebėjimų darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos srityje, kad projekto diegėjams būtų teikiama metodinė pagalba šiais klausimais. Yra numatyti vietos projektai, kurių įgyvendinimas turės teigiamos įtakos Širvintų r. VVG teritorijos darniam vystymuisi ir aplinkos kokybei. Projektai, kurių įgyvendinimas turės teigiamos įtakos Širvintų r. VVG teritorijos darniam vystymuisi ir aplinkos kokybei, ir projektų viešinimo kompanijoje bus išskirtinai pavišinti. Yra numatyta VVG tinklalapyje visus šiuos projektus, kurie turės teigiamos įtakos Širvintų r. VVG teritorijos darniam vystymuisi ir aplinkos kokybei, išskirti papildomoje tinklalapio rubrikoje „Projektai, kurie kuria teritorijoje išskirtines vertes“. Kvietimų teikti paraiškas etape ypatingai akcentuosime tai, jog įgyvendinamų projektų veiklos, turinčios aiškios neigiamos įtakos – nepriimtinos“ Širvintų r. VVG teritorijos darniam vystymuisi ir aplinkos kokybei. Šis principas bus viešinamas jau kvietimų teikti

	paraiškas informacijoje. Šioje informacijoje akcentuosime, kad visi teritorijoje įgyvendinami projektai turi numatyti papildomas priemones, kurios leistų įgyvendinti aplinkosaugos ir klimato kaitos švelninimo veiksmus. Vietos projektų atrankos etape esame numatę konsultavimąsi (pagal poreikį) su šios srities specialistais tam, kad jie galėtų įvertinti galimas atrankos procese dalyvaujančių projektų aplinkosaugos, klimato švelninimo veiksmų rizikas ir pasiūlytų, kaip jas sumažinti. Prieš projektų atrankos procesą yra numatytas atrankos procedūroje dalyvaujančių asmenų supažindinimas su pagrindiniais darnaus vystymo principais ir pagrindiniais šio principo vertinimo kriterijais (numatytas informacinis renginys). Esant būtinybei, į patį projektų atrankos procesą ketiname kviešti šios srities specialistus. Daug numatytų ir pateiktų priemonių iš tikrųjų užtikrins darnaus vystymosi principų įgyvendinimą: - visiems vietos projektams, įgyvendinamiems pagal VPS, atrankos metu bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad vietos projektas atitinka darniojo vystymosi aspektą ir /arba neturės neigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi; vietos projektų atrankos metu, iškilus abejonėms dėl vietos projekto atitikties darniojo vystymosi tinkamumo kriterijui, bus papildomai konsultuojamasi su asmenimis, turinčiais gebėjimų darnaus vystymosi srityje; - vietos projektų vykdytojams rengiant projektus ar projektų įgyvendinimo metu iškilus poreikiui, bus teikiama metodinė pagalba darniojo vystymosi klausimais; - VPS rezultatų sklaidos metu bus pristatomi įgyvendinti projektai, turėję teigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi, o potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus raginami naudotis gerąja praktika; VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo metu bus taikomos kompleksinės priemonės (vieši susitikimai, individualios konsultacijos, viešinio medžiaga ir t.t.) nuolat primenančios potencialiems vietos projektų vykdytojams, jog visais VPS lėšomis finansuojamais vietos projektais pirmiausia siekiama telkti vietos bendruomenę, orientuojantis į darnią ir ilgalaikę krašto plėtrą.
8.11.	Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas
8.11.1.	VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS: Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo ir nediskriminacijos privalu laikytis įgyvendinant visas LEADER priemonės veiklos sritis. Širvintų r. VVG valdymo organas sudaromas taip, kad būtų išlaikomos lygios vyrų ir moterų galimybės. Dėmesys atkreiptas tam, kad šį principą pažeidžiantys vietos projektai turi būti peržiūrėti dėl finansavimo skyrimo, pareiškėjai privalo įsipareigoti Moterų ir vyrų lygių galimybių principą taikyti veiklose. Širvintų r. VVG vietos plėtros strategija parengta atsižvelgiant į lygias galimybes: VPS rengime galėjo dalyvauti visi norintys ir įvairias sritis atstovaujantys vietos gyventojai. Strategijoje numatytų priemonių ir veiksmų įgyvendinimui parama bus teikiama taip pat nepažeidžiant vyrų ir moterų, jaunimo, pagyvenusiųjų ir kitų socialinių demografinių grupių žmonių lygių galimybių principo. Širvintų r. VVG strategija orientuota į vietos gyventojų lygiateisiškumą ir lygių galimybių užtikrinimą. Išskiriant pagrindinį ES kaimo plėtros prioritetą „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“, siekiama keisti nusistovėjusį neigiamą požiūrį į atskiras socialinių asmenų grupes bei pažeidžiamų asmenų grupių integraciją į kaimo plėtros procesus. Širvintų r. savivaldybėje sukurta visuomeninė moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimo komisija, kurioje dalyvauja Širvintų r. VVG narys.
8.11.2.	VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:

	Širvintų r. VVG keisis naudinga informacija tiek su vietos valdžia, socialiniais partneriais apie moterų ir vyrų lygybės įgyvendinimą savivaldybėje, tiek su kitomis organizacijomis. Širvintų r. VVG valdyba, organizuodama VVG administracijos darbą, atlikdama administracijos darbuotojų atranką vadovausis kvalifikaciniais reikalavimais, nurodytais VPS 13.2 dalyje. Kliūtimi dirbti VVG administracijoje negalės būti tokie kriterijai kaip tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija; Organizuojant VVG valdybos darbą per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi kriterijaus, kad VVG valdyboje būtų įvairaus amžiaus (t.y. ne mažiau kaip 35 proc. VVG valdybos narių iki 40 m. amžiaus jų išrinkimo į VVG valdybą dieną) ir užtikrinant, kad bus išlaikytas abiejų lyčių atstovų santykis 40:60. Bus laikomasi principo, jog būti išrinktam VVG valdybos nariu kliūtimi negali būti tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija; Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad vietos projektas prisideda prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo ir/arba neturės neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui; Vietos projektai bus tvirtinami atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka reikalavimą nepažeisti moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principą; Atrankos posėdžiuose galės dalyvauti visi pageidaujantys, neapribojant galimybės dalyvauti dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos; Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai (jau įgyvendinti projektai), kuriais buvo prisidedama prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo. Potencialiems vietos projektų pareiškėjams, jų vykdytojams bus nuolat primenama apie būtinybę imtis veiksmų, kad būtų prisidedama prie minėto principo įtvirtinimo VVG teritorijoje; Vykdam VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus individualiai konsultuojami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo klausimais, esant poreikiui potencialiems pareiškėjams bus teikiama kita metodinė pagalba.
--	---

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas

9.1.VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių

9.1.1.VPS prioritetas Nr. I.,Ekonominės plėtros ir bendradarbiavimo skatinimas kaimo vietovėse“		
9.1.1.1. VPS priemonė „NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO) LEADER-19.2-SAVA-1		
9.1.1.1.1.	VPS priemonės tikslas: Mažinti skurdo ir socialinės atskirties riziką kaimo vietovėse skatinant nevyriausybinių sektoriaus ekonominį ir socialinį užimtumą.	
9.1.1.1.2.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė yra skirta socialinių ir ekonominių problemų sprendimui(sveikatos priežiūros, pagalbos pagyvenusiems asmenims ar neįgaliesiems, pažeidžiamų grupių socialinės įtraukties, vaikų priežiūros, paslaugų trūkumo kaime ir kt.). Širvintų rajono VVG teritorijoje. Šiuo metu susiduriame su visuomenės senėjimo, mažas pajamas gaunančių asmenų bei įvairiomis socialinėmis problemomis, todėl būtina ieškoti naujų ir inovatyvių būdų kurti veiklas, kurios padėtų spręsti bendruomenines problemas, tiek būtų finansiškai tvarios. Pagal priemonę vykdoma ūkinė veikla turės atitikti Socialinio verslo vykdymo pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones gaires (toliau – Gairės) ir/ar nacionalinę Socialinio verslo koncepciją, patvirtintą 2015 m. balandžio 3 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu Nr. 4-207 „Dėl socialinio verslo koncepcijos patvirtinimo“ (toliau – Socialinio verslo koncepcija) ir/arba viešąjį interesą (kai veiklą vykdo savivaldybės įsteigtos viešosios įstaigos). Remiamos veiklos: • Trūkstančių paslaugų (pagalbos pagyvenusiems asmenims ar neįgaliesiems, vaikų priežiūros, buitinių, ūkinių paslaugų, ir kt.) gyvenamojoje vietovėje teikimas socialiai pažeidžiamoms grupėms (socialinės rizikos šeimoms, žmonėms su negalia, vienišioms senyvo amžiaus žmonėms, daugiavaikėms šeimoms, vienišoms mamoms, bedarbiams, vaikams, mažamečius vaikus auginančioms šeimoms, asmenims atsidūrusiems nepalankioje padėtyje ir pan.) kūrimas; • Darbo vietų kūrimas socialiai pažeidžiamoms grupėms (socialinės rizikos šeimoms, žmonėms su negalia, vienišioms senyvo amžiaus žmonėms, daugiavaikėms šeimoms, vienišoms mamoms, bedarbiams, mažamečius vaikus auginančioms šeimoms ir pan.). Priemonė skirta darbo vietoms sukurti. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendinti ne mažiau kaip 1 vietos projektas ir bus sukurtos ne mažiau kaip 1,75 darbo vietos.
9.1.1.1.3.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.1.1.3.1	pelno	X
9.1.1.1.3.12	ne pelno	

9.1.1.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais gali būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, įregistruoti pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinų organizacijų, arba Asociacijų arba Viešųjų įstaigų, arba Labdaros ir paramos fondų įstatymus. <i>Tinkami paramos gavėjai:</i> • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos kaimo bendruomenės ir kitos nevyriausybines (jaunimo, sporto, kultūros ir kt.) organizacijos, fondai; • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos viešosios įstaigos įsteigtos pagal Nevyriausybinų organizacijų įstatymą;
9.1.1.1.5.	Priemonės tikslinė grupė	• Socialiai pažeidžiamos grupės (socialinės rizikos šeimos, vieniši ir senyvi žmonės, daugiavaikės šeimos, bedarbiai, vaikai, mažamečius vaikus auginančios šeimos, neįgalieji ir pan.); • Skurdo riziką patiriantys asmenys ir šeimos.
9.1.1.1.6.	Tinkamumo sąlygos	Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. Pagal šią priemonę teikiami vietos projektai turės atitikti numatytam priemonės tikslui ir remiamas priemonės veiklas. <i>Specialieji reikalavimai pareiškėjams:</i> • vietos projektas kuria naujas darbo vietas; • pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla(-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis); • paraiškos pateikimo metu pareiškėjas aiškiai pagrindžia, kad organizacija turi žmogiškųjų išteklių, kurie planuoja dirbti sukurtose darbo vietose t.y. asmenų, kurie yra kompetetingi projekto veiklų vykdyme po projekto įgyvendinimo ir (arba) planuoja samdyti specialistus, (vertinama pagal projekto paraiškos informaciją ir kartu pateikiamus dokumentus (gyvenimo aprašymus, sutartis ir (arba) susitarimus su atitinkamais specialistais).
9.1.1.1.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • didesnis sukurtų naujų darbo vietų skaičius; • projektas įgyvendinamas partnerystėje su kitomis organizacijomis.
9.1.1.1.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 87 360,00 Eur.

9.1.1.1.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 95 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.
9.1.1.2. VPS priemonė „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“ LEADER-19.2-SAVA-5		
9.1.1.2.1.	VPS priemonės tikslas: sudaryti sąlygas kaimo gyventojams pradėti naują, konkurencingą ir gyvybingą verslą kaimo vietovėse.	
9.1.1.2.2.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė skirta ekonominės veiklos kaimo vietovėse kūrimui, konkurencingumo ir užimtumo didinimui. Pagal priemonę parama teikiama ekonominei veiklai, išskyrus žemės ūkio veiklą, kaimo vietovėje pradėti. Parama ekonominės veiklos pradžiai kaime didina galimybes dalyvauti darbo rinkoje jauniems, nedirbantiems asmenims, skatina veiklos įvairinimą, padeda mažinti ūkininkų ir kitų žemės ūkio subjektų sezoninį užimtumo svyravimą ir prisideda prie demografinės padėties kaime stabilizavimo. Remiama veikla: • parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse, apimančiai įvairius ne žemės ūkio verslus, produktų gamybą, apdorojimą, perdirbimą, jų pardavimą, įvairių paslaugų teikimą, įskaitant paslaugas žemės ūkiui; Priemonė skirta darbo vietoms sukurti. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendinti ne mažiau kaip 11 vietos projektai ir bus sukurta ne mažiau kaip 11 darbo vietų. Didžiausia projektui skirta paramos suma yra apibrėžta, remiantis turimų iniciatyvų regione įgyvendinti šios priemonės projektus įvardintų lėšų poreikio patirtimi.
9.1.1.2.3.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.1.2.3.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.1.2.3.2	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.1.2.4.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais gali būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, įregistruoti pagal Lietuvos Respublikos Asociacijų arba Nevyriausybinių organizacijų įstatymus ir registruoti fiziniai asmenys. Tinkami paramos gavėjai: • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos NVO (kaimo bendruomenės, jaunimo, sporto, kultūros ir kitos organizacijos); • Širvintų rajono VVG teritorijoje nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruojantys fiziniai asmenys vyresni nei 18 metų įskaitant ūkininkus). • Širvintų rajone (išskyrus Širvintų miestą) naujai įsteigtas (įregistruotas ne anksčiau kaip prieš 6 mėn. iki paraiškos pateikimo dienos) privatus juridinis asmuo

		(labai maža įmonė), kurio buveinė yra Širvintų r. VVG teritorijoje.
9.1.1.2.5.	Priemonės tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.1.1.2.6.	Tinkamumo sąlygos	Vietos projektai teikiami pagal priemonę „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“ turi atitikti numatytą priemonės tikslą ir remiamą veiklą. Specialieji reikalavimai pareiškėjams: • jei paraišką teikia veiklą jau vykdomas fizinis asmuo, projekto metu numatytos vykdyti veiklos, t.y. kuriamas verslas turi būti nesusijęs su fizinio asmens jau vykdoma veikla, t.y. planuojamas pradėti verslas priskiriamas kitai EVRK kodų kategorijai (vertinama pagal EVRK kodus). • paramos paraiškoje išsipareigota, kad projekto veikla atitiks darnaus vystymo reikalavimus ir neturės neigiamo poveikio aplinkai. • projekte numatytas naujų darbo vietų kūrimas. • jei paraišką teikia registruoti viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, įregistruoti pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų, arba Asociacijų arba Viešųjų įstaigų, arba Labdaros ir paramos fondų įstatymus, pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla(-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis);
9.1.1.17.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • didesnis sukurtų naujų darbo vietų skaičius; • projekto paraišką teikia fizinis asmuo asmuo iki 40 metų.
9.1.1.18.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Didžiausia paramos suma negali būti didesnė kaip 38 140,00 Eur.
9.1.1.19.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai paraiškos teikėjas fizinis asmuo arba privatus juridinis asmuo (labai maža įmonė). Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai paraiškos teikėjas NVO.
9.1.1.3. VPS priemonė „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“ LEADER-19.2-SAVA-6		
9.1.1.3.1.	VPS priemonės tikslas: skatinti NVO bendradarbiavimą, plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas.	
9.1.1.3.2.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė skirta kaimo bendruomenių ir kitų NVO bendradarbiavimui, organizuojant bendrus darbo

		procesus, dalijantis įrenginiais bei ištekliais, vykdant bendrą veiklą, susijusią su turizmo paslaugų plėtra ir rinkodara. Partnerių apjungimas, paskatina efektyvesnes, veiksmingesnes, labiau atitinkančias visų kaimo plėtros dalyvių poreikius priemones ir užtikrina tvarų ir subalansuotą ekonominį vystymąsi bei užimtumo plėtrą ir socialinės atskirties mažinimą. Remiamos veiklos: • bendradarbiavimas, kuriant inovatyvias paslaugas ir produktus, susijusius su skirtingų subjektų ir vietos išteklių apjungimu, turiningo laisvalaikio ir aktyvaus poilsio organizavimu, turizmo skatinimu • Turizmą skatinančių veiklų kūrimas ir plėtra, įskaitant edukacinių programų vykdymą, kulinarinio paveldo ir kultūrinių tradicijų puoselėjimą. Priemonė skirta darbo vietoms sukurti. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendintas ne mažiau kaip 1 vietos projektas ir bus sukurta ne mažiau kaip 1 darbo vietos.
9.1.1.3.3.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.1.3.3.1.	<i>pelno</i>	☒
9.1.1.3.3.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.1.3.4.	Tinkami paramos gavėjai	Tinkami paramos gavėjai: • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos ir veiklą vykdančios NVO (kaimo bendruomenės, jaunimo, sporto, kultūros ir kt. organizacijos)
9.1.1.3.5.	Priemonės tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.1.1.3.6.	Tinkamumo sąlygos	Tinkamumo sąlygos: • vietos projektas kuria naujas darbo vietas kaimo gyventojams; • pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla (-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis).
9.1.1.3.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • didesnis sukurtų naujų darbo vietų skaičius; • projektą pagal partnerystės ir (arba) bendradarbiavimo sutartį teikia daugiau nei du subjektai.
9.1.1.3.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 48 370,00 Eur.
9.1.1.3.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 80 proc. visų tinkamų

		finansuoti vietos projekto išlaidų, kai paraiškos teikėjas NVO.
9.1.2.VPS prioritetas Nr. II„Kaimo darni plėtra, savitumo ir aplinkos puoselėjimas, vietos gyventojų kompetencijų didinimas“		
9.1.2.1. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ LEADER-19.2-SAVA-3		
9.1.2.1.1.	VPS priemonės tikslas: stiprinti Širvintų rajono VVG bendruomenių, nevyriausybinių ir kitų organizacijų narių ir kitų kaimo gyventojų kompetencijas ir skatinti mokymąsi visą gyvenimą, vystant jų kompetencijas konkurencingumo didinimo, verslumo skatinimo ir inovatyvumo vystymo srityse.	
9.1.2.1.2.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė yra skirta vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymui, įgūdžių įgijimui, projektų inovatyvumo Širvintų rajono VVG teritorijos aspektu. Priemonės įgyvendinimu siekiama, kad vietos projektų paraišką teiktų ir vietos projektą įgyvendintų viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, išsigilinant į Širvintų r. VVG teritorijos nevyriausybinių organizacijų problemas ir poreikius ir apjungiant paraiškos teikimo metu daugiau skirtingų organizacijų, privačių juridinių ir fizinių asmenų. Remiamos veiklos: - Projektų pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai projektų inovatyvumo, konkurencingumo didinimo klausimais; - Širvintų rajono VVG teritorijos gyventojų ir teritorijoje veikiančių subjektų mokymai (socialinio verslumo klausimais; verslumo, inovacijų taikymo kaimo plėtros procesuose, lyderystės, kooperacijos, trumpos maisto tiekimo grandinės organizavimo, perdirbimo ir kitomis temomis, susijusiomis su vietos plėtros strategijoje numatytų priemonių įgyvendinimu); - Projektų pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai savo realizuojamų produktų rinkos plėtros, vadybos inovacijų srityje. Priemonė nekurianti darbo vietų. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendintas ne mažiau kaip 3 vietos projektai.
9.1.2.1.3.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.2.1.3.1	<i>pelno</i>	☐
9.1.2.1.3.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.2.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Tinkami paramos gavėjai:

		• Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti ir veiklą vykdančys viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys: NVO (kaimo bendruomenės, jaunimo, sporto, kultūros ir kitos organizacijos); • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos viešosios įstaigos.
9.1.2.1.5.	Priemonės tikslinė grupė	Širvintų rajono VVG teritorijos vietos projektų potencialūs, esami pareiškėjai ir vykdytojai
9.1.2.1.6.	Tinkamumo sąlygos	Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. Pagal šią priemonę teikiami vietos projektai turės atitikti numatytam priemonės tikslui ir remiamas priemonės veiklas. Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams: • Projektas parengtas įtraukiant tikslinę grupę, t. y. atliktos apklausos, tyrimai, analizės, įrodančios projekto poreikį. • Pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla (-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis).
9.1.2.1.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • Didesnis projekto partnerių skaičius. • Į projekto veiklas įtrauktas didesnis Širvintų r. VVG teritorijos potencialių, esamų pareiškėjų ir/ar vietos projekto vykdytojų (fizinį asmenų atveju) arba potencialių, esamų pareiškėjų ir/ar vietos projekto vykdytojų (juridinių asmenų atveju) raštu deleguotų asmenų, turinčių tiesiogines sąsajas su pareiškėju ir/ar vietos projekto vykdytoju (darbuotojai, nariai) ir (arba) vietos projektu (pareiškėjų ir/ar vietos projekto vykdytojų delegavimo rašte turi būti nurodoma, koku būdu mokymų dalyviai prisidės prie konkretaus vietos projekto rezultatų siekimo). • Projektas susijęs su inovacijomis (naujoviškumas teritoriniu aspektu).
9.1.2.1.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Didžiausia paramos suma - 13 900,00 Eur.
9.1.2.1.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų
9.1.2.2. VPS priemonė “Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“ LEADER-19.2-SAVA-7		
9.1.2.2.1.	VPS priemonės tikslas: kurti patrauklią aplinką gyventi kaimo vietovėse, didinti kaimo gyventojų socialinį aktyvumą.	
9.1.2.2.2.	Priemonės apibūdinimas	Priemonė skirta kaimo atnaujinimui, siekiant sumažinti kaimo vietovių atskirtį, didinant jų patrauklumą ir gyvenimo kokybę.

		Priemonė yra investicinio pobūdžio, skirta viešųjų erdvių sutvarkymui, rekreacinių zonų įrengimui, laisvalaikio ir sporto vietų sutvarkymui, atnaujinimui. Sutvarkytose vietose bus vykdoma, poilsio, kultūrinė, socialinė, jaunimo laisvalaikio, sporto ir kt. veikla kaime. Priemonės įgyvendinimas sudarys sąlygas gerinti gyvenamąją aplinką, siekiant mažinti socialinę atskirtį, skatinti ekonominį augimą, gyventojų aktyvumą ir įvairių iniciatyvų įgyvendinimą Širvintų rajono VVG teritorijoje. Remiama veikla: • viešojo naudojimo infrastruktūros, susijusios su laisvalaikio, poilsio, sporto ir kultūrine veikla, sukūrimas ir atnaujinimas. Priemonė nekurianti darbo vietų. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendinti ne mažiau kaip 7 vietos projektai.
9.1.2.2.3.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.2.2.3.1.	<i>pelno</i>	☐
9.1.2.2.3.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.2.2.4.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais gali būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, įregistruoti pagal Lietuvos Respublikos Asociacijų arba Labdaros ir paramos fondų įstatymą arba Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymus. Tinkami paramos gavėjai: Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos kaimo bendruomenės ir kitos nevyriausybinės (jaunimo, sporto, kultūros ir kt.) organizacijos; Širvintų rajono savivaldybės administracija, Širvintų rajono savivaldybės biudžetinės įstaigos, įregistruotos pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymus.
9.1.2.2.5.	Priemonės tikslinė grupė	• Širvintų rajono VVG teritorijos gyventojai; • Vaikai ir jaunimas iki 29 metų.
9.1.2.2.6.	Tinkamumo sąlygos	Tinkamumo sąlygos: Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. Pagal šią priemonę teikiami vietos projektai turės atitikti numatytam priemonės tikslui ir remiamas priemonės veiklas. Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams: • pareiškėjas turi administracinių gebėjimų įgyvendinti vietos projektą,

		• pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla (-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis).
9.1.2.2.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • Projektas įgyvendinamas Širvintų r. VVG teritorijoje (kaime, miestelyje), kurioje nebuvo investuota pagal 2007-2013 metų vietos plėtros strategijos priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“. • Projektas įgyvendinamas partnerystėje ne mažiau kaip 2 partneriams dalyvaujantiems projekto veiklose ir besinaudojančiais projekto rezultatais.
9.1.2.2.8.	Didžiausia paramos suma projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 34 259,00 Eur.
9.1.2.2.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.
9.2. VPS priemonės, turinčios veiklos sritis		
9.2.1. VPS prioritetą Nr. I „Ekonominės plėtros ir bendradarbiavimo skatinimas kaimo vietovėse“		
9.2.1.1. VPS priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ LEADER-19.2-6		
9.2.1.1.1.	VPS priemonės tikslas: sudaryti sąlygas kaimo gyventojams vystyti konkurencingą ir gyvybingą verslą, stiprinantį Širvintų rajono kaimiškųjų vietovių ekonominį kapitalą.	
9.2.1.1.2.	1 veiklos sritis	„Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“ LEADER-19.2-6.2
9.2.1.1.3.	Veiklos srities apibūdinimas	Veiklos sritis skirta ekonominės veiklos kaimo vietovėse kūrimui, konkurencingumo ir užimtumo didinimui. Pagal priemonę parama skiriama ekonominės veiklos, apimančios įvairius ne žemės ūkio verslus, pradžiai. Parama <u>ekonominės veiklos pradžiai kaime</u> didina galimybes dalyvauti darbo rinkoje jauniems, nedirbantiems asmenims, skatina veiklos įvairinimą, padeda mažinti ūkininkų ir kitų žemės ūkio subjektų sezoninį užimtumo svyravimą ir prisideda prie demografinės padėties kaime stabilizavimo. Remiama veikla: • parama fizinių asmenų ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse, apimančiai įvairius ne žemės ūkio verslus, produktų gamybą, apdorojimą, perdirbimą, jų pardavimą, įvairių paslaugų teikimą, įskaitant paslaugas žemės ūkiui; • parama aktyvaus poilsio ir turizmo paslaugų kūrimui;

		• Paslaugų, teikiamų kaimo gyventojams kūrimas ir plėtra (<i>buitinių paslaugų: kirpykla, skalbykla, siuvykla, batų taisykla ir pan.</i>); <i>aplinkos tvarkymo: vejų pjovimas, vaismedžių genėjimas, šiukšlių išvežimas ir pan., namų priežiūros paslaugos, smulkių žemės sklypų įdirbimas ir pan.</i>). Veiklos sritis skirta darbo vietoms kurti. Planuojama, kad pagal šią veiklos sritį bus įgyvendinti 5 vietos projektai ir sukurtos 5,5 darbo vietos.
9.2.1.1.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.1.4.1	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.1.4.2	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.1.5.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais gali būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti fiziniai asmenys, naujai įsteigtas (įregistruotas ne anksčiau kaip prieš 6 mėn. iki paraiškos pateikimo dienos) privatus juridinis asmuo (labai maža įmonė) <i>Tinkami paramos gavėjai:</i> • Širvintų rajone (išskyrus Širvintų miestą) registruoti fiziniai, vyresni nei 18 metų, asmenys; • Naujai įsteigtas (įregistruotas ne anksčiau kaip prieš 6 mėn. iki paraiškos pateikimo dienos) privatus juridinis asmuo (labai maža įmonė)
9.2.1.1.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.2.1.1.7.	Tinkamumo sąlygos	Vietos projektai teikiami pagal priemonės „<i>Ūkio ir verslo plėtra</i>“ veiklos sritį „<i>Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti</i>“ turi atitikti numatytą priemonės tikslą ir remiamą veiklą. Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. <i>Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams:</i> • jei paraišką teikia veiklą jau vykdomas fizinis asmuo, projekto metu numatytos vykdyti veiklos, t.y. kuriamas verslas turi būti nesusijęs su fizinio asmens jau vykdoma veikla, t.y. planuojamas pradėti verslas priskiriamas kitai EVRK kodų kategorijai (vertinama pagal EVRK kodus). • paramos paraiškoje išsipareigota, kad projekto veikla atitiks darnaus vystymo reikalavimus ir neturės neigiamo poveikio aplinkai. • projekte numatytas naujų darbo vietų kūrimas.

9.2.1.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus : • Pirmenybė teikiama didesniai sukurtų naujų darbo vietų skaičiui; • Projekto paraišką teikia fiziniai asmenys ne vyresni nei 40 metų amžiaus (vertinama pagal asmens pateikiamą asmens tapatybės kortelės arba paso kopiją)
9.2.1.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 70 700,00 Eur.
9.2.1.1.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.
9.2.1.1.11.	2 veiklos sritis	„Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“ LEADER-19.2-6.4
9.2.1.1.12.	Veiklos srities apibūdinimas	Veiklos sritis skirta smulkių kaimo verslo įmonių ekonominio aktyvumo didinimui ir veiklos plėtrai. Priemone siekiama sudaryti galimybes jau vykdomos smukaus verslo veiklos tolimesnei plėtrai, veiklos diversifikavimui (plečiant teikiamų paslaugų ir gaminamų produktų pobūdį), didinti smulkių verslų kaime konkurencingumą ir ekonominį gyvybingumą, mažinti atotrūkį nuo miesto ir kaimo, kurti naujas ir išlaikyti esamas darbo vietas kaimuose. Remiama veikla: • parama smulkiam verslui, nesusijusiam su žemės ūkio veikla, kaime plėtoti, apimančiam įvairius ne žemės ūkio verslus, produktų gamybą, apdorojimą, perdirbimą, jų pardavimą, įvairių paslaugų teikimą, įskaitant paslaugas žemės ūkiui; Veiklos sritis skirta darbo vietoms kurti . Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendinti ne mažiau kaip 6 vietos projektai ir bus sukurta ne mažiau kaip 7,5 darbo vietos.
9.2.1.1.13.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.1.13.1	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.1.13.2	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.1.14.	Tinkami paramos gavėjai	Tinkami paramos gavėjai: • Širvintų rajono VVG teritorijoje nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruojantys fiziniai asmenys vyresni nei 18 metų (įskaitant ūkininkus), vykdančius individualią veiklą. • Širvintų rajono VVG teritorijoje įregistruoti ir veiklą vykdančius privatūs juridiniai asmenys (labai mažos ir mažos įmonės).

9.2.1.1.15.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.2.1.1.16.	Tinkamumo sąlygos	Vietos projektai teikiami pagal priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“ turi atitikti numatytą priemonės tikslą ir remiamą veiklą. Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams: • pareiškėjas aktyvią ekonominę veiklą vykdo ne trumpiau nei 1 metus iki paraiškos pateikimo dienos; • įregistruotas Širvintų rajono VVG teritorijoje privatus juridinis asmuo (labai maža įmonė), paraiškos pateikimo metu vidutinio metinio darbuotojų skaičiaus pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus nesiekia 10 darbuotojų; • Projektas kuria naujas darbo vietas.
9.2.1.1.17.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • didesnis sukurtų naujų darbo vietų skaičius; • pareiškėjo vadovas ir (arba) už projekto metu sukurtų veiklų vykdymą atsakingas (-i) asmuo (-enys) (darbuotojas (-ai) turi profesinį, aukštesnįjį ir (arba) aukštąjį išsilavinimą projekto metu kuriamo verslo ir (arba) vadybos srityje.
9.2.1.1.18.	Didžiausia paramos suma projektui (Eur)	Didžiausia paramos suma negali būti didesnė kaip 75 000,00 Eur.
9.2.1.1.19.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai projektą teikia fizinis arba privatus juridinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus. Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai vietos projektas yra privataus verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte įsipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus.
9.2.1.2. VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ LEADER-19.2-4		
9.2.1.2.1.	VPS priemonės tikslas: didinti konkurencingumą, modernizuojant žemės ūkio produktų perdirbimą, skatinant technologijų ir inovacijų diegimą, gerinant produktų kokybę ir rinkodarą.	
9.2.1.2.2.	1 veiklos sritis	„Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“ LEADER-19.2-4.2

9.2.1.2.3.	Veiklos srities apibūdinimas	Atsižvelgiant į gyventojų senėjimą kaimuose, jaunų žmonių emigraciją iš kaimo, didesnis dėmesys bus skiriamas jauniems ūkininkams, kurie yra verslesni, labiau linkę diegti inovacijas. Remiama veikla: - parama vaisių, uogų, daržovių, grybų, augalininkystės produkcijos, mėsos, pieno perdirbimui, jų perdirbimo procese susidariusių atliekų perdirbimui; ir (arba) inovacijų, naujų technologijų bei procesų diegimui, siekiant sukurti naujus ir (arba) aukštesnės pridėtinės vertės, geresnės kokybės produktus; - vaisių, uogų, daržovių, grybų mėsos, pieno ir augalininkystės produktų rinkodara; - vaisių, uogų, daržovių, grybų, mėsos, pieno ir augalininkystės produktų rinkodara, susijusi su naujomis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir (arba) plėtra. - kitų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimas ir (arba) rinkodara; - trečios kategorijos šalutinių gyvūninių produktų, nurodytų 2002 m. spalio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1774/2002, nustatančio sveikatos taisyklės gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms, 6 straipsnyje, perdirbimas ir (arba) rinkodara; <i>Žemės ūkio produktų perdirbimas</i> – veikla, kurios metu pakeičiama žemės ūkio produktų pirminė fizinė ir (ar) cheminė sudėtis. <i>Žemės ūkio produktų rinkodara</i> – žemės ūkio produktų supirkimas, surinkimas, paruošimas realizacijai, sandėliavimas, etikečių klijavimas, apdirbimas, rūšiavimas, pakavimas ir pardavimas. Veiklos sritis skirta darbo vietoms sukurti. Planuojama, kad pagal šią veiklos sritį bus įgyvendinti ne mažiau kaip 3 vietos projektai ir bus sukurtos ne mažiau kaip 3 darbo vietos.
9.2.1.2.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.2.4.1.	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.2.4.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.2.5.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais gali būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti ir veiklą vykdančys privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys: Tinkami paramos gavėjai: ūkininkai (fiziniai asmenys, įregistravę žemės ūkio valdą ir ūkį savo vardu);

		• juridiniai asmenys (labai mažos ir mažos įmonės), užsiimančios žemės ūkio produktų perdirbimu ir (arba) rinkodara.
9.2.1.2.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.2.1.2.7.	Tinkamumo sąlygos	Vietos projektai teikiami pagal priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“ turi atitikti numatytą priemonės tikslą ir remiamą veiklą. Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. <i>Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams:</i> • pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla (-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis); • pareiškėjas turi administracinių gebėjimų įgyvendinti vietos projektą, t.y. pareiškėjo vadovas arba kitas už projekto įgyvendinimą atsakingas asmuo įgyvendino (buvo paskirtas projekto vadovu, administratoriumi arba finansininku) bent vieną ES finansuojamą projektą ir (arba) paskirtas projekto vadovas turi aukštąjį, aukštesnįjį arba universitetinį išsilavinimą vadybos, ekonomikos, finansų valdymo, administravimo srityse (pareiškėjas kartu su paraiška pateikia gebėjimus įrodančius dokumentus (gyvenimo aprašymą, kursų baigimo pažymėjimus, rekomendacijas ir pan.).
9.2.1.2.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti <i>atrankos kriterijus:</i> • didesnis projekte sukurtų darbo vietų skaičius; • paraišką teikia fizinis asmuo (ūkininkas) jaunesnis kaip 40 metų arba privatus juridinis asmuo, kurio darbuotojų amžiaus vidurkis (ne mažiau kaip 12 mėn. prieš paraiškos teikimą) yra mažesnis kaip 40 metų (vertinama paraiškos pateikimo metu).
9.2.1.2.9.	Didžiausia paramos suma projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 50 000,00 Eur.
9.2.1.2.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai projektą teikia

		fizinis arba privatus juridinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus. Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai vietos projektas yra privataus verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išsipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus
9.2.1.3. VPS priemonė „Bendradarbiavimas“ LEADER-19.2-16		
9.2.1.3.1.	VPS priemonės tikslas: skatinti žemės ūkio sektoriaus, maisto grandinės subjektų, bendradarbiavimą.	
9.2.1.3.2.	1 veiklos sritis	„Bendradarbiavimas įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“ LEADER-19.2-16.4
9.2.1.3.3.	Veiklos srities apibūdinimas	Veiklos sritis skirta smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui; trumpų tiekimo grandinių ir vietos rinkų skatinimui kaimo vietovėse. Remiamos veiklos: • novatoriškų bendradarbiavimo formų skatinimui, įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti • bendradarbiavimas žemės ūkio produktų perdirbimui, inovacijų, naujų technologijų bei procesų diegimui, siekiant sukurti naujus ir (arba) aukštesnės pridėtinės vertės, geresnės kokybės produktus. • žemės ūkio produktų rinkodaros organizavimas, veikla, susijusi su naujomis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir (arba) plėtra, apjungiantis teritorijos subjektus, dalyvaujančius žemės ūkio produktų gamybos ir perdirbimo srityse. Veiklos sritis skirta darbo vietoms sukurti. Planuojama, kad pagal šią priemonę bus įgyvendintas ne mažiau kaip 1 vietos projektas ir bus sukurta ne mažiau kaip 1 darbo vieta.
9.2.1.3.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.3.4.1.	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.3.4.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.3.5.	Tinkami paramos gavėjai	Pareiškėjais turi būti Širvintų rajono VVG teritorijoje registruoti privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys. Tinkami paramos gavėjai:

		• Širvintų rajono VVG teritorijoje nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruojantys ir veiklą vykdančios fiziniai asmenys, kuriems sukakę 18 metų (įskaitant ir ūkininkus); • Širvintų rajono VVG teritorijoje registruotos ir veiklą vykdančios labai mažos ir mažos įmonės.
9.2.1.3.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Visi numatyti tinkami paramos gavėjai
9.2.1.3.7.	Tinkamumo sąlygos	Vietos projektai teikiami pagal priemonės „Bendradarbiavimas“ turi atitikti numatytą priemonės tikslą ir remiamą veiklą. Pagrindinės tinkamumo sąlygos pareiškėjams numatytos Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos 8.1.2. punkte. Specialieji reikalavimai taikomi pareiškėjams: • projekte dalyvauja ne mažiau kaip 2 subjektai; • vietos projektas kuria naujas darbo vietas kaimo gyventojams; • pareiškėjo steigimo dokumentuose numatyti veiklos tikslai susiję su projekte numatyta vykdyti veikla (-omis) (vertinama pagal pareiškėjo steigimo dokumentų duomenis).
9.2.1.3.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius vietos projektus, numatoma naudoti atrankos kriterijus: • projekte dalyvauja didesnis nei 2 bendradarbiaujančių ūkio subjektų skaičius; • vietos projekte numatytas didesnis naujų sukurtų darbo vietų skaičius.
9.2.1.3.9.	Didžiausia paramos suma projektui (Eur)	Didžiausia paramos vietos projektui suma negali būti didesnė kaip 39 104,00 Eur.
9.2.1.3.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai projektą teikia fizinis arba privatus juridinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus. Didžiausia paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti lyginamoji dalis gali sudaryti iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, kai vietos projektas yra privataus verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2015 m.	
10.1.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: informacijos teikimas VPS vertinimo metu.	VPS vertinimas
10.1.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: -	-
10.2.	2016 m.	
10.2.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: Parengiamieji darbai: sutarties su Agentūra pasirašymas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, avansinio mokėjimo prašymo teikimas, VPS įgyvendinimą administruojančių asmenų atranka ir įdarbinimas. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (darbo sutarčių, ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas, darbuotojų paieška, buhalterijos tvarkymas. Viešųjų pirkimų, susijusių su VPS administravimu, vykdymas ir sutarčių su tiekėjais rengimas. Informacijos ŽŪM, NMA ir Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centrui teikimas.	VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis planuojamomis I-ojo ir II-ojo prioritetu VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.
10.2.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie įgyvendinamą VPS sklaida VVG interneto svetainėje, savivaldybės internetiniam puslapiui. 2. Viešinimo stendo parengimas. 3. VVG teritorijos gyventojų informavimas apie VPS, potencialių vietos projektų pareiškėjų teikėjų konsultavimas (IV ketvirtis).	Aktyvinimo veiksmai bus susiję su VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.

10.3.	2017 m.	
10.3.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>I kvietimas teikti vietos projektų paraiškas:</i> • kvietimo teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas; • potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; • paramos sutarčių rengimas. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA ir Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centrui teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	Planuojamas I kvietimas teikti vietos projektų paraiškas: - pagal I prioriteto priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“;
10.3.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie I kvietimo metu gautų paraiškų vertinimą sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, savivaldybės internetiniame puslapyje. 2. Informacijos apie planuojamą I kvietimą viešinimas VVG interneto svetainėje, rajono spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 3. VPS prioritetų ir priemonių pristatymas potencialiems vietos projektų pareiškėjams, reikalingų mokymo temų poreikio išsiaiškinimas. Numatoma organizuoti 8 informacinius renginius kiekvienoje Širvintų rajono seniūnijoje. 4. Informacijos, susijusios su VPS priemonėmis, paraiškos pildymu, projektų įgyvendinimo reikalavimais teikimas telefonu, VVG buveinėje.	Aktyvinimo veiksmai bus susiję su planuojamomis finansuoti I kvietimo VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.

10.4.	2018 m.
10.4.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>II ir III kvietimas teikti vietos projektų paraiškas:</i> • kvietimo teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas; • potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; • paramos sutarčių rengimas. <i>2018 m. gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas:</i> • projekto įgyvendinimo dokumentų (mokėjimo prašymų, ataskaitų, savanoriškų darbų ataskaitų, viešųjų pirkimų) administracinis vertinimas; • Savanoriškų darbų patikros; • planinės vietos projektų patikros vietoje. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas. Atsižvelgus į I kvietimo metu gautų paraiškų skaičių ir likusių lėšų sumą VPS skelbtai priemonei, planuojamas II kvietimas teikti vietos projektų paraiškas šioms priemonėi ir veiklos sritims: - pagal I prioriteto priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“; - pagal I prioriteto priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“; - pagal I prioriteto priemonę „NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“; Planuojamas III kvietimas teikti vietos projektų paraiškas šioms VPS priemonėms: - pagal I prioriteto priemonę „Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“. - pagal II prioriteto priemonę: „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“. Prioritetai, priemonės ir veiklos sritys gali keistis, atsižvelgiant į skelbtų kvietimų metu gautų paraiškų skaičių.

10.4.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie II ir III kvietimo metu gautų paraiškų vertinimą, pasirašytas paramos sutartis sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, savivaldybės internetiniame puslapyje. 2. Informacijos apie planuojamą II ir III kvietimą viešinimas rajono spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 3. VPS prioritetų ir priemonių pristatymas potencialiems vietos projektų vykdytojams. Numatoma organizuoti 8 informacinius renginius kiekvienoje Širvintų rajono seniūnijoje. 4. Praktinių mokymų, susijusių su paraiškos pildymu, projektų įgyvendinimo reikalavimais organizavimas. Numatoma organizuoti ne mažiau kaip 3 praktinius mokymus, paskelbus kvietimą teikti paraiškas.	Aktyvinimo veiksmai bus susiję su planuojamomis finansuoti II ir III kvietimo VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.
10.5.	2019 m.	
10.5.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>IV-V-VI kvietimai teikti vietos projektų paraiškas:</i> • kvietimų teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas; • potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; paramos sutarčių rengimas <i>2018 m. gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas:</i> • projekto įgyvendinimo dokumentų (mokėjimo prašymų, ataskaitų, savanoriškų darbų ataskaitų, viešųjų pirkimų) administracinis vertinimas; • savanoriškų darbų patikros; • planinės vietos projektų patikros vietoje.	Planuojami IV -V-VI kvietimai teikti vietos projektų paraiškas: Atsižvelgus į II ir III kvietimų metu gautų paraiškų skaičių ir likusias lėšas VPS skelbtoms priemonėms, planuojami trys nauji kvietimai teikti vietos projektų paraiškas priemonėms ir veiklos sritims, kurias tvirtina VVG valdymo organas. IV kvietime teikti vietos projektų paraiškas papildomai įtraukti naują : - II prioriteto priemonę “Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“. V kvietime teikti vietos projektų paraiškas papildomai įtraukti naują:

	Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	I prioriteto priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“ LEADER-19.2-4.2 VPS įgyvendinimo veiksmai, susiję su visomis I-ojo ir II-ojo prioriteto priemonėmis. Prioritetai, priemonės ir veiklos sritys gali keistis, atsižvelgiant į kvietimų metu gautų paraiškų ir įvertintų vietos projektų skaičių.
10.5.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 2015-2020 VPS įgyvendinimui vykdomi veiksmai susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu šie: - Informacijos apie Kvietimų metu gautų paraiškų vertinimą, pasirašytas paramos sutartis sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. - Planuojami organizuoti 4 informaciniai renginiai vietos projektų vykdytojams ir potencialiems vietos projektų paraiškų teikėjams apie projektų rengimą ir įgyvendinimą pagal konkrečias VPS priemones. - Patirties mainų organizavimas, dalyvavimas VVG tinkle. - 2019 m. planuojamas viešinimo ir aktyvinimo renginys, tikslu susipažinti su kitos VVG teritorijos įgyvendintų projektų pavyzdžiais, taip inicijuojant projektų idėjas ir skatinant kaimo bendruomenių, verslo atstovus, kaimo gyventojus kurti darbo vietas pasinaudojant VPS lėšų finansine parama. - Informacijos apie VPS priemones ir veiklos sritis, paraiškos pildymą, projektų įgyvendinimo reikalavimais teikimas telefonu ir konsultuojantis VVG buveinėje.	Aktyvinimo veiksmai, susiję su visomis I-ojo ir II-ojo prioriteto priemonėmis
10.6.	2020 m.	
10.6.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: VII ir VIII kvietimai teikti vietos projektų paraiškas: • kvietimo teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas;	2020 metais bus atliekamas tarpinis strategijų vertinimas. Planuojamas VII ir VIII kvietimai teikti vietos projektų paraiškas:

	• potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; • paramos sutarčių rengimas. 2018 m. ir 2019 m. gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas: • projekto įgyvendinimo dokumentų (mokėjimo prašymų, ataskaitų, savanoriškų darbų ataskaitų, viešųjų pirkimų) administracinis vertinimas; • Savanoriškų darbų patikros; • planinės vietos projektų patikros vietoje. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	- pagal I prioriteto priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Bendradarbiavima įgyvendinant vietos lygio populiarinimo veiklą, skirtą trumpoms tiekimo grandinėms bei vietos rinkoms plėtoti“. - pagal I prioriteto priemonę „NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“. Prioritetai, priemonės ir veiklos sritys gali keistis, atsižvelgiant į prieš tai skelbtų kvietimų metu gautų paraiškų skaičių ir tarpinio strategijos įvertinimo rezultatus.
10.6.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie VII kvietimo metu gautų paraiškų vertinimą, pasirašytas paramos sutartis sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje.	Aktyvinimo veiksmai bus susiję su planuojamomis finansuoti VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.

	2. Informacijos apie planuojamą VII kvietimą viešinimas rajono spaudoje, savivaldybės internetiniame puslapyje. 3. VPS prioritetų ir priemonių pristatymas potencialiems vietos projektų pareiškėjams, reikalingų mokymo temų poreikio išsiaiškinimas. Numatoma organizuoti 8 informacinius renginius kiekvienoje Širvintų rajono seniūnijoje. 4. Praktinių mokymų, gyventojų kompetencijų ugdymas (esant poreikiui) bendradarbiavimo, verslumo, vietos rinkodaros srityse organizavimas. 5. Informacijos, susijusios su VPS piemonėmis, paraiškos pildymu, projektų įgyvendinimo reikalavimais teikimas telefonu, konsultuojantis VVG buveinėje.	
10.7.	2021 m.	
10.7.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>Kvietimas teikti vietos projektų paraiškas:</i> • kvietimo teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas; • potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; • paramos sutarčių rengimas. <i>2018 m. - 2020 m. laikotarpyje gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas:</i> • projekto įgyvendinimo dokumentų (mokėjimo prašymų, ataskaitų, savanoriškų darbų ataskaitų, viešųjų pirkimų) administracinis vertinimas; • Savanoriškų darbų patikros; • planinės vietos projektų patikros vietoje. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais.	Planuojamas kvietimas teikti vietos projektų paraiškas. Kvietimas bus skelbiamas, kvietimų metu nepanaudotoms paramos lėšoms ir pereinamojo laikotarpio lėšoms.

	Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	
10.7.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie kvietimo metu gautų paraiškų vertinimą, pasirašytas paramos sutartis sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 2. Informacijos apie planuojamą kvietimą viešinimas rajono spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 3. Konferencijos, skirtos Širvintų rajono 2015 – 2020 m. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo sklaidai organizavimas. 4. Praktinių konsultacijų, susijusių su paraiškos pildymu, projektų įgyvendinimo reikalavimais organizavimas.	Aktyvinimo veiksmai bus susiję su planuojamomis finansuoti kvietimo VPS priemonėmis ir veiklos sritimis.
10.8.	2022 m.	
10.8.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>Kvietimas teikti vietos projektų paraiškas:</i> • kvietimo teikti vietos projektus dokumentacijos rengimas ir paskelbimas; • potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; • vietos projektų paraiškų rinkimas; • gautų vietos projektų vertinimas; • vietos projektų vertinimo ataskaitų rengimas; • paramos sutarčių rengimas. <i>2018 m. - 2021 m. laikotarpyje gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas:</i> • projekto įgyvendinimo dokumentų (mokėjimo prašymų, ataskaitų, savanoriškų darbų ataskaitų, viešųjų pirkimų) administracinis vertinimas; • savanoriškų darbų patikros; • planinės/neplaninės vietos projektų patikros vietoje.	VPS įgyvendinimo veiksmai, susiję su visomis I-ojo ir II-ojo prioriteto priemonėmis. Planuojamas kvietimas teikti vietos projektų paraiškas. Kvietimas bus skelbiamas, kvietimų metu nepanaudotoms paramos lėšoms ir EURI lėšoms, kuriomis finansuojama Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės atsigavimui po COVID-19 krizės paremti.

	Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	
10.8.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Informacijos apie kvietimo metu gautų paraiškų vertinimą, pasirašytas paramos sutartis sklaida VVG interneto svetainėje, rajoninėje spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 2. Informacijos apie planuojamą kvietimą viešinimas rajono spaudoje, Savivaldybės internetiniame puslapyje. 3. Praktinių konsultacijų, susijusių su paraiškos pildymu, projektų įgyvendinimo reikalavimais organizavimas.	Aktyvinimo veiksmai, susiję su visomis I-ojo ir II-ojo prioriteto priemonėmis
10.9.	2023 m.	
10.9.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 2018 m. - 2022 m. laikotarpyje gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas: • projektų įgyvendinimo dokumentų administravimas; • savanoriškų darbų patikros; • planinės/neplaninės vietos projektų patikros vietoje. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas, stebėseną ir vertinimas. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas.	VPS planuojama įgyvendinti 2023 m., tačiau VPS įgyvendinimo veiksmų terminas susijęs su visomis planuojamomis I-ojo ir II-ojo prioriteto VPS priemonėmis ir veiklos sritimis gali keistis.

10.9.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. 2016-2023 m. pasiektų projektų rodiklių aptarimas su projektų vykdytojais. Bus organizuojami susitikimai su įgyvendintu/įgyvendinamų projektų vykdytojais, kas padės parengti kokybišką galutinę VPS vertinimo ataskaitą, susijusią su vietos projektų kiekybinių ir kokybinių rezultatų skaičiavimu ir aprašymu.	VPS planuojama įgyvendinti 2023 m., tačiau VPS įgyvendinimo veiksmų terminas susijęs su visomis planuojamomis I-ojo ir II-ojo prioriteto VPS priemonėmis ir veiklos sritimis gali keistis.
10.10.	2024 m.	
10.10.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 2018 m. - 2023 m. laikotarpyje gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas: • projektų įgyvendinimo dokumentų administravimas; • savanoriškų darbų patikros; • planinės/neplaninės vietos projektų patikros vietoje. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas, stebėseną ir vertinimas. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas	VPS planuojama įgyvendinti 2024 m., tačiau VPS įgyvendinimo veiksmų terminas susijęs su visomis planuojamomis I-ojo ir II-ojo prioriteto VPS priemonėmis ir veiklos sritimis gali keistis.
10.10.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. 2016-2024 m. pasiektų projektų rodiklių įvertinimas bendraujant su projektų vykdytojais. Bus organizuojami susitikimai su įgyvendintu/įgyvendinamų projektų vykdytojais, kas padės parengti kokybišką galutinę VPS vertinimo ataskaitą, susijusią su vietos projektų kiekybinių ir kokybinių rezultatų skaičiavimu ir aprašymu. 2. Konferencijos, skirtos <i>Kaimo plėtros programos ir LEADER priemonės gerosios patirties bei praktikos sklaidai</i> organizavimas.	VPS planuojama įgyvendinti 2024 m., tačiau VPS įgyvendinimo veiksmų terminas susijęs su visomis planuojamomis I-ojo ir II-ojo prioriteto VPS priemonėmis ir veiklos sritimis gali keistis.

	3. Skelbimui Širvintų r. VVG internetinėje svetainėje ir socialiniuose tinkluose vaizdinės ir audiovizualinio turinio medžiagos apie Širvintų r. VVG įgyvendintus vietos projektus sukūrimas . 4. Mobiliosios įrangos, reikalingos viešinimo ir aktyvinimo renginiams, įsigijimas (pvz., reprezentacinės palapinės, informaciniai stendai ir pan.).	
10.11	2025 metai	
10.11.1	Susiję su VPS įgyvendinimu: 2018 m. - 2023 m. laikotarpyje gautų vietos projektų įgyvendinimo priežiūra ir administravimas: • projektų įgyvendinimo dokumentų administravimas; • planinės/neplaninės vietos projektų patikros vietoje. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas, stebėseną ir vertinimas. Visi veiksmai bus atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių reikalavimais. Su VPS administravimu susijusių dokumentų (ataskaitų, viešųjų pirkimų, buhalterijos ir kt.) rengimas ir tvarkymas; informacijos ŽŪM, NMA teikimas, Širvintų r. VVG visuotinių susirinkimų ir valdybos posėdžių organizavimas	VPS planuojama įgyvendinti iki 2025 rugpjūčio 31 d.
10.11.2	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. 2016-2025 m. pasiektų projektų rodiklių įvertinimas bendraujant su projektų vykdytojais. Bus organizuojami susitikimai su įgyvendintų/įgyvendinamų projektų vykdytojais, kas padės parengti kokybišką galutinę VPS vertinimo ataskaitą, susijusią su vietos projektų kiekybinių ir kokybinių rezultatų skaičiavimu ir aprašymu	VPS planuojama įgyvendinti iki 2025 rugpjūčio 31 d.

		11. VPS finansinis planas				
11.1.	VPS finansinis planas pagal prioritetus:					
	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)			Planuojama lėšų (proc.)
11.1.1.	I	Ekonominės plėtros ir bendradarbiavimo skatinimas kaimo vietovėse	1 106 391,00			81,18
11.1.2.	II	Kaimo darni plėtra, savitumo ir aplinkos puoselėjimas, vietos gyventojų kompetencijų didinimas	256 645,00			18.82
			Iš viso: 1 363 036,00			Iš viso: 100
11.2.	VPS finansinis planas pagal priemones:					
	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)		Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	„Ūkio ir verslo plėtra“	I	LEADER-19.2-6, (Kartu su EURI)	498 605,00		proc. 36,58
11.2.1.1.	VPS priemonės veiklos sritis: „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“		LEADER-19.2-6.4 (EURI)	67 136,00		
11.2.1.2.	VPS priemonės veiklos sritis:„Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“		LEADER-19.2-6.2	150 318,00		

11.2.1.3	VPS priemonės veiklos sritis: „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“		LEADER-19.2-6.4	281 151,00		
11.2.2.	„NVO socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO)	I	LEADER-19.2-SAVA-1	87 345,00		6,41 proc.
11.2.3.	„NVO ir privataus verslo iniciatyvų kūrimosi skatinimas“	I	LEADER-19.2-SAVA-5	326 285,00		proc. 23,94
11.2.4.	„Parama NVO bendradarbiavimui organizuojant bendrus darbo procesus ir dalijantis infrastruktūra bei ištekliais ir siekiant plėtoti su kaimo turizmu susijusias paslaugas ir (arba) vykdyti jų rinkodarą“	I	LEADER-19.2-SAVA-6	48 370,00		3,55 proc.
11.2.5.	„Investicijos į materialųjį turtą“	I	LEADER-19.2-4	106 684,00		proc. 7,83proc
11.2.6.	„Bendradarbiavimas“	I	LEADER-19.2-16	39 102,00		2.87 proc.
11.2.7.	„Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis)	II	LEADER-19.2-SAVA-3 (Kartu su EURI)	32 157,00 (iš jų EURI 6 453,00)		proc. 2,35

11.2.8.	“Infrastruktūros gerinimas sukuriant kaimo gyventojams patrauklią aplinką“	II	LEADER-19.2-SAVA-7	224 488,00						proc. 16.47		
				Iš viso: 1 363 036,00						Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)		
11.3.	VPS administravimo išlaidų finansinis planas:											
	VPS administravimo išlaidų (KPP kodas 19.4) kategorijos	Planuojama lėšų (Eur)					Planuojama lėšų (proc.)					
11.3.1.	VVG veiklos išlaidos	250 843,00 (su EURI-18 397,00)					75,00 proc. visos VVG administravimui planuojamos sumos					
11.3.2.	VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos	83 615,00					25,00 proc. visos VVG administravimui planuojamos sumos					
11.3.3.	Iš viso:	334 458,00					20 proc. visos VPS įgyvendinti skirtos sumos.					
11.4.	Indikatyvus VPS lėšų poreikis pagal metus:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Iš viso:
11.4.1.	Planuojamas lėšų poreikis vietos projektams pagal VPS finansuoti pagal metus (proc. nuo vietos projektams numatytos sumos)	-	-	-	-	10,00%	38,00%	19,00 %	10,00 %	23,00 %	-	100 proc.
	Planuojamas lėšų poreikis VPS administravimo išlaidoms pagal metus (proc. nuo VPS administravimui numatytos sumos)	-	6,00 %	11,01 %	12,06 %	13,97 %	14,07 %	12,57 %	8,21 %	19,12	2,99	100 proc.
11.5.	Planuojami papildomi VPS finansavimo šaltiniai			Pagrindimas								
11.5.1.	Širvintų rajono savivaldybės biudžeto lėšos			Širvintų rajono strateginio plėtros plano atnaujinime 2014-2020 m. priemonių plane numatytos lėšos priemonėms, kurias planuoja įgyvendinti Širvintų r. VVG, bendruomenės ir NVO, seniūnijos, juridiniai ir fiziniai asmenys. Vadovaujantis Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2016-02-								

			09 d. raštu „Dėl informacijos/statistinių duomenų pateikimo“ Nr. (6.23)-13-2346, Savivaldybė planuoja prisidėti prie projektų, kuomet Širvintų r. VVG bus patvirtinta parama VPS įgyvendinimui.
11.5.2.	Projekto vykdytojų finansavimo šaltiniai iš kt. ES ir nacionalinių programų.		Europos socialinis fondas finansuoja viešojo sektoriaus, NVO projektus, kurie gali papildyti projektų veiklas, finansuojamas Širvintų r. VVG strategijos lėšomis.
11.5.3.	Privačios ir rėmėjų lėšos		Širvintų r. VVG planuoja skatinti rajone veikiančius verslo subjektus remti/koofinansuoti vykdomus projektus

12. VPS įgyvendinimo rodikliai											
12.1. VPS pasiekimų produkto (<i>anglų k. „output“</i>) rodikliai											
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas	ESIF teminiai tikslai									Iš viso:
		1	10	3	3	5-6	4	8	9	2	
		EŽŪFKP prioritetai ir tikslinės sritys									
		1A	1C	2B	3A	4A	5C	6A	6B	6C	
12.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.):										38
12.1.1.1.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė NVO, skaičius (vnt.)	1	3	-	-	-	-	3	2	-	9
12.1.1.2.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė vietos valdžios institucija (savivaldybė) arba valstybės institucija/ organizacija, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	7	-	7
12.1.1.3.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė MVĮ, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	7	-	-	7

[illegible]

12.1.5.2	VVG teritorijos gyventojų, gaunančių naudą dėl pagerintos infrastruktūros, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.6.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-7.6										
12.1.6.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.6.2.	VVG teritorijos gyventojų, gaunančių naudą dėl pagerintos infrastruktūros, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.7.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-16.3										
12.1.7.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.8.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-16.4										
12.1.8.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
12.1.9.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-16.9										
12.1.9.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.10.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-1 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.10.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
12.1.11.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-3 (savarankiška VPS priemonė), (kartu su EURI)										
12.1.11.1.	Paremtų vietos projektų, susijusių su inovacijų ir bendradarbiavimo skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.11.2.	Paremtų vietos projektų, susijusių su VVG teritorijos gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.11.3.	Paremtų vietos projektų, susijusių su verslumo (žemės ūkio srityje, ne žemės ūkio srityje, socialinio verslo srityje) skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
12.1.11.4.	Paremtų vietos projektų, susijusių su kitais nei 12.1.13.1–12.1.13.3 papunkčiuose minimais mokymais, skaičius	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1.11.5.	Planuojamas mokymų dalyvių skaičius (vnt., ne unikalių)	-	88	-	-	-	-	-	-	-	88

12.1.12.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-5 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.12.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	11	-	-	11
12.1.13.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-6 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.13.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
12.1.14.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-7 (savarankiška VPS priemonė)										
12.1.14.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-							7		7
12.2. VPS pasiekimų tikslo (anglų k. „target“) rodikliai											
12.2.1. Vietos projektų įgyvendinimas											
12.2.1.1.	Sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.)	1	-	-	4	-	-	24	1,5	-	30,50
12.2.2.2.	Išlaikytų darbo vietų (etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12.2.2. VPS administravimas											
12.2.2.1.	Sukurtų naujų darbo vietų skaičius VVG administracijoje, vykdančią VPS administravimo veiklą (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5
12.2.2.2.	Išlaikytų darbo vietų skaičius VVG administracijoje, vykdančią VPS administravimo veiklą (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną		
13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	VVG nariai	• tvirtina parengtą VPS; • susipažįsta su kasmetine VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaita; • susipažįsta su VPS pakeitimais; • įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas.
13.1.2.	VVG valdymo organo nariai	• vadovauja VVG veiklai laikotarpiuose tarp visuotinių narių susirinkimų; • atlieka Širvintų r. VVG samdomų darbuotojų atranką; • tvirtina VVG administracijos darbuotojų pareigybių aprašymus, jei reikalinga atlyginimų dydį, įgalioja Širvintų r. VVG pirmininką sudaryti ir nutraukti sutartis su administracijos darbuotojais, skatinti juos ir skirti nuobaudas; • tvirtina kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; • svarsto ir teikia pasiūlymus VVG narių visuotiniam susirinkimui dėl VPS pakeitimo; • atlieka Širvintų r. VVG finansuojamų projektų atranką, priima sprendimus dėl paramos lėšų projektams įgyvendinti skyrimo; • priima sprendimus dėl dalyvavimo VVG tinklo ar kitų organizacijų veikloje; • atlieka projektų lankymą vykdymo vietose ir rekomendacinio pobūdžio vertinimą (bent vieną kartą per projekto priežiūros laikotarpį); • priima sprendimus dėl dalyvavimo kitose projektinėse veiklose; • įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas.
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	VPS administravimo vadovas: • atsako už VPS įgyvendinimą; • atsako už Širvintų r. VVG ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja VVG piniginius išteklius, kontroliuoja buhalterinę apskaitą ir finansinę atskaitomybę. • Koordinuoja ir kontroliuoja VPS viešųjų pirkimų dokumentų rengimą, pirkimo procedūrų vykdymą; • koordinuoja ir kontroliuoja VPS mokėjimo prašymų pildymą, ataskaitų rengimą; • koordinuoja ir kontroliuoja VPS dokumentų tvarkymą pagal raštvedybos reikalavimus; • koordinuoja ir kontroliuoja strategijos, vietos projektų bei Širvintų r. VVG veiklos viešinimą; • koordinuoja ir kontroliuoja ryšių palaikymą su rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais;

		• koordinuoja ir kontroliuoja įvairių taisyklių, tvarkų projektų paruošimą (taisyklių pareiškėjams; vietos projektų vykdymo sutarties; vietos projektų bendradarbiavimo sutarties ir kt.); • koordinuoja ir kontroliuoja vietos projektų paraiškų vertinimą, administravimą; • dalyvauja rajoninėse, respublikinėse ir tarptautinėse programose, konferencijose, seminaruose, renginiuose; • koordinuoja ir kontroliuoja vietos projektų patikras.
13.1.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	VPS buhalteris: • vykdo VPS buhalterinę apskaitą - laiku bei teisingai apskaitys visas pinigines, materialines vertybes bei pagrindines priemones, fiksuos buhalterinės apskaitos dokumentuose operacijas, susijusias su lėšų cirkuliacija; • užtikrina finansinių – ūkinių operacijų teisėtumą, tinkamą dokumentų įforminimą; • užtikrina, kad laiku būtų atsiskaitoma su valstybės, biudžeto ir kitomis valstybinėmis institucijomis; • rengia metinius finansinės atskaitomybės dokumentus; • rengia tarpines ir galutinę VPS įgyvendinimo ataskaitą ir teikia NMA; • rengia VVG mokėjimo prašymus ir teikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai (toliau - NMA); • dalyvauja rajoninėse, respublikinėse ir tarptautinėse programose, konferencijose, seminaruose, renginiuose; • palaiko ryšius su Širvintų r. VVG socialiniais ir ekonominiais partneriais, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais; • konsultuoja vietos projektų pareiškėjus pildant mokėjimo prašymus, rengiant ataskaitas, vykdant vietos projektų buhalterinę apskaitą; • priima ir tikrina vietos projektų vykdytojų mokėjimo prašymus ir perduoda juos NMA; • priima ir tikrina vietos projektų vykdytojų ataskaitas; • atlieka vietos projektų patikras.
13.1.5.	kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	VPS administratorius: • palaiko ryšius su Širvintų r. VVG socialiniais ir ekonominiais partneriais, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais; • rengia įvairių taisyklių, tvarkų projektus (taisyklių pareiškėjams; vietos projektų vykdymo sutarties; vietos projektų bendradarbiavimo sutarties ir kt.);

		• konsultuoja vietos projektų pareiškėjus pildant paraiškas, vykdant viešuosius pirkimus, rengiant papildomus dokumentus, organizuojant darbus ir atsiskaitant už įgyvendinamus projektus; • vykdo vietos projektų paraiškų vertinimą; • rengia vietos projektų sutartis ir organizuoja vietos projektų sutarčių pasirašymą; • rengia informaciją apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; • viešina informaciją apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; • organizuoja ir atlieka vietos projektų patikras; • dalyvauja rajoninėse, respublikinėse ir tarptautinėse programose, konferencijose, seminaruose, renginiuose; • vykdo vietos projektų viešųjų pirkimų vertinimą; • vykdo VVG viešuosius pirkimus; • koordinuoja VVG mokėjimo prašymų, ataskaitų pateikimą laiku Nacionalinei mokėjimo agentūrai; • tvarko VVG dokumentus pagal raštvedybos reikalavimus.
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	VPS viešųjų ryšių specialistas: • rengia viešinimo straipsnius spaudai; • rengia ir siunčia medžiagą internetiniams puslapiams, administruoja VVG internetinį puslapį; • rengia medžiagą veiklos pristatymams; • kaupia fotografijų archyvą; • rūpinasi informacija stenduose; • organizuoja informacinių ir viešinimo leidinių gamybą, teikia jiems medžiagą; • skatina jaunimo aktyvumą, įsitraukimą į NVO veiklą, verslumą; • palaiko ryšius su Širvintų r. VVG socialiniais ir ekonominiais partneriais, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais; • organizuoja informacinius susitikimus su kaimo gyventojais, NVO ir vietos verslininkais; • organizuoja viešinimo renginius, konferencijas, seminarus, forumus, kontaktų mugės, vizitus ir kt. renginius susijusius su patirties sklaida; • vykdo konsultacijas ir praktinius mokymus, teikia informacinę ir metodinę pagalbą potencialiems projektų vykdytojams.
13.2.	VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje;

13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS;
13.2.3.	kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje;
13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse; arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje;
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	Tiek VPS rengimo, tiek jos laikotarpiu VVG nariai vadovaujasi patvirtintomis VVG vertybėmis. <u>VPS įgyvendinimo vidaus atsakomybės sistemos apibūdinimas.</u> VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tikslas – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo, VPS įgyvendinimo ir stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų panaudojimą, VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę VPS įgyvendinimo laikotarpyje. - VPS įgyvendinimo užtikrinimui sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema, leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS tinkamą įgyvendinimą. - VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema susitelkiant į rezultatus ir poveikį VVG atstovaujamai teritorijai, leis palyginti faktinę VPS įgyvendinimo pažangą ir eigą su planuota, o siekiant papildyti ar keisti pačią VPS, leis numatyti tinkamus pakeitimus. - VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdymo organams ir VVG administracijos darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą. <u>VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje dalyvaujančių VVG subjektų vaidmuo.</u> - Svarbiausias vaidmuo ir atsakomybė užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną, pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją tenka VVG valdybai (žr. 13.1.2 punktą). Valdyba svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką, jos pakeitimus ir VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus. - VPS administravimo vadovas, administratorius, VPS finansininkas ir kiti darbuotojai, susiję su VPS administravimu, vykdydys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas, aprašytas 13.1.3-13.1.5 punktuose. <u>Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka.</u> - Už VPS įgyvendinimui neatsiejamą informacijos sklaidos užtikrinimą, stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti informacijos kaupimo ir tvarkymo administracijoje koordinavimą, sisteminimo ir analizės bei papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu organizavimą, bus	

atsakingas VPS administravimo vadovas, o už reikalingos informacijos surinkimą bus atsakingi VPS administratorius, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas.

- Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų vykdytojų įgyvendinimo ataskaitų, VVG administracijos darbuotojų vietos projektų patikrų vietose ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu ir kitų informacijos šaltinių. VVG administracija pagal šiuos duomenis rengia ataskaitas.
- VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, Administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus.
- VPS įgyvendinimo metinė ataskaita pateikiama VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, ataskaita bus pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui viešajam svarstymui. Ataskaita bus privalu viešai skelbti VVG interneto svetainėje www.sirvintuvvg.lt.
- VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaita, apimanti laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. bus rengiama kasmet. Už jos parengimą atsakingas VPS administratorius, o už pateikimą VVG valdybai bus atsakingas VPS administravimo vadovas. Jeigu VVG valdyba nepritartų metinei ataskaitai, ji turi būti gražinama VVG administracijai kooreguoti, papildyti, pagrįsti.

Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema.

- Pagal VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus tvarkos aprašą VPS administravimo vadovui bus tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi visi su VPS administravimu susiję administracijos darbuotojai. VVG administracijos veiklą kontroliuos VVG pirmininkas. VVG valdyba kartu su VVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito visuotiniam VVG narių susirinkimui, kaip aukščiausiam VVG valdymo organui.
- Detalesnė atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.
- VPS administracijos darbą, teises ir pareigas, atsakomybę reglamentuoja VVG administracijos darbo tvarkos taisyklės, pareigybių aprašymai, VVG pirmininko įsakymai.
- Darbuotojai už funkcijų bei pareigų vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. VPS administruojantiems darbuotojams už darbo drausmės pažeidimus gali būti skiriamos drausminės nuobaudos Darbo kodekso nustatyta tvarka.
- Klausimus, susijusius su Strategijos įgyvendinimu, valdybai svarstyti teikia VPS administravimo vadovas.
- VVG valdyba į valdybos posėdžius, skirtus VPS stebėsenai renkami ne rečiau nei 1 kartą per ketvirtį.
- Susirinkimai protokoluojami, protokolas sutvarkomas per 3 darbo dienas ir pateikiamas saugoti VVG biure. VVG valdybos nariai, nedalyvavę susirinkime, supažindinami su priimtais sprendimais, tačiau jie negali reikalauti pakeisti priimtų sprendimus.
- VVG valdybos susirinkimų metu yra taikomi komandinio darbo principai – vykdomas darbas grupėse, išklausoma kiekvieno

nuomonė, sprendimus stengiamasi priimami konsensuso būdu išdiskutavus visus pasiūlymus.

- Siekiant išvengti interesų konflikto, kiekvienas VVG valdybos narys ir administracijos darbuotojas deklaruoja viešus ir privačius interesus.
- Siekiant užtikrinti sprendimų skaidrumą tvirtinant vietos projektus, VVG valdybos nariai, kurių interesai galimai susiję su interesais projekte, nuo vietos projekto svarstymo nusišalina.
- Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams, VPS administravimo vadovas inicijuoja VVG valdybos posėdį su sunkumais susijusio klausimo svarstymui ir trūkumų pašalinimui, (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita.
- Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, į VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupę VVG valdybos sprendimu gali būti įtraukti papildomi nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS.

VVG valdyba, nustačiusi VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejus, priima sprendimus dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų. Nustačius ar įtarus dėl teisės aktų pažeidimų, VVG pirmininkas kreipiasi į kompetentingas institucijas (ŽŪM, NMA, Viešųjų pirkimų tarnybą, Specialiųjų tyrimų tarnybą, Finansinių nusikaltimų tarnybą ir pan.) dėl tyrimų pradėjimo ir atsakomybės nustatymo VVG administracijos darbuotojams. Dėl VVG valdybos narių veiksmų (neteisėto veikimo arba neveikimo), sprendimus priima VVG narių visuotinis susirinkimas. Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita. Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, VVG valdybos nutarimu gali būti pasitelkiami kompetetingi atskirų sričių VVG nariai ar išorės konsultantai į pagalbą problemoms įgyvendinant vietos projektus sumažinti ir pašalinti. Detalesnė atsakomybės sistema, taikoma atskiriems VVG subjektams, dalyvaujantiems įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo, dalyvaujantiems įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.